

Η συμμετοχή των νησιωτικών Δήμων στο νέο σύστημα κατανομής των Κ.Α.Π.

[Σχέδιο προς συζήτηση]

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ε.Ε.Τ.Α.Α. ΑΕ)

Πίνακας περιεχομένων

1. Εισαγωγή.....	3
2. Νησιωτικότητα.....	4
3. Ευρωπαϊκή πολιτική για τα νησιά.....	7
Η Ευρώπη στρέφει το βλέμμα της επιτέλους στα νησιά.....	9
4. Προβλέψεις Συντάγματος.....	14
5. Θεσμικό πλαίσιο κατανομής των ΚΑΠ.....	16
6. Τρόπος κατανομής των ΚΑΠ.....	18
Εισαγωγή – συνοπτικό ιστορικό 1998 - 2012.....	18
7. Ανάλυση οικονομικών δεδομένων.....	25
Στατιστικά στοιχεία.....	32
Χρηματοδότηση νέου συστήματος κατανομής ΚΑΠ.....	33
8. Ελάχιστο ή Πρότυπο κόστος για τον υπολογισμό της κατανομής των ΚΑΠ.....	35
9. Εκτίμηση αναγκαίας στελέχωσης.....	38
α. Υφιστάμενη στελέχωση μικρών νησιωτικών Δήμων.....	38
β. Εκτιμώμενη αναγκαία στελέχωση ενός μέσου μικρού Δήμου.....	40
10. Ταξινόμηση Νησιών.....	42
11. Η Ευρωπαϊκή εμπειρία από την οικονομική υποστήριξη και τη θεσμική θωράκιση της Νησιωτικότητας.....	51
1. Γαλλία.....	51
2. Ιταλία.....	53
3. Ισπανία.....	54
12. Παράμετροι επηρεασμού του λειτουργικού κόστους των νησιωτικών Δήμων.....	56
13. Προτάσεις (προς συζήτηση).....	57
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	58
4. Η Διοικητική δομή των νησιών.....	58
5. Ταξινόμηση νησιωτικών δήμων βάσει του άρθρου 2α του ν. 3852/2010.....	63
6. Βασικά πληθυσμιακά - τουριστικά δεδομένα.....	69
7. Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 7/6/22 σχετικά με τις νήσους της ΕΕ και την πολιτική συνοχής.....	75
14. Βιβλιογραφία.....	95

1. Εισαγωγή

Η ΕΕΤΑΑ ανέλαβε την εκπόνηση του νέου συστήματος κατανομής των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.) στους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ, με βάση τις κατευθύνσεις της Επιτροπής Οικονομικών των ΟΤΑ της Κ.Ε.Δ.Ε.

Στο πλαίσιο αυτό οι Περιφερειακές Ενώσεις των νησιωτικών Δήμων, καθώς και μεμονωμένοι νησιωτικοί Δήμοι, απευθύνθηκαν στη ΕΕΤΑΑ και ζήτησαν στο νέο σύστημα κατανομής να ληφθούν υπ' όψιν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του νησιωτικού χώρου και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νησιωτικοί ΟΤΑ., με σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικών.

Στην μελέτη αυτή καταγράφονται βασικά στατιστικά στοιχεία που τεκμηριώνουν τις ιδιαιτερότητες που αντιμετωπίζουν οι νησιωτικοί δήμοι και με βάση αυτά υποβάλλονται εναλλακτικές προτάσεις που προτείνεται να ληφθούν υπ' όψιν στο νέο σύστημα κατανομής των Κ.Α.Π.

Έχει προηγηθεί η σχετική διαβούλευση με τις νησιωτικές Π.Ε.Δ. και οι τελικές προτάσεις θα τεθούν υπ' όψιν τους και θα υποβληθούν για έγκριση στην Επιτροπή Οικονομικών των ΟΤΑ της Κ.Ε.Δ.Ε.

Συγκροτήθηκε ομάδα από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Οικονομικών των ΟΤΑ της ΚΕΔΕ, από στελέχη της ΚΕΔΕ, της ΕΕΤΑΑ, του ΥΠΕΣ και ειδικούς εμπειρογνώμονες. Η ομάδα αξιοποίησε στατιστικά δεδομένα και στοιχεία, από διάφορες πηγές: ΕΛΣΤΑΤ, Υπουργείο Εσωτερικών κ.α., μελέτες που είχαν εκπονηθεί για τα συστήματα κατανομής των Κ.Α.Π. (2008 και 2012) και της ΣΑΤΑ (2008), προτάσεις των νησιωτικών Π.Ε.Δ., έρευνες και εκδόσεις για τα προβλήματα των νησιών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και δεδομένα από την πρώτη φάση της μελέτης «*Νησιωτικότητα και Νέα προγραμματική Περίοδος*» που εκπονείται από την ΕΕΤΑΑ.

Ομάδα εργασίας για την παρούσα μελέτη

- Σαπουνάκης Αναστάσιος, Οικονομολόγος, Σύμβουλος Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- Ράλλης Γκέκας, Δρ. Οικονομικών της ΤΑ
- Γούπιος Γιάννης, Διευθυντής Οικονομικής Ανάπτυξης, Οργάνωσης & Περιβάλλοντος της ΕΕΤΑΑ

---

2. Νησιωτικότητα¹

Με συνολική έκταση 131.957 τετρ. χλμ. και μήκος ακτών περίπου 15.000 χλμ., η Ελλάδα έχει την πιο εκτεταμένη ακτογραμμή απ' όλες τις μεσογειακές χώρες. Σε όρους έκτασης και πληθυσμού, το 16% της έκτασής της αποτελούν τα νησιά και το 13% του πληθυσμού της κατοικεί σε αυτά.

Η αναπτυξιακή κατάσταση των νησιωτικών Περιφερειών προσδιορίζεται από την έντονη εξειδίκευση στον τριτογενή τομέα της οικονομίας, κυρίως στον τουρισμό και στις σχετικές δραστηριότητες που συνδέονται μ' αυτόν.

Ωστόσο, η πολυδιάσπαση & η ασυνέχεια του γεωγραφικού χώρου αδυνατίζουν τη χωρική, οικονομική και κοινωνική συνοχή και οδηγούν σε έντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες. Ειδικά τα μικρά νησιά, που αποτελούν την πλειονότητα του ελληνικού νησιωτικού χώρου, αντιμετωπίζουν σημαντικούς περιορισμούς, όπως για παράδειγμα:

- Περιορισμούς γεωμορφολογικού χαρακτήρα: Το μικρό μέγεθος των νησιών συνεπάγεται μια σειρά περιορισμών που προκύπτουν (α) από την ορεινότητα των νησιών, που οφείλεται σε γεωλογικούς παράγοντες σχετικούς με το σχηματισμό τους, (β) από την έλλειψη χώρων για την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων και τα προκύπτοντα προβλήματα οργάνωσης των χρήσεων γης και (γ) από την ανεπάρκεια υδατικών πόρων
- Περιορισμούς που οφείλονται στον περιμετρικό χαρακτήρα και στην απομόνωση: Οι περιορισμοί αυτοί, που είναι πολύ πιο έντονοι στα μικρά νησιά, αφορούν (α) στο αυξημένο κόστος στην παραγωγή και διακίνηση προϊόντων, στη δημιουργία υποδομών και λειτουργίας υπηρεσιών, στον αυξημένο χρόνο μεταφοράς, και (β) στις υποβαθμισμένες αναπτυξιακές ευκαιρίες σε σχέση με τις επενδύσεις και την επιχειρηματικότητα, την κατάρτιση, την ενημέρωση και την επικεντρωμένη πληροφόρηση, την υγεία, την κοινωνική ζωή κ.τ.λ.
- Περιορισμούς που αφορούν στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Στα μικρά νησιά τα μικρά οικοσυστήματα και το ανθρωπογενές περιβάλλον είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα λόγω ακριβώς του περιορισμένου μεγέθους τους

---

¹ Βλ «Ο Καποδίστριας στα νησιά», ΕΕΤΑΑ 2011

Η νησιωτικότητα αναφέρεται με συνδυασμένο τρόπο σε φυσικά και κοινωνικοοικονομικά στοιχεία. Η νησιωτικότητα είναι επιβαρυντικός παράγοντας, που προκαλεί άνιση ανάπτυξη του παραγωγικού δυναμικού και χωρική διαφοροποίηση των εισοδημάτων και των συνθηκών ζωής. Αναλυτικότερα, τα χαρακτηριστικά της νησιωτικότητας, που προκύπτουν ως συνδυασμός των φυσικών και κοινωνικοοικονομικών στοιχείων της, είναι τα εξής:

- Η σχετική απομόνωση και η αίσθηση της μοναδικότητας.
- Η ατελής πρόσβαση στις αγορές και στις δημόσιες υπηρεσίες και τα προβλήματα στις μεταφορές.
- Η μικρή σχετικά κλίμακα και η εξαιρετικά ευρεία διαφοροποίηση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.
- Η ιδιότητά του ως δεξαμενής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και η ιδιόμορφη αντίληψη και συμπεριφορά του πληθυσμού σε σχέση με το χώρο, το χρόνο και τις κοινωνικές σχέσεις και η ιδιότυπη δυναμική και περιπλοκότητα των σχέσεων του νησιωτικού πληθυσμού με τη θάλασσα.
- Η σχετικά περιορισμένη διαθεσιμότητα των παραγωγικών πόρων.
- Οι εξαιρετικά μεγάλες εποχικές διακυμάνσεις του ανθρώπινου δυναμικού και των οικονομικών δραστηριοτήτων των νησιών.
- Τα δημογραφικά προβλήματα στα μικρά νησιά.

Ως βασικό χαρακτηριστικό της νησιωτικότητας μπορεί να αναφερθεί ότι η νησιωτικότητα είναι ένα διαρκές φαινόμενο της γεωγραφικής ασυνέχειας και εντείνεται αντιστρόφως ανάλογα με το μέγεθος του νησιού και ανάλογα με την απόστασή του από τις ακτές. Τα αίτια του περιφερειακού προβλήματος που μεγιστοποιούνται είναι:

- Οι γεωγραφικοί παράγοντες και συγκεκριμένα: ο κατακερματισμός των αγορών, η απομόνωση των νησιωτικών χωρικών μονάδων, η ασυνέχεια του χώρου, η ορεινότητα που οφείλεται σε γεωλογικούς παράγοντες. _ Η ατελής κινητικότητα κεφαλαίου και εργασίας που οφείλεται στην ασυνέχεια του χώρου.
- Οι αρνητικές εξωτερικές οικονομίες στις μικρές νησιωτικές γεωγραφικές ενότητες.

Με βάση τα προηγούμενα, η Νησιωτικότητα φαίνεται να επηρεάζει σε μόνιμη βάση την «κλασική» ελκυστικότητα, καθώς επηρεάζει αρνητικά το κόστος παραγωγής και

διαβίωση. Η περιφερειακότητα και την απομόνωση που συνεπάγονται υψηλά κόστη λειτουργίας για τους Δήμους, τις επιχειρήσεις, για τα νοικοκυριά και για το κράτος.

- αυξημένο μεταφορικό κόστος που συνεπάγονται, μεταξύ άλλων, η μετακίνηση στη θάλασσα, η μεταφόρτωση και η χρήση πολλαπλών μεταφορικών μέσων, η μονοπωλιακή θέση των μεταφορικών εταιρειών και των τοπικών εμπόρων (εξαιτίας της έλλειψης ανταγωνισμού), η διατήρηση υψηλών αποθεμάτων από τις επιχειρήσεις, η αδυναμία δημιουργίας οικονομιών κλίμακας (εξαιτίας της μικρής και κατακερματισμένης αγοράς), συντελούν στην αύξηση των τιμών των παρεχόμενων αγαθών και υπηρεσιών
- Αφορά την απόκτηση υποδομών και λειτουργίας βασικών δημόσιων υπηρεσιών σε κάθε νησί ξεχωριστά εξαιτίας των αρνητικών οικονομιών κλίμακας που συνεπάγεται ο μικρός αριθμός κατοίκων, ανά νησί. Βασικές υπηρεσίες διοίκησης, εκπαίδευσης και υγείας, αλλά και δίκτυα ενέργειας, μεταφορών, επικοινωνιών, ύδρευσης, αποχέτευσης έχουν υψηλό κόστος κατασκευής και λειτουργίας.
- Απορρέει από την έλλειψη επιλογών εξαιτίας της έλλειψης υποδομών και υπηρεσιών που είναι απαραίτητες για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των νησιών, όπως πχ. δημόσιας διοίκησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης, υγείας, τραπεζικών και άλλων χρηματοπιστωτικών εργασιών, απονομής δικαιοσύνης, ενίσχυσης επενδυτικών πρωτοβουλιών, πολιτισμού, συντήρησης και επισκευής εξοπλισμού.

Παράλληλα το μικρό μέγεθος, τόσο ως προς την έκταση, όσο και προς τον πληθυσμό. Ο μικρός πληθυσμός συνεπάγεται μικρή αγορά και επομένως μικρή τοπική ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες, ενώ παράλληλα καθιστά αδύνατη τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας και συγκέντρωσης – απαραίτητα στοιχεία για τη μείωση του κόστους για επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Παράλληλα, η μικρή έκταση συνεπάγεται περιορισμό στους φυσικούς πόρους και έλλειψη ενδοχώρας, γεγονός που καθιστά εύθραυστη την περιβαλλοντική ισορροπία και αναγκαία την περιβαλλοντική διαχείριση.

---

3. Ευρωπαϊκή πολιτική για τα νησιά

Η Πολιτική Συνοχής της Ε.Ε., αν και διακρίνει, μέσω των κυριοτέρων συνθηκών της και των κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων και της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής το πρόβλημα της Νησιωτικότητας στον ευρωπαϊκό οικονομικό χώρο, στην ουσία δεν έχει δείξει έμπρακτα το ενδιαφέρον της για την ενίσχυση των νησιωτικών περιφερειών και την άρση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών ανισοτήτων που προκαλούνται μέσω της Νησιωτικότητας.

Η Ε.Ε. μέσω ειδικών διατάξεων διακρίνει τρεις κατηγορίες νησιών: α) τα νησιά που αποτελούν το σύνολο ή μέρος των «υπερπόντιων χωρών και εδαφών» όπως η Γροιλανδία, η γαλλική Πολυνησία και οι Βερμούδες, β) η ομάδα των γαλλικών και ισπανικών υπερπόντιων διαμερισμάτων, όπως οι Αζόρες, η Μαδέρα και οι Κανάριοι Νήσοι, που συχνά αποκαλούνται «πιο απομακρυσμένες περιοχές», οι οποίες θεωρούνται αναπόσπαστο τμήμα της Ε.Ε. με κάποια διακριτικά χαρακτηριστικά τα οποία πληρούν τις προϋποθέσεις για ειδική μεταχείριση σε διάφορους τομείς όπως οι μεταφορές και η πολιτική συνοχής και γ) τα ηπειρωτικά νησιά της Ε.Ε., τα οποία ενισχύονται στο πλαίσιο των διαφόρων τομεακών πολιτικών της πολιτικής συνοχής και της ΚΑΠ.

Το προοίμιο του Κανονισμού 1080/06, το οποίο καθορίζει τους κανόνες για την εφαρμογή του ΕΤΠΑ, υποδεικνύει ότι το ταμείο αυτό «συμβάλλει στη μείωση του χάσματος μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων ευρωπαϊκών περιφερειών και τον βαθμό στον οποίο οι πλέον μειονεκτικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών και αστικών περιοχών, οι φθίνουσες βιομηχανικές περιοχές, οι περιοχές με γεωγραφικά ή φυσικά μειονεκτήματα, όπως νησιά, ορεινές, αραιοκατοικημένες και παραμεθόριες περιοχές, που υστερούν». Ο Κανονισμός Ε.Ε. 1698/05, ο οποίος έχει ως στόχο την ανάπτυξη της υπαίθρου μέσω ΕΓΤΑΑ, αναφέρει ρητά ότι θα πρέπει να εφαρμόζονται ειδικές διατάξεις «για την άμβλυση των ειδικών περιορισμών και των διαρθρωτικών προβλημάτων στη Γεωργία και τη Δασοκομία και για την ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων, ως αποτέλεσμα της απόστασης, του νησιωτικού χαρακτήρα ή της απομακρυσμένης θέσης και της εξάρτησης της αγροτικής οικονομίας των παραπάνω απομακρυσμένων περιοχών από έναν περιορισμένο αριθμό γεωργικών προϊόντων, καθώς και να προωθήσει μια ισχυρή πολιτική αγροτικής ανάπτυξης» (άρθρο 60).

Από την πλευρά της αλιευτικής πολιτικής, ο Κανονισμός 1198/06 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας παρέχει υψηλότερα ανώτατα όρια ενίσχυσης για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες και τα απομακρυσμένα ελληνικά νησιά, τα οποία περιγράφει ότι βρίσκονται «σε μειονεκτική θέση λόγω απόστασης».

Τα ευρωπαϊκά νησιά έχουν προσελκύσει την προσοχή της Ε.Ε. ως «λιγότερο ανεπτυγμένες» περιφέρειες ή ως περιφέρειες «σύγκλισης» (όπως αναφέρεται στο άρθρο 158 της Ευρωπαϊκής Συνθήκης του 1986) για μια σειρά από λόγους, όπως επισημαίνεται και στη μελέτη της Eurisles. Η μελέτη αναφέρει ότι αν και τα νησιά έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά μεταξύ τους, μοιράζονται συγκεκριμένα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά προβλήματα. Αυτά τα κοινά προβλήματα αντιπροσωπεύουν διάφορους διαρθρωτικούς περιορισμούς που έχουν πολλαπλές συνέπειες, όπως είναι το κάτω του ευρωπαϊκού μέσου όρου ΑΕΠ ανά κάτοικο, το υψηλό κόστος διαβίωσης λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα, το μικρό μέγεθος των αγορών και ο ασθενής ανταγωνισμός που έχει ως αποτέλεσμα χαμηλούς μισθούς και αντανακλά το χαμηλό βιοτικό επίπεδο των κατοίκων. Το οικονομικό περιβάλλον των νησιών συχνά απειλείται από την εποχικότητα της τουριστικής βιομηχανίας, το υψηλό κόστος μεταφορών, το οποίο αυξήθηκε κατακόρυφα μέσα και από την απελευθέρωση των μεταφορών στις αρχές της δεκαετίας του 1990, την ευπάθεια στην κλιματική αλλαγή, τη διάβρωση των ακτών και τη θαλάσσια ρύπανση.

Η μελέτη επισημαίνει την αναποτελεσματικότητα της Πολιτικής Συνοχής της Ε.Ε. και των περιφερειακών ενισχύσεων, οι οποίες δεν ευνοούν τα νησιά καθώς τα παραπάνω προβλήματα δεν λαμβάνονται πάντα υπόψη κατά τη διάρκεια των διαδικασιών του περιφερειακού προγραμματισμού στο επίπεδο της Πολιτικής Συνοχής.

Έτσι, η Πολιτική Συνοχής και η Κοινή Αγροτική Πολιτική αν και αναγνωρίζουν τα διαρθρωτικά προβλήματα της Νησιωτικότητας, δεν έχουν διαφορετική μεταχείριση στον περιφερειακό προγραμματισμό για τις νησιωτικές περιφέρειες.

Επισημάνθηκε ήδη η Ε.Ε. «στην ουσία δεν έχει δείξει έμπρακτα το ενδιαφέρον της για την ενίσχυση των νησιωτικών περιφερειών». Όμως έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς ενδιαφέρουσες προτάσεις για την ενεργοποίηση των θεσμικών οργάνων άσκησης της διαρθρωτικής πολιτικής της Ε.Ε. προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της α-

---

ναπτυξιακής διαδικασίας στα νησιά, με την εφαρμογή μέτρων παραδοσιακής και καινοτομικής μορφής.

Μια ομάδα μέτρων έχει κοινωνική στόχευση, όπως η συγκράτηση του πληθυσμού στα νησιά και κυρίως των νέων, με τη δημιουργία των αναγκαίων προϋποθέσεων απασχόλησης και γενικότερα βιοτικού επιπέδου εφάμιλλου των ηπειρωτικών περιοχών. Στην ίδια ομάδα εντάσσονται μέτρα ενίσχυσης των υποδομών στην εκπαίδευση, την υγεία, τον πολιτισμό κ.λπ.

Τα μέτρα οικονομικού ενδιαφέροντος καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα, όπως είναι οι τεχνικές υποδομές (λιμάνια, αεροδρόμια, δίκτυα κοινής ωφέλειας κ.ά.) και τα κίνητρα για την προσέλκυση επενδύσεων και την ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας στα νησιά, με έμφαση στην καινοτομία, τις ΜΜΕ και τον τουρισμό. Για την προώθηση της ενδογενούς ανάπτυξης, η Ε.Ε. θα μπορούσε να καταρτίσει εξειδικευμένα πολυταμειακά προγράμματα. Η προστασία και η ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και η ενίσχυση των ήπιων μορφών ενέργειας θεωρείται σκόπιμο να αποτελέσουν αντικείμενο των Διαρθρωτικών Ταμείων, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Ιδιαίτερη, τέλος, σημασία αποκτά η καθιέρωση αυστηρής οδηγίας η οποία να προβλέπει ότι ο προγραμματισμός στα νησιά πρέπει να γίνεται κατά κύριο λόγο «από τη βάση» (bottom-up) και η αύξηση των αρμοδιοτήτων και των πόρων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να αποτελέσει μόνιμο στόχο θεσμικής κατοχύρωσης από τα ευρωπαϊκά όργανα.

Στο παράρτημα αναφέρεται το πρόσφατο (7/6/22) **Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τα νησιά της ΕΕ και την πολιτική συνοχής**, στο οποίο αναλύονται τόσο τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα νησιά, όσο και προτάσεις πολιτικής για την αντιμετώπισή τους.

Η Ευρώπη στρέφει το βλέμμα της επιτέλους στα νησιά

Παρά το γεγονός, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει αρκετά κράτη – μέλη, τα οποία αποτελούνται και από νησιωτικές περιοχές, μόλις χτες, Τρίτη 7 Ιουνίου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε με ψήφισμά του από την Ε.Ε. να αναγνωρίσει τις ιδιαιτερότητες των νησιών και να προβλέψει ειδικά μέτρα και ρυθμίσεις βάσει αυτών.

«Συγγνώμη» για την έλλειψη οράματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις νησιωτικές περιοχές, ζήτησε κατά την συνεδρίαση της ολομέλειάς του στο Στρασβούρ-

---

γο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Σε μία ιδιαίτερα σημαντική για τα νησιά συνεδρίαση, το Ε.Κ. με μακροσκελέστατο ψήφισμά του, με θέμα «Νήσοι και πολιτική συνοχής: τρέχουσα κατάσταση και μελλοντικές προκλήσεις», που εγκρίθηκε με 577 ψήφους υπέρ 38 κατά και 10 αποχές, ζητά να αναληφθεί σειρά δράσεων για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των νησιών και των εξόχως απόκεντρων περιφερειών από τη μία και των πλέον ανεπτυγμένων περιφερειών από την άλλη.

Παράλληλα, οι ευρωβουλευτές επιθυμούν η Επιτροπή να κηρύξει το 2024 Ευρωπαϊκό Έτος Νήσων, να ζητήσει πρόσθετη χρηματοδοτική στήριξη και να προτείνει τη σύσταση ειδικής ομάδας για τα νησιά. Ζητούν επίσης την επαναξιολόγηση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και ζητούν μια πιο ευέλικτη προσέγγιση, ιδίως όσον αφορά τις αεροπορικές και θαλάσσιες εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε νησιωτικές περιοχές.

Ακόμη, το Ευρωκοινοβούλιο απαιτεί να διερευνηθούν οι συνέπειες της νέας νομοθεσίας, όπως η δέσμη μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55% στις περιοχές αυτές, ενώ τονίζουν την ανάγκη για έκτακτα μέτρα που θα επιτρέψουν στα νησιά να τις αντιμετωπίσουν.

Όπως τονίστηκε κατά τη συνεδρίαση, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επιθυμεί μια πραγματική ευρωπαϊκή ατζέντα και μια ευρωπαϊκή στρατηγική, ζητώντας την κατάρτιση ενός «συμφώνου για τα νησιά».

Στο σχετικό ψήφισμα του Ευρωκοινοβουλίου, και αφού αναφέρονται αναλυτικότερα τα χαρακτηριστικά και οι ιδιαιτερότητες των νησιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως επίσης και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν (ενδεικτικά σε σχέση με την κλιματική αλλαγή και τη βιοποικιλότητα, την πρόσβαση σε υπηρεσίες ύδρευσης και διαχείρισης των υδάτων, την ενεργειακή μετάβαση, την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, τον πολιτισμό, την γεωργία και την αλιεία, τον τουρισμό, την πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες, αλλά και τη μετανάστευση), ζητείται από την Επιτροπή να διενεργήσει ανάλυση του όγκου των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε νήσους της ΕΕ. Μάλιστα, κρίνεται, πως, παρά τις προσπάθειες που καταβάλλουν η ΕΕ και τα κράτη μέλη, είναι επιτακτικά αναγκαίο να καθοριστεί εάν και κατά πόσον οι εταιρείες που είναι εγκατεστημένες σε νησιωτικές περιοχές έχουν επωφεληθεί από τέτοια μέτρα και να επαναξιολογηθούν οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις αντιστοίχως. Υπογραμμίζεται δε, ότι είναι σημαντική η παροχή πιο ευέλι-

---

κτων κρατικών ενισχύσεων σε εταιρείες εναέριων και θαλάσσιων μεταφορών στις εν λόγω νησιωτικές περιοχές, δεδομένης της πλήρους εξάρτησής τους από τα εν λόγω μέσα μεταφοράς.

Επιπλέον, το Ε.Κ. ζητά να υποβληθεί οποιαδήποτε μελλοντική αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις σε εκτιμήσεις επιπτώσεων με βάση ειδικούς δείκτες, ώστε να αξιολογηθεί η υστέρηση των οικονομιών των νησιωτικών περιοχών ως προς την ανταγωνιστικότητα, και έναντι των συνεπειών της δέσμης για την προσαρμογή στον στόχο του 55 % στις εν λόγω περιοχές, και να διαμορφωθεί ένα ειδικό καθεστώς σταδιακής μείωσης για τα νησιωτικά εδάφη.

Στην ίδια κατεύθυνση, ζητά επίσης, δεδομένων των διακριτών χαρακτηριστικών τους, να δημιουργηθεί υποκατηγορία «νησιά» όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις για την περίοδο 2021-2027, και να καταργηθούν τα ανώτατα όρια για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας για ευρωπαϊκές νήσους και εξόχως απόκεντρες περιφέρειες.

Δίνοντας έμφαση στην αναγκαιότητα για μια πιο ευέλικτη προσέγγιση ώστε να διασφαλιστεί η πλέον αποτελεσματική διάθεση των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών κονδυλίων στα νησιωτικά, τονίζεται, ότι ο ισχύων κανόνας de minimis περιορίζει την ανταγωνιστικότητα και δημιουργεί δυσκολίες σε ευρωπαϊκές νήσους, που βρίσκονται σε τόσο μειονεκτική θέση.

Το Ε.Κ. ζητά, επιπλέον, από την Επιτροπή να προσαρμόσει τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι επιδοτήσεις για την επίλυση των προβλημάτων που άπτονται του νησιωτικού χαρακτήρα δεν θα θεωρούνται κρατικές ενισχύσεις, αλλά αντιστάθμιση ώστε να αντιμετωπίζονται επί ίσοις όροις με τις αντίστοιχες ηπειρωτικές περιοχές.

Τέλος, ζητά να επανεξεταστεί το κριτήριο της χιλιομετρικής απόστασης (150 χλμ.) που χρησιμοποιείται για την κατηγοριοποίηση των νήσων ως παραμεθόριων περιοχών επιλέξιμων για χρηματοδότηση από τα προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας στο πλαίσιο είτε του στόχου εδαφικής συνεργασίας της πολιτικής συνοχής είτε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας, δεδομένης βεβαίως της κατάστασης των νήσων.

Το Ευρωκοινοβούλιο τονίζει την έλλειψη στατιστικών στοιχείων για τα νησιά, η οποία εμποδίζει την κατάρτιση στοχευμένων πολιτικών. Για το σκοπό αυτό, ζητά τη

σύσταση Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για τις μειονεκτούσες περιοχές, που θα αναλάβει τη συλλογή αξιόπιστων και συγκεντρωτικών στατιστικών στοιχείων, τα οποία θα επικαιροποιούνται τακτικά με τη χρήση εναρμονισμένων κριτηρίων σε όλα τα διοικητικά επίπεδα. Στο πλαίσιο της συλλογής στατιστικών στοιχείων, το Ε.Κ. ζητά να εισαχθεί επίσης η έννοια της εδαφικής θωράκισης σε εκτιμήσεις επιπτώσεων των προτάσεων της, με σκοπό τη διαμόρφωση στοχευμένων πολιτικών και την αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο η προτεινόμενη νομοθεσία θα επηρεάσει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις που εδρεύουν στις διάφορες περιφέρειες.

Παράλληλα, υπογραμμίζεται πως οι νήσοι δεν καλύπτονται επί του παρόντος στο σύνολό τους από την νομοθεσία της ΕΕ για την εδαφική ταξινόμηση και ζητείται η εκκίνηση διαλόγου επί του θέματος, με στόχο να συμπεριληφθούν τα νησιά στην κοινή ονοματολογία των εδαφικών στατιστικών μονάδων και να εξεταστεί το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός προγράμματος παρόμοιου με την ευρωπαϊκή αστική πρωτοβουλία για τη στήριξη συμπράξεων μεταξύ ευρωπαϊκών νήσων, προκειμένου να καθιερωθούν καινοτόμες προσεγγίσεις στα ειδικά προβλήματα των νήσων και να υπάρξει ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και προκειμένου να εφαρμοστούν λύσεις επωφελείς για πολίτες και επιχειρήσεις.

Βούληση του Ε.Κ. αποτελεί επίσης, η Ε.Ε. να λάβει υπόψη τις μελέτες που έχουν ήδη εκπονηθεί από ευρωπαϊκές νήσους σχετικά με τις προκλήσεις και τις πρόσθετες δαπάνες που άπτονται του νησιωτικού χαρακτήρα, και να προβεί σε διεπιστημονικές αναλύσεις, που θα καλύπτουν τα δημογραφικά, γεωγραφικά και οικονομικά χαρακτηριστικά των νησιωτικών περιοχών ούτως ώστε να διασφαλιστεί ότι αυτές οι περιοχές δεν θα πλήττονται από κανένα ανταγωνιστικό μειονέκτημα συνδεδεμένο με τη γεωγραφική τους κατάσταση.

Ένα ακόμη αίτημα αφορά στη δημιουργία πρόσθετου κονδυλίου, που θα αποσκοπεί να βοηθήσει τις ευρωπαϊκές νήσους να υπερνικήσουν τις όποιες προκλήσεις και ελλείψεις αντιμετωπίζουν και να καλύψει οποιοσδήποτε πρόσθετες δαπάνες άπτονται των ευρωπαϊκών νήσων στο πλαίσιο της μελλοντικής πολιτικής συνοχής, ενώ προτείνει τη σύσταση ειδικής ομάδας για τα νησιά στο πλαίσιο της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης της Ε.Ε.

Το Ευρωκοινοβούλιο καλεί όλες την Επιτροπή να λάβει υπόψη την κατανομή του προϋπολογισμού βάσει κατά κεφαλήν ΑΕΠ, προκειμένου να καλυφθούν όλες οι αποκλίσεις μεταξύ νησιών.

Σύμφωνο των νησιών και Ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τα νησιά

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζητά η ΕΕ να προβεί σε δυναμική αξιολόγηση του άρθρου 174 ΣΛΕΕ και να οικοδομήσει πάνω του με τη βοήθεια μιας πραγματικής ευρωπαϊκής ατζέντας για τα νησιά και να καταρτίσει μια ευρωπαϊκή στρατηγική για τα νησιά στη βάση αυτής της έκθεσης, που θα συνάδει με τις τοπικές ανάγκες και πραγματικότητες στην πράξη και θα συνυπολογίζει τις ιδιαιτερότητες καθεμιάς από τις θαλάσσιες λεκάνες της ΕΕ, προτείνοντας την εκπόνηση σχετικής μελέτης για τις διαφορετικές καταστάσεις των νησιωτικών περιοχών, ώστε να διαμορφωθεί μια στρατηγική για τα νησιά, με συγκεκριμένες προτάσεις.

Επίσης ζητείται η εκπόνηση και εφαρμογή άμεσα ενός Συμφώνου για τα Νησιά, με τη συμμετοχή των βασικών ενδιαφερόμενων μερών και συγκεκριμένα των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, των οικονομικών και κοινωνικών φορέων εκμετάλλευσης, της κοινωνίας των πολιτών, των ακαδημαϊκών κύκλων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων, με βάση το σύμφωνο για τις πόλεις και το μελλοντικό αγροτικό σύμφωνο, επισημαίνοντας ότι ο διάλογος αυτός μεταξύ της ΕΕ και των νησιών είναι σημαντικός προκειμένου να οικοδομηθούν γέφυρες μεταξύ πολιτισμών, να τονωθεί το ενδιαφέρον για τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και να προαχθεί η οικοδόμηση της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

---

4. Προβλέψεις Συντάγματος

α. ΤΜΗΜΑ ΣΤ': Διοίκηση ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Οργάνωση της διοίκησης, Άρθρο 101

«1. Η διοίκηση του Κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα.

2. Η διοικητική διαίρεση της Χώρας διαμορφώνεται με βάση τις γεωοικονομικές, κοινωνικές και συγκοινωνιακές συνθήκες.

**3. Τα περιφερειακά όργανα του Κράτους έχουν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της περιφέρειάς τους. Τα κεντρικά όργανα του Κράτους, εκτός από ειδικές αρμοδιότητες, έχουν τη γενική κατεύθυνση, το συντονισμό και τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των περιφερειακών οργάνων, όπως νόμος ορίζει.

***4. Ο κοινός νομοθέτης και η Διοίκηση, όταν δρουν κανονιστικά, υποχρεούνται να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες των νησιωτικών και ορεινών περιοχών, μεριμνώντας για την ανάπτυξή τους.

**Άρθρο 101^A (Ανεξάρτητες Αρχές)

****Άρθρο 102**

1. Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους ΟΤΑ πρώτου και δεύτερου βαθμού. Υπέρ των ΟΤΑ συντρέχει τεκμήριο αρμοδιότητας για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Νόμος καθορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους στους επί μέρους βαθμούς. Με νόμο μπορεί να ανατίθεται στους ΟΤΑ η άσκηση αρμοδιοτήτων που συνιστούν αποστολή του Κράτους.

2. Οι ΟΤΑ έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία, όπως νόμος ορίζει.

3. Με νόμο μπορεί να προβλέπονται για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών ή την άσκηση αρμοδιοτήτων των ΟΤΑ αναγκαστικοί ή εκούσιοι σύνδεσμοι ΟΤΑ που διοικούνται από αιρετά όργανα.

4. Το Κράτος ασκεί στους ΟΤΑ εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Ο έλεγχος νομιμότητας ασκείται, όπως νόμος ορίζει. Πειθαρχικές ποινές στα αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκτός από τις περιπτώσεις που συνεπά-

---

γονται αυτοδικαίως έκπτωση ή αργία, επιβάλλονται μόνο ύστερα από σύμφωνη γνώμη συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από τακτικούς δικαστές, όπως νόμος ορίζει.

5. Το Κράτος λαμβάνει τα νομοθετικά, κανονιστικά και δημοσιονομικά μέτρα που απαιτούνται για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας και των πόρων που είναι αναγκαίοι για την εκπλήρωση της αποστολής και την άσκηση των αρμοδιοτήτων των ΟΤΑ με ταυτόχρονη διασφάλιση της διαφάνειας κατά τη διαχείριση των πόρων αυτών. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την απόδοση και κατανομή, μεταξύ των ΟΤΑ, των φόρων ή τελών που καθορίζονται υπέρ αυτών και εισπράττονται από το Κράτος. Κάθε μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από κεντρικά ή περιφερειακά όργανα του Κράτους προς την τοπική αυτοδιοίκηση συνεπάγεται και τη μεταφορά των αντίστοιχων πόρων. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τον καθορισμό και την είσπραξη τοπικών εσόδων απευθείας από τους ΟΤΑ.

Άρθρο 106

1. Για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και την προστασία του γενικού συμφέροντος το Κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη Χώρα, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει την οικονομική ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας. Λαμβάνει τα επιβαλλόμενα μέτρα για την αξιοποίηση των πηγών του εθνικού πλούτου, από την ατμόσφαιρα και τα υπόγεια ή υποθαλάσσια κοιτάσματα, για την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης και την προαγωγή ιδίως της οικονομίας των ορεινών, νησιωτικών και παραμεθόριων περιοχών.

Παρατηρούμε ότι στο σύνταγμα υπάρχει αναφορά στην νησιωτικότητα σε δύο μάλιστα άρθρα στο 101 και στο 106.

---

5. Θεσμικό πλαίσιο κατανομής των ΚΑΠ

Ν. 4555/18 «Κλεισθένης», Άρθρο 2: Κατηγορίες Δήμων

1. Οι δήμοι, με βάση τον πληθυσμό τους, τα ιδιαίτερα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά τους, τα βασικά χαρακτηριστικά της οικονομικής δραστηριότητας εντός των ορίων τους, το βαθμό αστικοποίησής τους, την ένταξή τους ή μη σε ευρύτερα πολεοδομικά συγκροτήματα μητροπολιτικού χαρακτήρα και τη θέση τους στη διοικητική διαίρεση της χώρας, διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

α) Δήμοι Μητροπολιτικών Κέντρων: Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι δήμοι των Π.Ε. Κεντρικού, Βόρειου, Νότιου και Δυτικού Τομέα Αθηνών και της Π.Ε. Πειραιώς της Περιφέρειας Αττικής, καθώς και οι Δήμοι Θεσσαλονίκης, Αμπελοκήπων - Μενεμένης, Καλαμαριάς, Κορδελιού - Ευόσμου, Νεάπολης - Συκεών, Παύλου Μελά και Πυλαίας -«Χορτιάτη της Π.Ε. Θεσσαλονίκης.

β) Μεγάλοι Ηπειρωτικοί Δήμοι και Δήμοι Πρωτεύουσες Νομών. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι ηπειρωτικοί δήμοι, καθώς και οι δήμοι της Περιφέρειας Κρήτης και της Περιφερειακής Ενότητας Ευβοίας, με πληθυσμό άνω των 25.000 κατοίκων, με βάση τα στοιχεία μόνιμου πληθυσμού της τελευταίας απογραφής, καθώς και οι δήμοι που αποτελούν πρωτεύουσα νομού, περιλαμβανομένων και των νησιωτικών νομών.

γ) Μεσαίοι Ηπειρωτικοί Δήμοι. Στην κατηγορία αυτοί υπάγονται όλοι οι ηπειρωτικοί δήμοι, καθώς και οι δήμοι της Περιφέρειας Κρήτης και της Περιφερειακής Ενότητας Ευβοίας, με πληθυσμό άνω των 10.000 και έως 25.000 κατοίκων, με βάση τα στοιχεία μόνιμου πληθυσμού της τελευταίας απογραφής.

δ) Μικροί Ηπειρωτικοί και Μικροί Ορεινοί Δήμοι. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι ηπειρωτικοί δήμοι, καθώς και οι δήμοι της Περιφέρειας Κρήτης με πληθυσμό κάτω των 10.000 κατοίκων, με βάση τα στοιχεία μόνιμου πληθυσμού της τελευταίας απογραφής.

ε) Μεγάλοι και Μεσαίοι Νησιωτικοί Δήμοι. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι νησιωτικοί δήμοι με πληθυσμό άνω των 3.500 κατοίκων, με βάση τα στοιχεία μόνιμου πληθυσμού της τελευταίας απογραφής.

στ) **Μικροί Νησιωτικοί Δήμοι.** Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι νησιωτικοί δήμοι, με πληθυσμό έως 3.500 κατοίκους, βάσει της τελευταίας απογραφής.

2. Οι κατηγορίες της παραγράφου 1 λαμβάνονται υπόψη ιδίως για τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων των δήμων, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις, για την κατάρτιση των Ο.Ε.Υ. των ΟΤΑ α΄ βαθμού, για την κατανομή των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων, καθώς και για την κατανομή και αξιοποίηση των πάσης φύσεως προγραμμάτων χρηματοδότησης των δήμων από εθνικούς ή ευρωπαϊκούς πόρους.

3. Με απόφαση του ΥΠ.ΕΣ., ύστερα από γνώμη της ΚΕΔΕ, οι κατηγορίες της παραγράφου 1 μπορεί να διακρίνονται περαιτέρω σε υποκατηγορίες, σύμφωνα με τα κριτήρια του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1, προκειμένου να εξυπηρετηθούν ειδικότερες λειτουργικές, οικονομικές ή αναπτυξιακές ανάγκες των δήμων».

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, προβλέπεται ότι οι κατηγορίες αυτές, λαμβάνονται υποχρεωτικά υπόψη για τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων των δήμων, για την κατάρτιση των Ο.Ε.Υ. των Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού, για την κατανομή των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων, καθώς και για την κατανομή και αξιοποίηση των πάσης φύσεως προγραμμάτων χρηματοδότησης των δήμων από εθνικούς ή ευρωπαϊκούς πόρους.

Με τον τρόπο αυτό, τίθενται οι κανονιστικές βάσεις για την οφειλόμενη, διακριτή νομοθετική, διοικητική και δημοσιονομική μεταχείριση των δήμων της χώρας, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τις ανάγκες και τις δυνατότητές τους.

---

6. Τρόπος κατανομής των ΚΑΠ

Μελέτη ΕΕΤΑΑ 2013 – Απόφαση ΔΣ ΚΕΔΕ

Σύμφωνα με το άρθρο 259 του Ν. 3852/10 η κατανομή των ΚΑΠ εκδίδεται κατ' έτος ύστερα από γνώμη της ΚΕΔΕ, με κοινή απόφαση των Υπουργών ΕΣ. και ΟΙΚ. Στην απόφαση καθορίζονται το ύψος των εσόδων που προορίζονται για την κάλυψη επενδυτικών, καθώς και λειτουργικών και λοιπών γενικών δαπανών των δήμων, όπως επίσης τα **κριτήρια και η διαδικασία κατανομής τους, επί τη βάση ιδίως των δημογραφικών γεωμορφολογικών, διοικητικών, οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών τους**. Στα χαρακτηριστικά αυτά συνεκτιμάται το στοιχείο της διοικητικής υποστήριξης που παρέχεται από δήμο προς εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών άλλων δήμων και σταθμίζονται ιδιαίτερα οι **πάγιες ανάγκες** εξυπηρέτησης των **νησιωτικών** και ορεινών δήμων.»

Εισαγωγή – συνοπτικό ιστορικό 1998 - 2012

Με το Ν. 1828/89 το σύστημα των κρατικών επιχορηγήσεων προς την πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση συνδέθηκε άμεσα για πρώτη φορά με την απόδοση συγκεκριμένων φόρων και τελών: φόρος εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, φόρος μεταβίβασης ακινήτων, τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων, φόρος επί των τόκων των τραπεζικών καταθέσεων (μεταγενέστερα).

Η μεταρρύθμιση αυτή είχε ως αποτέλεσμα αφενός μεν τον ετήσιο προσδιορισμό του ύψους της κρατικής επιχορήγησης με αντικειμενικά και μετρήσιμα κριτήρια (αποδόσεις φόρων), αφετέρου δε τη σύνδεση της τελευταίας με τις δημοσιονομικές - φορολογικές πολιτικές και μέτρα που προωθούσε η κεντρική διοίκηση είτε αυτόνομα στο πλαίσιο των αναπτυξιακών της επιλογών είτε με βάση τις προτεραιότητες της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (φορολογική εναρμόνιση).

Το 2000 εκπονήθηκε από την ΕΕΤΑΑ, το σύστημα κατανομής των ΚΑΠ για κάλυψη Λειτουργικών Δαπανών με τέσσερα βασικά κριτήρια: ελάχιστο κόστος λειτουργίας, αριθμός δημοτικών διαμερισμάτων, έκταση και πληθυσμός. Ο τρόπος κατανομής εγκρίθηκε στο ετήσιο συνέδριο της ΚΕΔΚΕ του 2000, στην Χαλκιδική.

Το 2004 εκπονήθηκε από την ΕΕΤΑΑ, για λογαριασμό του ΥΠ.ΕΣ. και της ΚΕΔΚΕ, το σύστημα κατανομής της ΣΑΤΑ με τα ακόλουθα κριτήρια: κατανομή ανά περιφέρεια (πληθυσμός, ΑΕΠ, ανεργία, έκταση) και στη συνέχεια κατανομή ανά ΟΤΑ (πληθυσμός, έκταση, νομαρχιακό ΑΕΠ, ειδικά κριτήρια για Αττική και Θεσσαλονίκη). Ο α-

---

ριθμός των δημοτικών διαμερισμάτων ανά ΟΤΑ και ο νησιωτικός και ορεινός χαρακτήρας αποτελούσαν συμπληρωματικά κριτήρια. Ο τρόπος κατανομής της ΣΑΤΑ εγκρίθηκε από τα έκτακτο συνέδριο ΚΕΔΕ το 2003 στην Χίο.

Με την απογραφή του 2011 υπήρξαν σημαντικές μεταβολές στον πληθυσμό των Δήμων και για το λόγο αυτό έπρεπε να γίνει προσαρμογή του τρόπου κατανομής των ΚΑΠ, μιας και ο πληθυσμός αποτελεί ένα από τα βασικά κριτήρια κατανομής των ΚΑΠ. Παράλληλα έπρεπε να αρθούν στρεβλώσεις που επήλθαν στην κατανομή από το 2001 - 2012 και ήταν κυρίως οι εξής :

- Από το 2003 ενσωματώθηκαν στους ΚΑΠ οι ειδικές επιχορηγήσεις κινήτρων και προβληματικότητας όπως η πρόσθετη χρηματοδότηση ορισμένων ΟΤΑ νησιών και των ΟΤΑ της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Ν. 2240/94 και Π.Δ. 161/96) και η πρόσθετη χρηματοδότηση ΟΤΑ που είχαν συνενωθεί, σύμφωνα με το Ν. 1416/84 και Ν.1622/86 (με τα αντίστοιχα ποσά που έλαβαν το 2002).
- Από το 2010 ενσωματώθηκαν στους ΚΑΠ οι πρόσθετες χρηματοδοτήσεις που αφορούσαν αρμοδιότητες που μεταβιβάστηκαν στους Δήμους από το 2001 (παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών και των χώρων άθλησης, Σχολικών Φυλάκων και εργαζομένων σε προγράμματα Βοήθεια στο Σπίτι / Κοινωνική Μέριμνα, ΑμεΑ, δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού των ΤΥΔΚ των Κρατικών Περιφερειών, δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού ΙΔΟΧ για τον καθαρισμό σχολικών μονάδων κλπ, μόνιμο προσωπικό ΚΕΠ)

Για τους παραπάνω λόγους η ΚΕΔΕ σε συνεργασία με το ΥΠΕΣ ανάθεσε, το 2012, στην ΕΕΤΑΑ να εκπονήσει μελέτη για το ελάχιστο κόστος λειτουργίας και τα νέα κριτήρια κατανομής των ΚΑΠ.

1. Πηγές Χρηματοδότησης ΚΑΠ

Με βάση τις προβλέψεις του άρθρου 259 του Ν. 3852/10, τρεις είναι οι πηγές χρηματοδότησης των ΚΑΠ

- 1) Το **20%** των συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων (Φ.Ε.Φ.Ν.Π.).
- 2) Το **12%** των συνολικών ετήσιων εισπράξεων του Φ.Π.Α.
- 3) Το **11,3%** του ΕΝΦΙΑ.

Ποσοστό μέχρι το υπόλοιπο 1/3 των εσόδων του Φ.Ε.Φ.Ν.Π. εγγράφεται στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων και αποτελεί **επιχορήγηση** για κάλυψη **επενδυτικών** δαπανών (Σ.Α.Τ.Α.)².

Τα λοιπά έσοδα εγγράφονται στον τακτικό προϋπολογισμό και αποτελούν **τακτική επιχορήγηση** για την κάλυψη **λειτουργικών** και λοιπών γενικών δαπανών.

2. Τρόπος κατανομής των ΚΑΠ Λειτουργικών Δαπανών, από 2013

3.1 Βασικές αρχές συστήματος κατανομής ΚΑΠ

- ❖ Αντικειμενικό και διαφανές σύστημα
- ❖ Όσο το δυνατόν δικαιότερο
- ❖ Απαλοιφή προηγούμενων στρεβλώσεων
- ❖ Τα κριτήρια να είναι σύμφωνα με το άρθρο 259 του ν. 3852/10

3.2. Κατευθύνσεις Δ.Σ. ΚΕΔΕ για τα κριτήρια κατανομής

Οι τελικές παραδοχές για την κατανομή των ΚΑΠ το 2013, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Δ.Σ. της ΚΕΔΕ ήταν οι εξής:

- Τα προτεινόμενα κριτήρια κατανομής να είναι σύμφωνα με το άρθρο 259 του Ν.3852/10.
- Οι πρόσθετες χρηματοδοτήσεις που αφορούν αρμοδιότητες που μεταβιβάστηκαν στους Δήμους από 2001-2012, οι οποίες σήμερα έχουν ενσωματωθεί στους ΚΑΠ να αποτελούν διακριτή χρηματοδότηση.
- Ο πληθυσμός που θα χρησιμοποιηθεί είναι ο de facto (πραγματικός) πληθυσμός, με προσαρμογή των ακραίων περιπτώσεων.
- Να υπάρξει ανώτατο όριο μειώσεων σε κάθε Δήμο σε σχέση με 2013, με αναλογική μείωση των αυξήσεων. Το ανώτατο όριο προσδιορίστηκε στο 7,5%.

3.3. Κριτήρια κατανομής

Τα κριτήρια είναι τα παρακάτω, σε αντιστοίχιση με το Ν. 3852/10

---

² Ν.4038, ΦΕΚ 14 α', 02/02/12, άρθρο 2, παρ. 7: «Τα έσοδα της παραγράφου 1 του άρθρου 259 του Ν. 3852/10 εγγράφονται στον τακτικό προϋπολογισμό και κατατίθενται στο Τ.Π.Δ., σε λογαριασμό με τίτλο «Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι των Δήμων». Ποσοστό μέχρι ένα τρίτο (1/3) των εσόδων της περίπτωσης α' της ανωτέρω παραγράφου, διατίθεται για την κάλυψη επενδυτικών δαπανών των Δήμων. Με Κ.Υ.Α. των ΥΠ.ΕΣ. και ΥΠ.ΟΙΚ., η οποία εκδίδεται κατ' έτος ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Κ.Ε.Δ.Ε., καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής των εσόδων αυτών, επί τη βάση ιδίως των δημογραφικών γεωμορφολογικών, διοικητικών, οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών κάθε Δήμου». Με τη διάταξη αυτή βελτιώθηκε το σύστημα απόδοσης της Σ.Α.Τ.Α. στους Δήμους και πλέον καταβάλλεται σε μηνιαία βάση παράλληλα με τους Κ.Α.Π.

Κριτήρια Ν. 3852/10	Κριτήρια κατανομής ΚΑΠ
Οικονομικά, Κοινωνικά, Περιβαλλοντικά, Πολιτιστικά	Ελάχιστο κόστος λειτουργίας
Δημογραφικά	Πληθυσμός
Γεωμορφολογικά	Έκταση μαζί με νησιωτικούς - ορεινούς δήμους
Διοικητικά	Δημοτική αποκέντρωση
Οικονομικά, Κοινωνικά, Περιβαλλοντικά, Πολιτιστικά	Ελάχιστο κόστος λειτουργίας
Διοικητική υποστήριξη	Πρωτεύουσες νομών, επαρχείων, έδρες Ν.Δ.
Νησιωτικοί - ορεινοί δήμοι	Ελάχιστο κόστος λειτουργίας για τις πάγιες ανάγκες εξυπηρέτησης

Συνοπτική Παρουσίαση Κριτηρίων

α. Ελάχιστο κόστος λειτουργίας - πληθυσμός

Το ελάχιστο κόστος λειτουργίας των δήμων περιλαμβάνει τις δαπάνες που συνδέονται με την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, με βάση τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και το Ν. 3852/10, με τις οποίες παρέχεται στον τοπικό πληθυσμό ένα βασικό - ενιαίο επίπεδο υπηρεσιών. Με αυτό τον τρόπο οι κάτοικοι σε όλη την χώρα, ανεξάρτητα από τον δήμο στον οποίο κατοικούν, απολαμβάνουν ένα κοινό επίπεδο υπηρεσιών, με βάση τη νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.

Για τον προσδιορισμό της χρηματοδότησης για το ελάχιστο κόστος λειτουργίας υπάρχει κατηγοριοποίηση των Δήμων σε τρεις μεγάλες κατηγορίες

1. Μητροπολιτικές περιοχές - Περιφέρεια Αττικής πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης
2. Ηπειρωτικοί δήμοι
3. Νησιωτικοί Δήμοι

Η κάθε κατηγορία διαχωρίζεται σε υποκατηγορίες, ταξινόμηση ανάλογα με τον πληθυσμό και χρηματοδοτείται με συγκεκριμένο ποσό ανά κάτοικο.

Με την κατηγοριοποίηση αυτή και την χρηματοδότηση με συγκεκριμένο ποσό ανά κάτοικο καλύπτονται και τα δύο κριτήρια, πληθυσμός και ελάχιστο κόστος.

Η συνολική στάθμιση του κριτηρίου κυμαίνεται σε 91,78 %

β. Έκταση

Η έκταση κάθε Δήμου όπως προκύπτει αθροιστικά από τα οριστικά αποτελέσματα της κατανομής της έκτασης της χώρας. Η κατανομή στους Δήμους γίνεται ανάλογα με τη έκτασή του κάθε Δήμου, την καλλιεργήσιμη έκταση, την δασική έκταση και τους δημοτικούς βοσκότοπους του κάθε Δήμου³.

ΕΚΤΑΣΗ			
Συνολική έκταση	0,50%	Δημοτικοί Βοσκότοποι	0,25%
Καλλιεργήσιμη έκταση	1,00%	Δασική έκταση	0,25%
Σύνολο κριτηρίων 2,00%			

Η συνολική στάθμιση του κριτηρίου ανέρχεται σε 2%

γ. Διοικητικά - Δημοτική αποκέντρωση

Στο κριτήριο αυτό περιλαμβάνονται

- Δημοτικές ενότητες (αριθμός ανά Δήμο)
- Δημοτικές / τοπικές κοινότητες (αριθμός ανά Δήμο)
- Οικισμοί (αριθμός ανά Δήμο)

Το ελάχιστο κόστος λειτουργίας επηρεάζεται αυξητικά από τα τρία αυτά μεγέθη: στις **δημοτικές ενότητες** (πρώην δήμοι που συνενώθηκαν) λειτουργούν υπηρεσίες των νέων Δήμων, στις **δημοτικές / τοπικές κοινότητες** είτε λειτουργούν είτε παρέχονται σε μόνιμη βάση υπηρεσίες, ενώ οι **οικισμοί** αντιπροσωπεύουν το κατώτερο επίπεδο συγκέντρωσης πληθυσμού στο οποίο παρέχονται, σε μόνιμη ή εποχιακή βάση, ορι-

³ Τα στοιχεία των χρήσεων γης προέρχονται από το δημοσίευμα της ΕΣΥΕ "Κατανομή της Εκτάσεως της Ελλάδος κατά βασικές κατηγορίες χρήσεων γης (Προαπογραφικά στοιχεία της απογραφής γεωργίας - κτηνοτροφίας του έτους 1991). Επειδή οι δήμοι και οι κοινότητες του έτους δημοσίευσης των στοιχείων είναι Τοπικές / Δημοτικές Κοινότητες των σημερινών Δήμων, έγινε η αναγωγή των στοιχείων του δημοσιεύματος στους σημερινούς Δήμους. Για τις περιπτώσεις που οικισμοί των κοινοτήτων του 1991 αποτελούν δημοτικές ή/ και τοπικές κοινότητες σημερινών δήμων (π.χ. στο νομό Ροδόπης) έγινε προσέγγιση των αντίστοιχων εκτάσεων με βάση των αριθμό των οικισμών ανά κοινότητα του 1991, που αποτελούν τοπική κοινότητα σε σημερινό δήμο.

σμένες δημοτικές υπηρεσίες, αλλά δεν θεωρούνται σταθερό μέγεθος σε μεσοπρόθεσμη βάση (πάνω από πενταετία). Η κατανομή γίνεται ως εξής :

* Δημοτικές ενότητες

Κατανομή συγκεκριμένου ποσού ανά δημοτική ενότητα (πρώην καποδιστριακός Δήμος) 10.000 €

* Δημοτικές - Τοπικές κοινότητες -οικισμοί

Κατανέμεται συγκεκριμένο ποσό 1.500 ανά οικισμό προσαυξημένο για 1.750 για κάθε τοπική και δημοτική κοινότητα

Η συνολική στάθμιση του κριτηρίου ανέρχεται σε 4 %

δ. Διοικητική υποστήριξη: Πρωτεύουσες νομών - επαρχιών - έδρες Ν.Δ.

Το ελάχιστο κόστος λειτουργίας τους είναι αυξημένο λόγω της διοικητικής υποστήριξης που παρέχουν στους άλλους Δήμους και των εξωτερικών επιβαρύνσεων που συνεπάγεται η διοικητική τους θέση.

Έγινε ταξινόμηση των δήμων που ασκούν διοικητική εξυπηρέτηση σε πέντε κατηγορίες ανάλογα με το επίπεδο της διοικητικής εξυπηρέτησης.

Χρηματοδότηση με συγκεκριμένο ποσό, ανάλογα με την κατηγορία για την κάλυψη των γενικών εξόδων και μετακινήσεων (το κόστος προσωπικού στις περισσότερες περιπτώσεις καλύπτεται από το ΓΛΚ - πολεοδομία, προνοιακά κλπ)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ		
A κατηγορία	1	125.000
B κατηγορία	2	100.000
Γ κατηγορία	3	75.000
Δ κατηγορία	4	50.000
Ε κατηγορία	5	25.000

Η συνολική στάθμιση του κριτηρίου ανέρχεται σε 0,75%

ε. Ορεινότητα

Όσον αφορά τους **ορεινούς Δήμους** στο άρθρο 1 του Ν. 3852/10 ορίζονται περιοριστικά 31 Δήμοι, για το σύνολο της εδαφικής τους περιφέρειας, αν και σε αρκετούς ένα τμήμα τους περιλαμβάνει συγκεκριμένες δημοτικές ή τοπικές κοινότητες και βρίσκεται σε πεδινές, ημιορεινές ή παραθαλάσσιες περιοχές. Αυτή η διοικητική ταξινόμηση τροποποιήθηκε με το άρθρο 4 του Ν. 4071/12 «Ορεινοί Δήμοι - Αρμοδιότη-

τες» το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 209 του ν. 3852/10, το οποίο ρύθμιζε με ανάλογες διαδικασίες του άρθρου 206 του ίδιου νόμου την άσκηση των μεταφερόμενων αρμοδιοτήτων από τους ορεινούς δήμους. Συγκεκριμένα προβλέφθηκε ότι «1. Όπου στον παρόντα νόμο αναφέρονται οι ορεινοί - μειονεκτικοί δήμοι εννοούνται οι δήμοι στους οποίους περιλαμβάνονται ως δημοτικές ή τοπικές κοινότητες οι ΟΤΑ που αναφέρονται στην Οδηγία 85/148/ΕΟΚ περί τροποποίησης της Οδηγίας 81/645/ΕΟΚ περί του κοινοτικού καταλόγου των μειονεκτικών γεωργικών περιοχών κατά την έννοια της Οδηγίας 75/268/ΕΟΚ συμπεριλαμβανομένων και των χαρακτηριζομένων ως ορεινών δήμων της παρ. 2 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου».

Με τη ρύθμιση αυτή διευρύνεται σημαντικά ο αριθμός των ορεινών Δήμων και με βάση τη νέα διοικητική διαίρεση του Ν. 3852/10. Τα στοιχεία της ορεινότητας ανά δημοτικό διαμέρισμα είναι από το Υπουργείο Γεωργίας. Η κατανομή προτείνεται με συγκεκριμένο ποσό ανά κάτοικο του ορεινού διαμερίσματος σε συνάρτηση και με τον συνολικό πληθυσμό του Δήμου

Η συνολική στάθμιση του κριτηρίου ανέρχεται σε 0,75 % περίπου

Στ. Νησιωτικότητα

Η νησιωτικότητα περιλαμβάνεται στο ελάχιστο κόστος με αυξημένο ποσό ανά κάτοικο. Επιπρόσθετα για τους νησιωτικούς Δήμους κάτω των 6.000 κατοίκων υπάρχει πρόσθετη χρηματοδότηση ως εξής:

Πληθυσμός	Ποσά
έως 200	160.000
201-500	180.000
501-1000	200.000
1001-2500	250.000
2501-3000	300.000
3001-5000	250000
5001-6000	250.000
6001-8000	150.000

Η επιπρόσθετη στάθμιση του κριτηρίου σε 1% περίπου

Σημειώνεται ότι οι Δήμοι της Κρήτης (και της Ευβοίας) δεν περιλαμβάνονται στην κατανομή για την Νησιωτικότητα.

7. Ανάλυση οικονομικών δεδομένων

Γιατί οι νησιωτικοί Δήμοι θα πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω, μέσω των ΚΑΠ
Οι νησιωτικοί Δήμοι παρουσιάζουν 43% μεγαλύτερες κατά κεφαλή συνολικές τρέχουσες δαπάνες, από το σύνολο των Δήμων της χώρας. Είναι χαρακτηριστικό ότι το αντίστοιχο κατά κεφαλή κόστος στους Δήμους της Αττικής είναι 409 €, δηλαδή 161 € μικρότερο από αυτό των νησιών

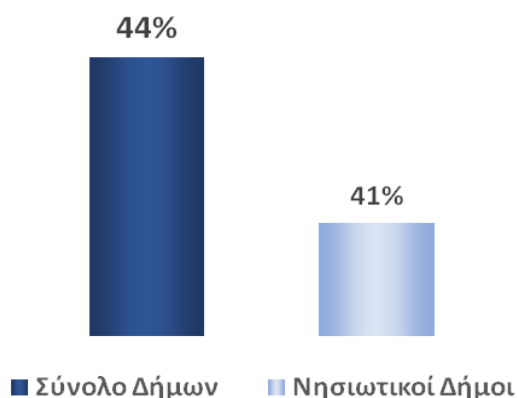

ΠΡΟΤΑΣΗ: Και μόνο το γράφημα αυτό, επιβάλλει την σημαντική αύξηση των ΚΑΠ για τους νησιωτικούς Δήμους.

Το υπερβάλλον κόστος των νησιωτικών Δήμων οφείλεται σε αντικειμενικούς λόγους και όχι σε υποκειμενικούς παράγοντες όπως επεκτατικές πολιτικές προσωπικού ή «γενναιόδωρες» αναδιανεμητικές στρατηγικές.

Η μικρότερη, κατά 7%, συμμετοχή του κόστους μισθοδοσίας στο σύνολο των τρεχουσών δαπανών δεν επιβεβαιώνει μόνο ότι δεν υπάρχουν άσκοπες προσλήψεις αλλά αντίθετα λειτουργεί ως σωρευτικό επιχείρημα για τις ανάγκες επιπλέον χρηματοδότησης των νησιών. Το παραπάνω γράφημα σηματοδοτεί την έλλειψη προσωπικού και μάλιστα υψηλής εξειδίκευσης. Η έλλειψη αυτή γίνεται ακόμη ισχυρότερη εάν συνυπολογιστεί το περιορισμένο μέγεθος των τοπικών αγορών και η αδυναμία των Δήμων να προσφύγουν σε αυτές, για εξεύρεση των κατάλληλων επιστημονικών και τεχνικών συνεργασιών. Κατ' ανάγκη προσφεύγουν στα μεγάλα κέντρα με επιπλέον κόστος.

Ποσοστιαία Συμμετοχή της Μισθοδοσίας στις Συνολικές Δαπάνες των Δήμων

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΕ ΜΙΚΡΟΥΣ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ

Δήμος	Προσωπικό τακτικό
ΔΗΜΟΣ ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	6
ΔΗΜΟΣ ΑΓΚΙΣΤΡΙΟΥ	3
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΦΗΣ	5
ΔΗΜΟΣ ΓΑΥΔΟΥ	1
ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΥ	7
ΔΗΜΟΣ ΚΙΜΩΛΟΥ	5
ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΙΝΟΥ	2
ΔΗΜΟΣ ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ	2

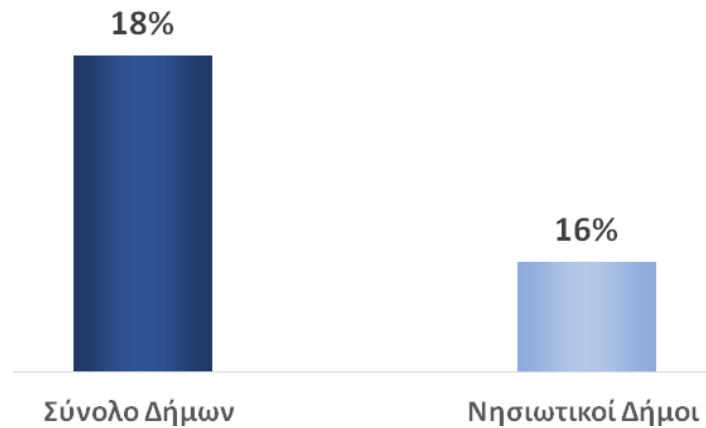
Στον παραπάνω πίνακα εμφανίζονται οι Δήμοι με τους λιγότερους εργαζόμενους. Είναι απορίας άξιο το πως λειτουργούν αυτοί οι Δήμοι.

ΠΡΟΤΑΣΗ: Είναι πολύ σημαντικό, ανεξάρτητα από τα κριτήρια κατανομής των ΚΑΠ, να προβλεφθεί ένας ελάχιστος αριθμός στελεχών για κάθε νησιώτικο Δήμο.

Παρά το περιορισμένο ποσοστό του κόστους μισθοδοσίας οι νησιωτικοί Δήμοι έχουν πολύ υψηλές ανελαστικές δαπάνες με αποτέλεσμα να περιορίζουν τους βαθμούς ελευθερίας στη διαχείριση του προϋπολογισμού τους αλλά κυρίως να στενεύουν τις δυνατότητες εφαρμογής τοπικών πολιτικών, εξειδικευμένων στα τοπικά συγκριτικά

πλεονεκτήματα και ιδιαιτερότητες. Με τη δημοσιονομική κρίση και την πανδημία η ζήτηση για κοινωνικές υπηρεσίες πολλαπλασιάστηκε.

Ποσοστιαία Συμμετοχή των μεταβιβάσεων σε τρίτους στις Συνολικές Δαπάνες των Δήμων

Παρόλα αυτά στο παραπάνω γράφημα παρατηρείται ότι και σε αυτό τον τομέα οι νησιωτικοί Δήμοι αποκλίνουν από το εθνικό μέσο. Οι δυνατότητες να εφαρμόσουν πολιτικές που ανταποκρίνονται στις τοπικές ιδιαιτερότητες είναι περιορισμένες.

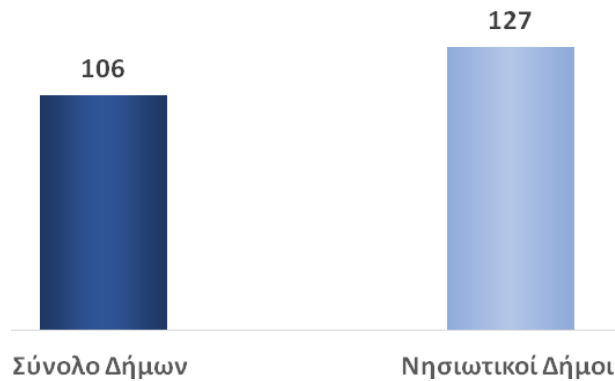
ΠΡΟΤΑΣΗ: Η γενναία αύξηση των ΚΑΠ, θα επιτρέψει στους νησιωτικούς Δήμους να εφαρμόσουν διαφοροποιημένες και αποτελεσματικές τοπικές πολιτικές που σε εθνικό επίπεδο θεωρούνται απαραίτητες.

Εάν καταβληθεί προσπάθεια να εξειδικευτεί το κόστος των νησιωτικών δήμων σε επιμέρους κέντρα κόστους και να συγκριθεί με τους εθνικούς μέσους όρους, καταλήγουμε σε δύο πολύ σοβαρά συμπεράσματα.

Το κόστος των αρμοδιοτήτων που δεν έχουν οι Δήμοι στα δύο μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα (ύδρευση, άρδευση, αγροτική οδοποιία κλπ), στους νησιωτικούς Δήμους είναι πολύ μεγαλύτερο, από τον εθνικό μέσο όρο.

ΠΡΟΤΑΣΗ: Για το λόγο αυτό δεν θα πρέπει να καταργηθεί η επιχορήγηση της ΣΑΤΑ αλλά να ενισχυθεί υπέρ των μικρών νησιωτικών Δήμων.

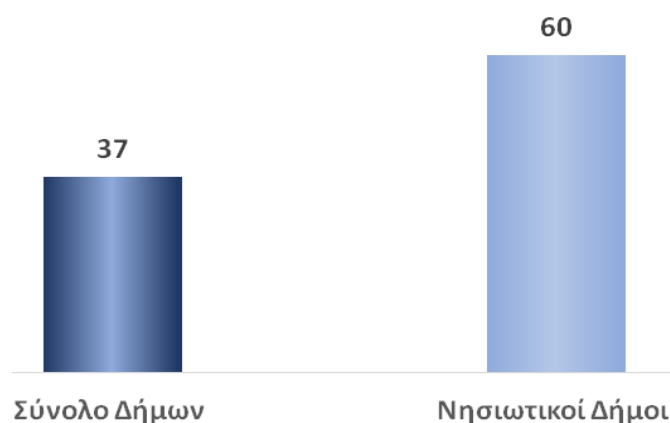
Κατά Κεφαλή Δαπάνες Υπηρεσίας Καθαριότητας

Οι κατά κεφαλή δαπάνες καθαριότητας στους νησιωτικούς Δήμους είναι πάνω από 20% μεγαλύτερες από τον αντίστοιχο εθνικό μέσο όρο. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι οι κατά κεφαλή δαπάνες καθαριότητας των Δήμων στην Περιφέρεια της Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης ανέρχονται σε 87 €. Είναι φυσικό στον επίσημο πληθυσμό να μην συνυπολογίζεται ο διπλασιασμός του πληθυσμού, την τουριστική περίοδο. Το επιπλέον όμως κόστος επιβαρύνει τους δημότες.

ΠΡΟΤΑΣΗ: Στην νέα κατανομή των ΚΑΠ η επιβάρυνση των δημοτικών δαπανών κατά την τουριστική περίοδο θα πρέπει να ληφθεί υπόψη. Ο Φόρος Διαμονής να μεταφερθεί από το κεντρικό κράτος στους Δήμους, που σηκώνουν το βάρος όχι μόνο της καθαριότητας, αλλά συνολικά των υποδομών της τουριστικής ανάπτυξης.

Κατά Κεφαλή Κόστος Επενδύσεων

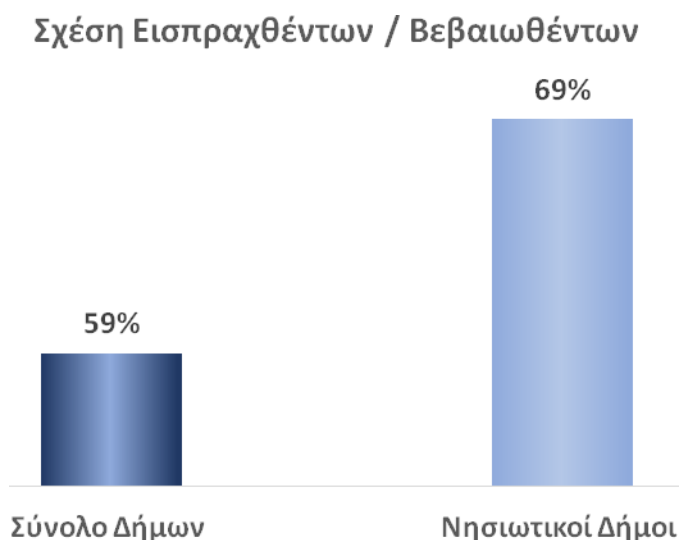

Εάν στις κατά κεφαλή δαπάνες των τρεχουσών δαπανών το κόστος των νησιωτικών Δήμων είναι, λόγω των ειδικών συνθηκών, μεγαλύτερο κατά 43%, στις επενδύσεις η διαφορά αυτή απογειώνεται στο 62%.

ΠΡΟΤΑΣΗ: Η δημιουργία ενός Ειδικού Επενδυτικού Προγράμματος για τους Νησιωτικούς Δήμους που θα χρηματοδοτείται από τη ΣΑΤΑ, το Πράσινο Ταμείο και το Πρόγραμμα «Α. Τρίτσης» θα αποτελέσει αναπτυξιακό εφελκυστικό όχι μόνο για τα νησιά αλλά για το σύνολο της χώρας.

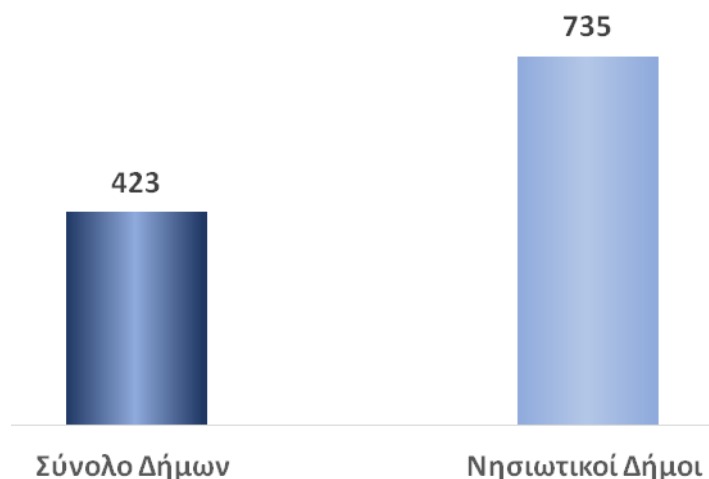
Θα πρέπει να τονιστεί ότι παρά τα προβλήματα, τα περιορισμένα οικονομικά, τα υψηλά κόστη την έλλειψη προσωπικού, ιδιαίτερα εξειδικευμένου, οι νησιωτικοί Δήμοι όχι μόνο δεν τα έχουν παρατήσει αλλά παλεύουν, μαζί με τους δημότες τους, με αυταπάρνηση και αποτελεσματικότητα.

Στο παρακάτω γράφημα περιγράφεται η σχέση μεταξύ εισπραχθέντων και βεβαιωθέντων. Ο δείκτης αυτός χρησιμοποιείται πολλές φορές και ως δείκτης φορολογικής προσπάθειας. Σύμφωνα με αυτό το δείκτη, κανείς δεν θα μπορούσε να κατηγορήσει τους νησιωτικούς Δήμους για λαϊκισμό.

ΠΡΟΤΑΣΗ: Θα ήταν ενδιαφέρον η νέα κατανομή των ΚΑΠ να επιβράβευε τις προσπάθειες των Δήμων που μέσα σε αντίξοες συνθήκες αναδεικνύουν την αξιοπιστία τους.

Κατά Κεφαλή Εισπραχθέντα Συνολικά Έσοδα

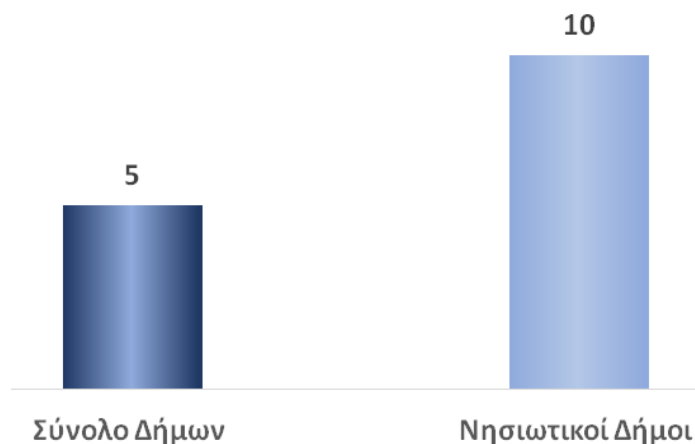

Η προσπάθεια αυτή έχει κόστος και το κόστος το πληρώνει ο δημότης. Δεν μπορεί να δικαιολογηθεί γιατί το δημοτικό φορολογικό βάρος ενός μέσου κάτοικου νησιού, είναι κατά 74% μεγαλύτερο από ότι οποιουδήποτε άλλου Έλληνα. Το διαθέσιμο εισόδημα των νησιωτών μειώνεται, χωρίς δική τους υπαιτιότητα και παράλληλα οι αιρετοί αναλαμβάνουν πολιτικό κόστος, που δεν τους αναλογεί.

ΠΡΟΤΑΣΗ: Το κεντρικό κράτος, μέσω των ΚΑΠ, θα πρέπει να αμβλύνει και να εξισορροπήσει αυτή την ανισότητα.

Τα στατιστικά οικονομικά στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών μας βοηθούν να εδραιώσουμε την άποψη σχετικά με την αποτελεσματικότητα στην οικονομική διαχείριση των νησιωτικών Δήμων.

Κατά Κεφαλή Έσοδα από Ακίνητη Περιουσία

Στο παραπάνω γράφημα παρουσιάζεται η διπλάσια αποτελεσματικότητα των νησιωτικών Δήμων στο να αντλήσουν έσοδα από την ακίνητη περιουσία τους, από ότι ο μέσος κατά κεφαλή όρος του συνόλου των Δήμων της χώρας.

ΠΡΟΤΑΣΗ: Αυξημένες ανάγκες, υπερβάλλον κόστος, φορολογική προσπάθεια, υπευθυνότητα και αποτελεσματικότητα συνηγορούν ώστε ο νέος τρόπος κατανομής των ΚΑΠ να εμπεριέχει μία γενναία αύξηση της «πίττας» για τα νησιά με στόχο όχι μόνο να εξισορροπήσει ανισότητες αλλά να επιβραβεύσει καλές πρακτικές και να βελτιώσει την αποτελεσματική χωρική εφαρμογή εθνικών πολιτικών.

ΥΠ.ΕΣ., 5/2/21 Α.Π. 9362 Κατανομή ποσού 24.300.000 € σε μικρούς νησιωτικούς και ορεινούς δήμους, από τους ΚΑΠ 2021.

Καθορίζουμε τα κριτήρια κατανομής του ανωτέρω χρηματικού ποσού βάσει γεωμορφολογικών και δημογραφικών χαρακτηριστικών, συνδεδεμένων με τη νησιωτικότητα, την ορεινότητα και τον πραγματικό πληθυσμό, όπως εμφανίζεται στους πίνακες των αποτελεσμάτων της τελευταίας απογραφής πληθυσμού. Ειδικότερα,

A) Δικαιούχοι της κατανομής είναι: 1) οι Δήμοι νησιών με πληθυσμό έως 3.500 κατοίκους, σύμφωνα με τα στοιχεία πραγματικού πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της ΕΛΣΤΑΤ, 2) οι Δήμοι που ορίζονται ως ορεινοί στο άρθρο 2B του ν.3852/10 «ΚΑΛΙΚΡΑΤΗΣ» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 3 του ν.4555/18 με πληθυσμό έως 30.000 κατοίκους.

B) Από το συνολικό ποσό κατανομής 1) ποσό ύψους 19.580.000 € κατανέμεται ισόποσα σε κάθε δικαιούχο Δήμο, 2) ποσό ύψους 4.720.000 € κατανέμεται σύμφωνα με τα στοιχεία πραγματικού πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της ΕΛΣΤΑΤ.

Ο αριθμός των 3.500 κατοίκων αποτελεί το μόνο θεσμοθετημένο κριτήριο που ισχύει για να νησιά και αφορούσε αρχικά φορολογικές απαλλαγές. Η χρήση του πραγματικού πληθυσμού είναι πλέον ξεπερασμένη, στατιστικά μη ακριβής, ενώ προβλέπεται πλέον η χρήση του μόνιμου πληθυσμού.

Στατιστικά στοιχεία

Διαθέσιμα πληθυσμιακά, οικονομικά, τουριστικά δεδομένα <i>Μελέτη ΕΕΤΑΑ «Νησιωτικότητα και Νέα προγραμματική Περίοδος, α' φάση»</i>	Χωρικό επίπεδο
Πληθυσμός	Δημοτική Ενότητα
Θεσμοθετημένο πληθυσμιακό κριτήριο	3.500 κάτοικοι
Χαρακτηριστικά Πληθυσμού	Δημοτική ενότητα
Έκταση νησιών	Νησί, Δήμος, Δ.Ε.
Φυσική κίνηση	Δήμος
ΑΕΠ	Νομαρχία
Οικονομική δραστηριότητα	Νομαρχία
Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου	Περιφέρεια
Επιχειρήσεις (αριθμός, εργαζόμενοι, τζίρος)	Περιφερειακή Ενότητα
Απογραφή κατοικιών	Δημοτική Ενότητα
Ξενοδοχειακές κλίνες	Δήμος
Κλίνες σε συμπληρωματικά καταλύματα (σύντομης παραμονής)	Νησί ή Π.Ε.
Κατάταξη των νησιών σε σχέση με το βαθμό τουριστικής πίεσης (κλίνες/κάτοικο)	Επεξεργασία των δύο προηγούμενων
Αφίξεις – διανυκτερεύσεις τουριστών σε ξενοδοχεία	Δήμος
Αφίξεις – διανυκτερεύσεις τουριστών σε καταλύματα σύντομης παραμονής	Περιφέρεια
Πραγματική (χρονο)-απόσταση νησιών του Αιγαίου από τα κύρια ηπειρωτικά λιμάνια	Παλιά στοιχεία

Με βάση τα παραπάνω μπορούμε να έχουμε έναν αναλυτικό δείκτη νησιωτικότητας, που κυρίως διαφοροποιεί τα νησιά μεταξύ τους και όχι με ανάλογες ενότητες της ηπειρωτικής χώρας.

➤ Πρόταση ΠΕΔ Ν. Αιγαίου

- Ποσοτική αύξηση του αυτόνομου κριτηρίου Νησιωτικότητας από το 1% στο 2% των ΚΑΠ.

- Συνυπολογισμός στην χωρική έκταση ποσοστού θαλάσσιων ζωνών στα νησιά, λιμανιών και πυλών εισόδου και εξόδου τους.
  - Συνυπολογισμός του τουριστικού πληθυσμού των Νησιών με την εισαγωγή της έννοιας του τουριστικού πληθυσμιακού ισοδύναμου.
  - Ειδικό κριτήριο για τους υδάτινους πόρους των νησιών (πηγές, φράγματα, αφαλατώσεις).
  - Συνυπολογισμός του ελάχιστου κόστους υπηρεσιών και παροχών, κατ' αναλογία με τους ηπειρωτικούς Δήμους (παιδεία, υγεία, κοινωνικές δομές).
  - Εισαγωγή κριτηρίου μεταναστευτικής επιβάρυνσης νησιών.
- **Δήμοι Π.Ε. Βορείων Σποράδων** ζητούν να ενταχθούν στα κριτήρια νησιωτικότητας του νέου συστήματος κατανομής των Κ.Α.Π.
- **Δήμοι Π.Ε. Νήσων Αττικής** ζητούν να ενταχθούν στα κριτήρια νησιωτικότητας του νέου συστήματος κατανομής των Κ.Α.Π.
- **Π.Ε.Δ. Βορείου Αιγαίου** ζητούν να ενταχθούν στα κριτήρια νησιωτικότητας του νέου συστήματος κατανομής των Κ.Α.Π. και ιδιαίτερα να ληφθεί υπ' όψιν για τους μεγάλους σε έκταση νησιωτικούς δήμους, το κριτήριο της απόστασης από την έδρα του Δήμου.
- **Π.Ε.Δ. Κρήτης:** Απαιτείται ένας νέος και δικαιότερος τρόπος που θα περιορίζει τις ανισότητες και θα στηρίζει τους ΟΤΑ, για τον περιορισμό των ανισοτήτων και ιδιαιτέρως των μικρών, μεσαίων και μειονεκτούντων Δήμων. Στα κριτήρια μπορούν να ενταχθούν:
- Το ελάχιστο κόστος λειτουργίας
  - Ο πληθυσμός, η έκταση και ο αριθμός των δημοτικών διαμερισμάτων
  - Η ορεινότητα και η νησιωτικότητα
  - Το μήκος του δικτύου της δημοτικής και αγροτικής οδοποιίας
  - Η δομή της απασχόλησης, η εργασιακή κινητικότητα, η ανεργία, το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και η τουριστική δραστηριότητα

Χρηματοδότηση νέου συστήματος κατανομής ΚΑΠ

Απόφαση κατανομής Κ.Α.Π. 2021		
Κατηγορία	Ποσά	Δήμοι νησιωτικοί

ΚΑΠ	1.294.603.000	
ΚΑΠ σχολεία	112.050.000	
ΔΗΦΟΔΩ	18.000.000	
Ορεινοί - Νησιωτικοί	24.300.000	
ΚΑΠ ειδικές**	259.227.000	
ΣΑΤΑ	140.740.000	
ΣΑΤΑ ειδικές	49.260.000	
Ειδική επιχορήγηση	155.390.000	
Σύνολο	2.053.570.000	

** Πολιτική προστασία, επισκευή και συντήρηση σχολικών κτιρίων, κάλυψη αντι-σταθμιστικών οφελών και λοιπές δράσεις.

* Αφαλάτωση 28 νησιωτικοί δήμοι 4.800.000€

---

8. Ελάχιστο ή Πρότυπο κόστος για τον υπολογισμό της κατανομής των ΚΑΠ

Το ισχυρότερο κριτήριο των ΚΑΠ, στο σημερινό τρόπο κατανομής τους, είναι το Ελάχιστο Κόστος Λειτουργίας των Δήμων, που υπολογίζεται με βάση το πραγματικό- ιστορικό κόστος. Στη συζήτηση που έχει ξεκινήσει για την αλλαγή του τρόπου κατανομής των ΚΑΠ, ένα από τα ερωτήματα που τέθηκαν είναι κατά πόσον το ελάχιστο κόστος λειτουργίας θα συνεχίσει να χρησιμοποιείται ως κριτήριο κατανομής.

Διερευνώντας την κατανομή του προσωπικού των Δήμων, παρατηρούμε ότι πολλοί μικροί νησιωτικοί Δήμοι έχουν λιγότερο από 10 εργαζόμενους. Το πρόβλημα που αναδεικνύεται είναι πως μπορούν να δουλέψουν αυτοί οι Δήμοι και το πρόβλημα δεν είναι μόνο ποσοτικό. Μπορεί να λειτουργήσει ένας σύγχρονος Δήμος χωρίς ούτε ένα μηχανικό ή ούτε έναν οικονομολόγο;

Με βάση το Ελάχιστο Κόστος Λειτουργίας έτσι όπως υπολογίστηκε το 2013, οι Δήμοι αυτοί εμφανίζονται ως κερδισμένοι και ιδιαίτερα παραγωγικοί, γιατί το σύνολο των δημοτικών αρμοδιοτήτων κατανέμεται σε ελάχιστους εργαζόμενους. Είναι όμως έτσι τα πράγματα; Χρειαζόμαστε Δήμους υποστελεχωμένους; Μέχρι που μπορεί να βοηθήσει η κατανομή των ΚΑΠ;

Για να απαντήσουμε σε αυτά τα ερωτήματα καταφύγαμε στη διεθνή εμπειρία, κυρίως στην σχετικά πρόσφατη εμπειρία Ευρωπαϊκών κρατών, που αντικατέστησαν το ιστορικό με το πρότυπο κόστος των Δήμων. Θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε, όσο απλά γίνεται και αυτό δεν είναι καθόλου εύκολο, τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται, τα αποτελέσματα και τους κινδύνους που εμπεριέχουν.

Ιστορικό ή πρότυπο κόστος;

Οι μέθοδοι για την αξιολόγηση των δαπανών των τοπικών αρχών είναι εξαιρετικά ποικίλες. Η μεγάλη ετερογένεια δεν οφείλεται μόνο στην πολυπλοκότητα των διαθέσιμων τεχνικών, αλλά και στις συγκεκριμένες ρυθμίσεις, στις συγκεκριμένες εμπειρίες διαφορετικών χωρών, που υιοθετούν παραλλαγές των μεθόδων και έχουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα οποία βασίζονται στις δικές τους ιστορικές και πολιτιστικές παραδόσεις. Σε γενικές γραμμές, υπάρχουν σχεδόν τόσες τεχνικές όσες και οι χώρες που υιοθετούν ανάλογα συστήματα δημοσιονομικής εξισορρόπησης.

Παρά την ετερογένεια, η διεθνής βιβλιογραφία διακρίνει διάφορες πρωτογενείς μεθοδολογίες, με τις οποίες μπορούν να συσχετίζονται σχεδόν όλες οι πρακτικές εμπειρίες. Λαμβάνοντας υπόψη την πολυπλοκότητα και την πληροφόρηση, διακρίνουμε τις ακόλουθες τεχνικές:

- 1) Ιστορικές δαπάνες, βάσει προηγούμενων λογιστικών δεδομένων.
- 2) Πρότυπες δαπάνες, με βάση τον αλγόριθμο που προκύπτει, με τη χρήση στατιστικών και οικονομετρικών τεχνικών

Τα ιστορικά κριτήρια δαπανών, που έχουν το αναμφισβήτητο πλεονέκτημα της απλότητας, παρουσιάζουν ωστόσο κάποια μειονεκτήματα. Η γρήγορη απαξίωση, η επίδραση της οικονομικής συγκυρίας στη διανομή των χρηματοοικονομικών ροών και ο κίνδυνος μακροπρόθεσμης διαιώνισης της ανισότητας στην κατανομή των επιχορηγήσεων, καθιστούν, τα ιστορικά κριτήρια δαπανών το λιγότερο κατάλληλο σύστημα για την κατανομή των επιχορηγήσεων. Μπορεί, ωστόσο, να διαδραματίσουν χρήσιμο ρόλο βραχυπρόθεσμα, ή κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου προσαρμογής.

Αντίθετα, οι πρότυπες δαπάνες βασίζονται στην ιδέα ότι οι οικονομικές ανάγκες μιας τοπικής αρχής είναι συνάρτηση της ζήτησης και της προσφοράς παράγοντες που δημιουργούνται από τα τοπικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες του μόνιμου πληθυσμού. Γενικά, υποστηρίζεται ότι οι επιχορηγήσεις που βασίζονται σε μαθηματικούς τύπους είναι προτιμότερες από τις εξαρτημένες σε συστήματα με ιστορικές δαπάνες ή με κριτήρια «διακριτικής ευχέρειας», επειδή εγγυώνται μεγαλύτερη διαφάνεια, περισσότερη ισότητα στην ανακατανομή των πόρων και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Ωστόσο, το επίπεδο ακρίβειας της εκτίμησης εξαρτάται από την ποσότητα και την ποιότητα των διαθέσιμων πληροφοριών- στοιχείων, καθώς και από την εγκυρότητα των στατιστικών εργαλείων που έχουν υιοθετηθεί.

Συμπεράσματα- Προτάσεις

Το νέο σύστημα κατανομής των ΚΑΠ θα πρέπει να αντιμετωπίζει τους Δήμους ως ολοκληρωμένες οντότητες. Σε υποστελεχωμένους Δήμους θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα άσκησης των αρμοδιοτήτων τους. Ιδιαίτερα οι μικροί και απομονωμένοι Δήμοι, που ο ιδιωτικός τομέας δεν ενδιαφέρεται να επενδύσει, θα πρέπει να υποστηριχθούν με τέτοιο τρόπο, ώστε οι πολίτες τους να μην αισθάνονται ότι μειονεκτούν.

Είναι θετικό να χρησιμοποιούμε πρότυπο αντί του ιστορικού-πραγματικού κόστους. Τα στατιστικά στοιχεία, που προκύπτουν από το πραγματοποιηθέν κόστος, δεν είναι παρ' όλα αυτά αμελητέα. Είναι πολύ χρήσιμα και αξιοποιήσιμα, ιδιαίτερα στην μεταβατική περίοδο, μέχρι να ωριμάσει πολιτικά, στατιστικά και επιστημονικά το σύστημα.

Το πρότυπο κόστος εφαρμόζεται διεθνώς αποτελεσματικότερα σε αποκεντρωμένες αρμοδιότητες, όπως εκπαίδευση, πρωτοβάθμια υγεία, τοπικές συγκοινωνίες. Στη χώρα μας, οι περιορισμένες αρμοδιότητες των Δήμων δεν επιτρέπουν μεγάλα περιθώρια εφαρμογής του πρότυπου κόστους.

Στην λογική του Ελάχιστου Κόστους Λειτουργίας, που ισχύει σήμερα, οι ανταποδοτικές υπηρεσίες έχουν εξαιρεθεί. Λόγω της κρίσης αλλά και της πανδημίας, τα ισοζύγια των επιμέρους ανταποδοτικών υπηρεσιών έχουν καταρρεύσει, με αποτέλεσμα να χρηματοδοτούνται, συμπληρωματικά, από άλλα έσοδα. Παράλληλα, οι ανταποδοτικές υπηρεσίες παρέχουν τα περισσότερα και ίσως πιο αξιόπιστα, στατιστικά στοιχεία. Από αυτή την άποψη, η προσπάθεια πιλοτικής προσέγγισης του πρότυπου κόστους, σε ορισμένες ανταποδοτικές υπηρεσίες, δεν θα ήταν κακή προσέγγιση.

Το πρότυπο κόστος θα πρέπει να προσδιοριστεί ανά ομάδα Δήμων, λόγω των διαφορετικών οικονομικών, διαχειριστικών, τεχνικών, επιστημονικών δυνατοτήτων. Ειδικά στους μικρούς νησιωτικούς ΟΤΑ είναι απαραίτητη η εφαρμογή ενός πρότυπου κόστους διότι τα υπόλοιπα κριτήρια (πληθυσμός έκταση κλπ) δεν μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες των νησιωτικών δήμων.

9. Εκτίμηση αναγκαίας στελέχωσης

α. Υφιστάμενη στελέχωση μικρών νησιωτικών Δήμων

Στον επόμενο πίνακα φαίνεται η υφιστάμενη στελέχωση (τακτικό προσωπικό) των μικρών νησιωτικών δήμων (στοιχεία ΥΠ.ΕΣ., Σεπτέμβριος 2021). Το τακτικό προσωπικό διακρίνεται ανάλογα με την κατηγορία εκπαίδευσης σε ΠΕ/ΤΕ και ΔΕ/ΥΕ.

Ο μέσος Μικρός Νησιωτικός Δήμος έχει 17 άτομα τακτικό προσωπικό από τα οποία μόνο τα 4 (23%) ανήκουν στις κατηγορίες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ΠΕ / ΤΕ.

Τακτικό προσωπικό Μικρών Νησιωτικών Δήμων (έως 3.500 κατοίκους)						
Δήμοι	Μόνιμος 2021	Μόνιμος 2011	Μεταβολή %	Τακτικό προσωπικό ΠΕ / ΤΕ	Τακτικό προσωπικό ΔΕ / ΥΕ	Σύνολο
Πάτμου	3.217	3.047	5,6%	4	35	39
Αλοννήσου	3.153	2.750	14,7%	5	30	35
Σκύρου	2.913	2.994	-2,7%	6	28	34
Ιθάκης	2.774	3.231	-14,1%	12	26	38
Σίφνου	2.755	2.625	5%	11	23	34
Σαμοθράκης	2.622	2.859	-8,3%	11	22	33
Σύμης	2.495	2.590	-3,7%	15	15	30
Κέας	2.394	2.455	-2,5%	6	10	16
Παξών	2.383	2.300	3,6%	8	10	18
Ιητών	2.297	2.024	13,5%	3	20	23
Ύδρας	2.011	1.966	2,3%	2	24	26
Αμοργού	1.965	1.973	-0,4%	8	17	25
Κύθνου	1.492	1.456	2,5%	4	11	15
Αστυπάλαιας	1.399	1.334	4,9%	6	11	17
Φούρνων Κορσεών	1.346	1.459	-7,7%	1	10	11
Αντιπάρου	1.264	1.211	4,4%	1	15	16

Τακτικό προσωπικό Μικρών Νησιωτικών Δήμων (έως 3.500 κατοίκους)						
Δήμοι	Μόνιμος 2021	Μόνιμος 2011	Μετα- βολή %	Τακτικό προσωπικό ΠΕ / ΤΕ	Τακτικό προσωπικό ΔΕ / ΥΕ	Σύνολο
Σερίφου	1.258	1.420	-11,4%	3	16	19
Η.Ν. Κάσου	1.224	1.084	12,9%	5	6	11
Αγκιστρίου	1.107	1.142	-3,1%	2	1	3
Νισύρου	1.043	1.008	3,5%	4	30	34
Οινουσσών	916	826	10,9%	5	4	9
Μεγανησίου	914	1.041	-12,2%	4	9	13
Ελαφόνησου	913	1.041	-12,3%	2	5	7
Κιμώλου	817	910	-10,2%	1	5	6
Λειψών	778	790	-1,5%	1	9	10
Τήλου	745	780	-4,5%	2	16	18
Φολεγάνδρου	715	765	-6,5%	1	1	2
Μεγίστης	584	492	18,7%	1	8	9
Χάλκης	476	478	-0,4%	4	8	12
Η.Ν. Ψαρών	420	458	-8,3%	5	7	12
Ανάφης	291	271	7,4%	1	3	4
Αγίου Ευστρατίου	257	270	-4,8%	2	4	6
Σικίνου	253	273	-7,3%		3	3
Αγαθονησίου	203	185	9,7%		6	6
Γαύδου	151	152	-0,7%	1	0	1
		Μ.Ο.		4	13	17

β. Εκτιμώμενη αναγκαία στελέχωση ενός μέσου μικρού Δήμου

Στον πίνακα που ακολουθεί, γίνεται η εκτίμηση της αναγκαίας στελέχωσης ενός μέσου μικρού νησιωτικού Δήμου. Η εκτίμηση βασίζεται στα ακόλουθα:

1) Οργανόγραμμα μικρών Δήμων

Προβλέπεται ένα ρεαλιστικό οργανόγραμμα με όλες τις αναγκαίες διοικητικές ενότητες, ώστε να μπορούν να καλυφθούν όλες οι λειτουργίες, εκτός από τις Υπηρεσίες Δόμησης και Δημοτικής Αστυνομίας.

Το είδος των διοικητικών ενοτήτων (Διεύθυνση, Τμήμα, Γραφείο) είναι προσαρμοσμένο στα επίπεδα στελέχωσης των μικρών δήμων και έχουν διακριθεί με γκρι σκίαση, οι ενότητες που εκτελούν ανταποδοτικές υπηρεσίες.

2) Αριθμός τακτικού προσωπικού

Δεδομένου ότι οι μικροί Δήμοι είναι σημαντικά υποστελεχωμένοι, προβλέπεται αύξηση της μέσης υφιστάμενης στελέχωσης κατά 50%. Συγκεκριμένα για τους μικρούς νησιωτικούς από 17 τακτικούς υπάλληλους προβλέπεται αύξηση σε 25.

3) Ειδικές θέσεις

Για τους μικρούς νησιωτικούς προβλέπονται 3 ειδικές θέσεις (Γενικός Γραμματέας, 2 Ειδικοί Συνεργάτες)

4) Κατανομή προσωπικού ανά κατηγορία εκπαίδευσης

Για το μέσο μικρό νησιωτικό Δήμο προβλέπονται συνολικά (τακτικό προσωπικό και ειδικές θέσεις) 28 άτομα, από τα οποία τα 13 (46%) ανήκουν στις κατηγορίες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ΠΕ και ΤΕ.

Εκτιμώμενη στελέχωση μέσου μικρού Νησιωτικού Δήμου				
ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΕ/ΤΕ	ΔΕ	ΥΕ	ΣΥΝΟΛΑ
Γενικός Γραμματέας	1			1
Ειδικοί Συνεργάτες	2			2
Ιδιαίτερο Γραφείο Δημάρχου		1		1
Νομική Υπηρεσία	1			1
Αυτοτελές Γραφείο Εσωτερικού ελέγχου	1			1
Αυτοτελές Γραφείο Πολιτικής Προστασίας	1			1

Εκτιμώμενη στελέχωση μέσου μικρού Νησιωτικού Δήμου				
ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΕ/ΤΕ	ΔΕ	ΥΕ	ΣΥΝΟΛΑ
Αυτοτελές Γραφείο Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού	1	1		2
Αυτοτελές Γραφείο Προγραμματισμού, Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης & Τουρισμού	1	1		2
Αυτοτελές Γραφείο ΚΕΠ	1	1		2
Αυτοτελές Τμήμα Διοικητικών - Οικονομικών Υπηρεσιών				
Γραφείο Διοικητικών Υπηρεσιών	1	2		3
Γραφείο Οικονομικών Υπηρεσιών	1	2		3
Αυτοτελές Τμήμα Τεχνικών Έργων και Περιβάλλοντος				
Γραφείο τεχνικών έργων και συντηρήσεων	2	2	1	5
Γραφείο ύδρευσης - αποχέτευσης			1	1
Γραφείο Περιβάλλοντος, Καθαριότητας. πρασίνου		1	2	3
ΣΥΝΟΛΑ	13	11	4	28

---

10. Ταξινόμηση Νησιών

Η βασική κοινωνικο- οικονομική δραστηριότητα στα νησιά τις τελευταίες δεκαετίες είναι ο τουρισμός σε συνδυασμό με τον παραθερισμό. Τα νησιά, περισσότερο ή λιγότερο απομονωμένα, μετατράπηκαν σε τόπους διακοπών και παραθερισμού. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μεταβληθούν σημαντικά ο παραγωγικός ιστός, η δημογραφική και επαγγελματική τους σύνθεση αλλά και οι περιβαλλοντικές πιέσεις.

Επιχειρήθηκε η ομαδοποίηση των νησιών με βάση την **τουριστική πίεση** που δέχονται. Ως τουριστική πίεση⁴ θεωρείται το σύνολο των τουριστικών κλινών που υπάρχουν τόσο σε επαγγελματικά καταλύματα (ξενοδοχεία, campings, ενοικιαζόμενα δωμάτια, διαμερίσματα και τουριστικές κατοικίες) όσο και τα ιδιωτικά καταλύματα που κατά την απογραφή δηλώθηκαν ως κενά και χρησιμοποιούνται είτε ως παραθεριστικές κατοικίες, είτε ενοικιάζονται. Η πίεση αυτή αφορά κυρίως τις υποδομές και τις υπηρεσίες που διαθέτει το κάθε νησί που συνήθως σχεδιάζονται και χρηματοδοτούνται από το κεντρικό κράτος με βάση τον μόνιμο πληθυσμό.

Η παράμετρος αυτή επιτρέπει να διακρίνουμε τα νησιά σε 4 κλάσεις:

- Τα 20 νησιά χαμηλής πίεσης με λιγότερες από 1,8 τουριστικές κλίνες ανά κάτοικο
- Τα 20 νησιά μέσης πίεσης με αριθμό τουριστικών κλινών που κυμαίνεται από 1,8 μέχρι 2,6 κλίνες ανά κάτοικο.
- Τα 20 νησιά υψηλής πίεσης με αριθμό τουριστικών κλινών που διακυμαίνεται από 2,6 μέχρι 3,6 κλίνες ανά κάτοικο.
- Τα 19 νησιά ιδιαίτερα υψηλής πίεσης με αριθμό τουριστικών κλινών ανά κάτοικο υψηλότερο από 3,6.

Η παράμετρος αυτή εξετάστηκε σε σχέση με 3 δημογραφικές παραμέτρους που αφορούν διαφορετικές πτυχές της δυναμικής του πληθυσμού, ώστε να διαπιστωθεί κατά πόσο ο τουρισμός αποτελεί μοχλό ανάπτυξης:

---

⁴ Η εκτίμηση της τουριστικής πίεσης με βάση τον αριθμό των διαθέσιμων κλινών, δίνει τη δυνατότητα της εκτίμησης της υψηλότερης πίεσης που μπορεί να υπάρξει εφόσον όλες αυτές οι κλίνες χρησιμοποιηθούν. Η πραγματική πίεση υπολογίζεται με βάση τις διανυκτερεύσεις αλλά και την ημερήσια παρουσία επισκεπτών. Αυτός ο υπολογισμός είναι εξαιρετικά δύσκολος και μπορεί να γίνει μετά από επιτόπια έρευνα ή με υποθέσεις εργασίας με βάση τις αφίξεις σε κάθε νησί που είναι επισφαλείς αν δεν γνωρίζει κανείς τη τοπική πραγματικότητα (πχ. ημερήσιοι επισκέπτες με πλοία, αεροπορικές αφίξεις που διοχετεύονται σε άλλα νησιά, συχνότητα ταξιδιού ιδιοκτητών δεύτερης κατοικίας κλπ).

A) Τα νησιά ταξινομήθηκαν ανάλογα με τον πληθυσμό και την ύπαρξη διοικητικού κέντρου (έδρα Π.Ε.). Θεωρητικά ένα νησί που έχει μεγάλο πληθυσμό και αποτελεί διοικητικό κέντρο είναι περισσότερο ελκυστικό για εγκατάσταση κατοίκων και επιχειρήσεων. Δημιουργήθηκαν 5 ομάδες:

1. Νησιά με πληθυσμό <1.000 κατ. (27 νησιά ή 35,1% του συνόλου)
2. Νησιά με πληθυσμό 1.000 - 3.500 κάτοικοι (18 νησιά ή 23,4% του συνόλου)
3. Νησιά με πληθυσμό > 3.500 κατ., χωρίς διοικητικό κέντρο (6 νησιά ή 7,8%)
4. Νησιά με πληθυσμό > 3.500 κατ., με διοικητικό κέντρο (15 νησιά ή 19,5%)
5. Νησιά με πληθυσμό > 20.000 κατ. (11 νησιά ή 14,3% του συνόλου)

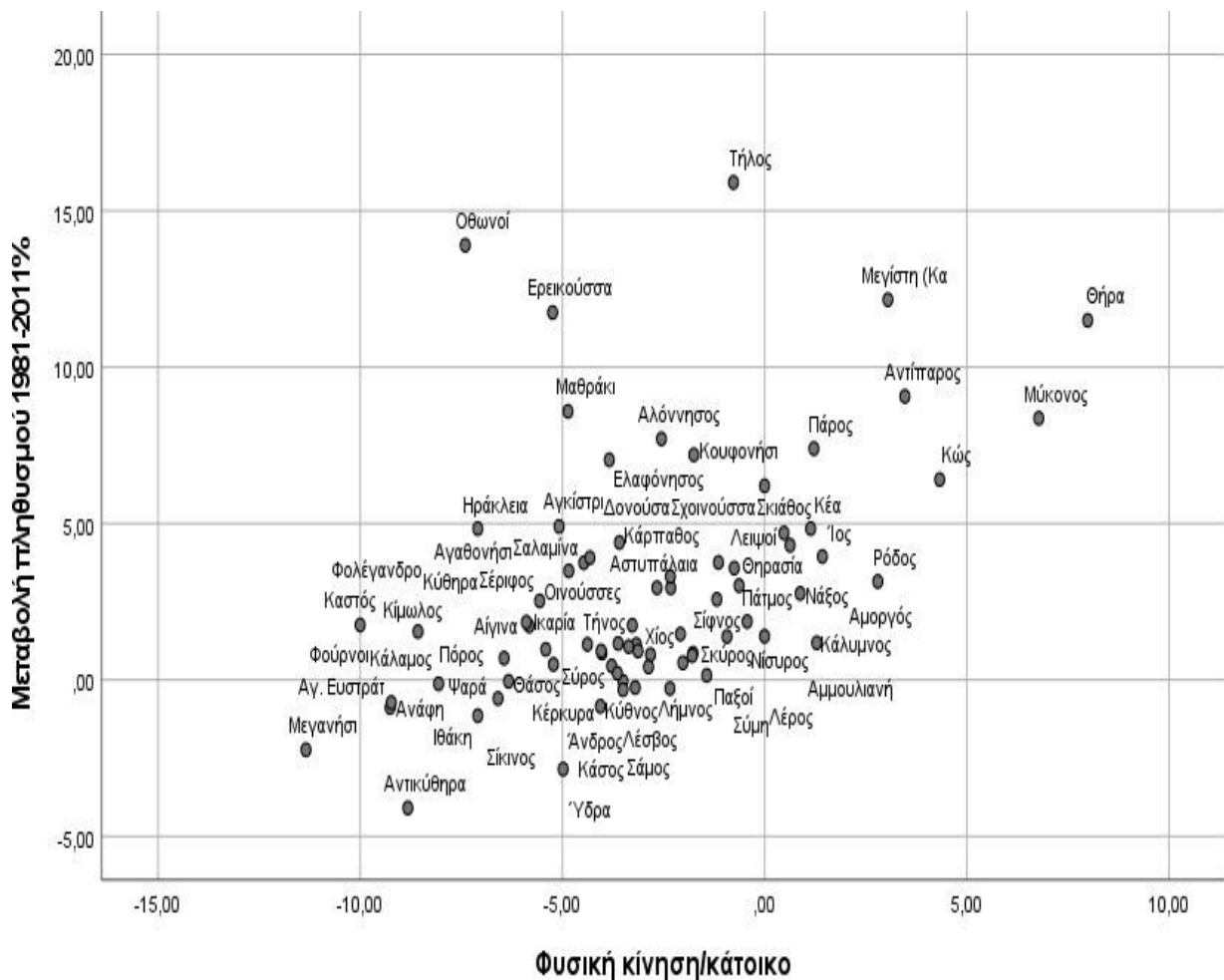
B) Μεταβολή του πληθυσμού την περίοδο 1981-2011 (απογραφές). Εξαρτάται από τη φυσική κίνηση και τη καθαρή μετανάστευση.

Γ) Η φυσική κίνηση του πληθυσμού εκφράζει το ισοζύγιο μεταξύ γεννήσεων και θανάτων για τη περίοδο 2011-2019 σε τρεις κατηγορίες:

- Αρνητική φυσική κίνηση μεγαλύτερη του μ.ο. της χώρας (47 νησιά)
- Αρνητική φυσική κίνηση μικρότερη του μ.ο της χώρας (16 νησιά)
- Θετική φυσική κίνηση (14 νησιά)

Την τελευταία δεκαετία το σύνολο της χώρας καταγράφει αρνητική φυσική κίνηση ύψους -2,6% και επομένως αξιολογείται ως απόλυτα αρνητική η εξέλιξη της φυσικής κίνησης όταν είναι χειρότερη από αυτή του μέσου όρου της χώρας.

Η φυσική κίνηση αποδίδει καλύτερα τον δυναμισμό ενός πληθυσμού, ενώ παρουσιάζει ικανοποιητική συσχέτιση με τη μεταβολή του την περίοδο 1981-2011. Τα νησιά που εμφανίζουν αύξηση πληθυσμού χωρίς θετική φυσική κίνηση την οφείλουν σε μετανάστευση ή προσωρινή διαμονή ατόμων μεγάλης ηλικίας.

Συσχέτιση μεταβολής του πληθυσμού 1981-11 - φυσικής κίνησης 2011-20

Η κατάταξη των νησιών ανάλογα με το πληθυσμό (σε συνδυασμό με την ύπαρξη ή όχι διοικητικού κέντρου) και τη φυσική κίνηση μας δίνει τις 5 ομάδες νησιών. Αν και το πληθυσμιακό μέγεθος θεωρείται θετικός παράγοντας ελκυστικότητας και διατήρησης πληθυσμού, παρατηρούμε ότι υπάρχουν μεγάλα νησιά με ακραίο παράδειγμα τη Κέρκυρα όπου καταγράφεται υψηλή αρνητική φυσική κίνηση.

Ομαδοποίηση νησιών με βάση πληθυσμό και φυσική κίνηση			
Πληθυσμός	Θετική φυσική κίνηση	Χαμηλή αρνητική φυσική κίνηση	Υψηλή αρνητική φυσική κίνηση
< 1000 κάτοικοι	Σχοινούσα, Καστελλόριζο, Αμουλιανή	Θηρασία, Κουφονήσι, Χάλκη, Τήλος, Λειψοί	Αντικύθηρα, Καστός, Ηράκλεια, Γαύδος, Δονούσα, Αγαθονήσι, Αγ.Ευστράτιος, Ανάφη, Σίκινος, Μαθράκι, Οθωνοί, Ψαρά, Κάλαμος, Ερεικούσα, Φολέγανδρος, Οινούσες, Κίμωλος

Ομαδοποίηση νησιών με βάση πληθυσμό και φυσική κίνηση			
Πληθυσμός	Θετική φυσική κίνηση	Χαμηλή αρνητική φυσική κίνηση	Υψηλή αρνητική φυσική κίνηση
1000 - 3500	Αντίπαρος, Ίος, Κέα,	Νίσυρος, Αμοργός, Παξοί, Σύμη, Σίφνος, Σκύρος,	Μεγανήσι, Ελαφώνησος, Κάσος, Αγκίστρι, Αστυπάλαια, Σέριφος, Φούρνοι, Κύθνος, Ύδρα, Αλόνησος, Σαμοθράκη, Ιθάκη,
3.500 - 20.000 χωρίς ΔΚ	Σκιάθος	Πάτμος, Λέρος,	Πόρος, Σπέτσες, Σκόπελος, Αίγινα
3.500 – 20.000 με ΔΚ	Μύκονος, Πάρος, Κάλυμνος, Θήρα, Νάξος		Κύθηρα, Μήλος, Κάρπαθος, Ικαρία, Τήνος, Άνδρος, Θάσος, Λήμνος
>20.000	Κως, Ρόδος	Ζάκυνθος, Λέσβος, Χίος,	Σύρος, Λευκάδα, Σάμος, Κεφαλληνία, Σαλαμίνα, Κέρκυρα

Στη συνέχεια διερευνήθηκε κατά πόσο η τουριστική πίεση επηρεάζει τις δημογραφικές εξελίξεις (θετική φυσική κίνηση) και ποια είναι η κατάσταση των νησιών:

Η σύγκριση/ συσχέτιση μεταξύ επαγγελματικών τουριστικών κλινών ανά κάτοικο και τη φυσική κίνηση ανά κάτοικο⁵ αποτυπώνει ότι υπάρχουν 22 νησιά με υψηλή τουριστική πίεση. Συγκεκριμένα:

- μια σειρά από τουριστικά νησιά όπως Θήρα, Μύκονος, Ίος, Αντίπαρος, Κως, Πάρος, Σκιάθος, Σχοινούσα, Αμουλιανή, (με αναλογία τουριστικών κλινών ανά κάτοικο μεγαλύτερη του 1,6:1) έχουν θετική φυσική κίνηση
- Υπάρχουν όμως και νησιά με εξίσου υψηλή πίεση αλλά με ελαφρώς χαμηλή φυσική κίνηση: Κουφονήσι, Σίφνος, Αμοργός
- Τέλος νησιά με έντονα αρνητική φυσική κίνηση Ηρακλεία, Φολέγανδρος, Θάσος, Σέριφος, Σίκινο, Σκόπελος, Ελαφώνησος, Αλόνησος, Αγκίστρι.

⁵ . Σε επόμενους πίνακες αποτυπώνονται τα βασικά δεδομένα που αφορούν τη τουριστική πίεση με βάση τις υπάρχουσες κλίνες. Οι κλίνες διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: τις επαγγελματικές κάθε τύπου (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα, τουριστικές κατοικίες και camping) και τις ιδιωτικές κατοικίες που είτε χρησιμοποιούνται από τους ιδιοκτήτες τους ως παραθεριστικές, είτε ενοικιάζονται στο πλαίσιο της οικονομίας διαμοιρασμού (airbnb κλπ). Ως ιδιωτικές κατοικίες καταγράφονται όλες οι κατοικίες που δεν έχουν μόνιμη χρήση και απογράφονται ως κενές. Τα στοιχεία που αναφέρονται στην έκθεση προέρχονται από την Απογραφή 2011 και προφανώς υποεκτιμούν τη σημερινή κατάσταση, έστω και αν η οικοδομική δραστηριότητα τη δεκαετία 2011-2021 ήταν πολύ μειωμένη σε όλη τη χώρα λόγω της οικονομικής κρίσης

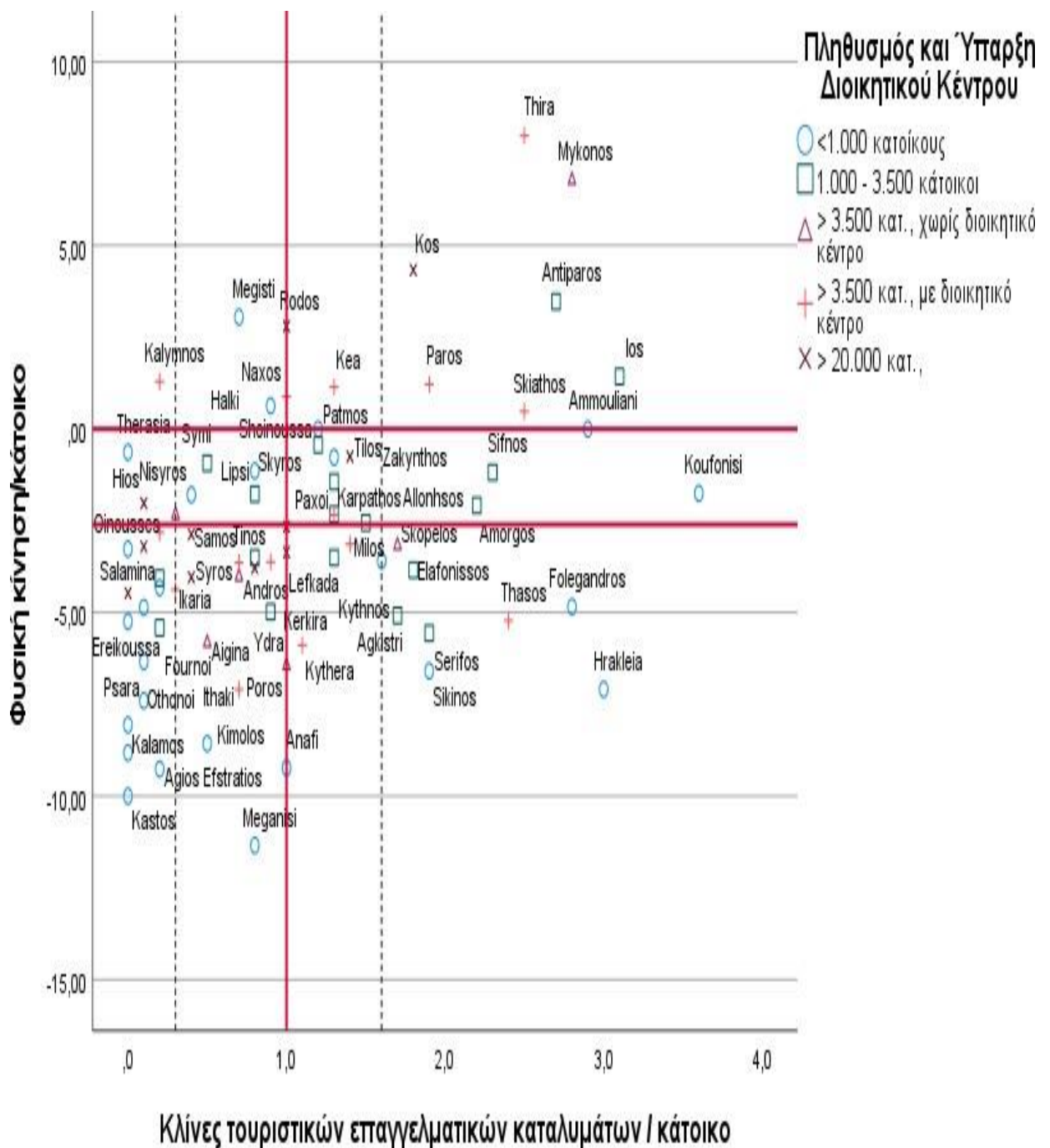
Από την αντίθετη πλευρά υπάρχουν τα 44 νησιά με χαμηλή τουριστική πίεση (αναλογία κλινών προς κατοίκους χαμηλότερη από 1:1) και:

- Θετική φυσική κίνηση όπως Κάλυμνος, Μείστη, Ρόδος (οριακά κάτω από την αναλογία 1:1)
- Χαμηλή αρνητική φυσική κίνηση όπως Χίος, Λέσβος, Νίσυρος, Σκύρος, Λειψοί, Θηρασία, Χάλκη, Σύμη, Λέρος
- υψηλά αρνητική φυσική κίνηση (υψηλότερη από τον μέσο όρο της χώρας που είναι -2,6) όπως Σάμος, Κάρπαθος, Κεφαλληνία, Καστός, Μεγανήσι, Κάλαμος, Κίμωλος, Αγ. Ευστράτιος, Φούρνοι, Ιθάκη, Ικαρία, Ερεικούσα, Λήμνος, Λευκάδα, Οινούσες, Τήνος, Άνδρος, Κέρκυρα, Σαμοθράκη, Σπέτσες, Σύρος, Κάσος, Ύδρα, Σαλαμίνα, Γαύδος, Αγαθονήσι, Μαθράκι, Αίγινα, Ψαρά, Πόρος, Οθωνοί, Αντικύθηρα κλπ

Τέλος υπάρχουν και 15 «ενδιάμεσα» νησιά (με αναλογία κλινών/ τουρισμού μεταξύ 1:1 και 1,6:1):

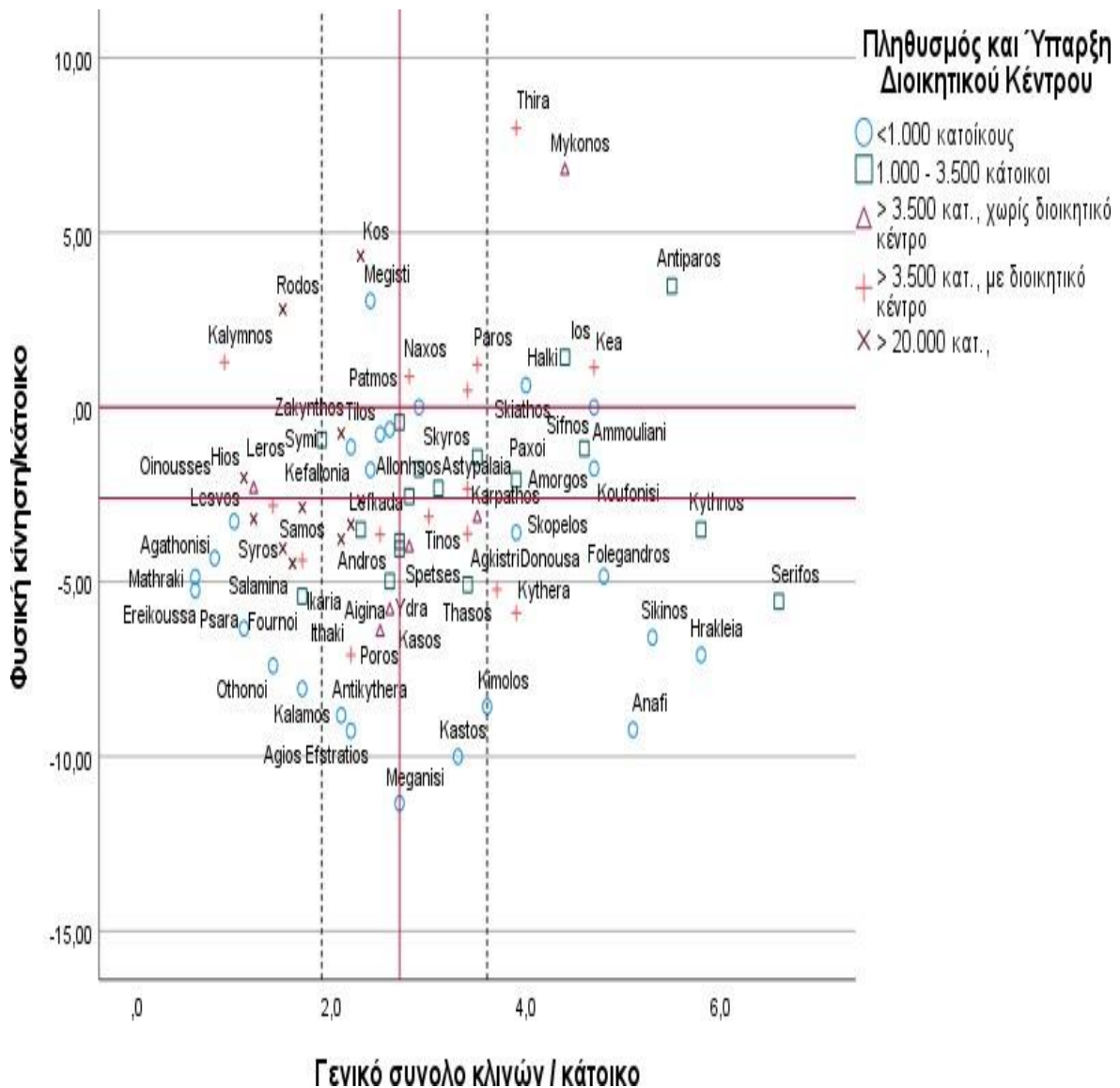
- Κέα, Σχοινούσα, Νάξος καταγράφουν θετική φυσική κίνηση.
- Πάτμος, Τήλος, Παξοί, Ζάκυνθος καταγράφουν μικρή αρνητική φυσική κίνηση
- Μήλος, Κύθηρα, Αστυπάλαια, Αλόνησος, Κύθνος, Δονούσα, Ανάφη, Κάρπαθος, καταγράφουν υψηλή αρνητική φυσική κίνηση

Επαγγελματικές τουριστικές κλίνες ανά κάτοικο και φυσική κίνηση ανά κάτοικο

Σημείωση: η κάθετη γραμμή σηματοδοτεί το μ.ο. της φυσικής κίνησης της χώρας (-2,5), ενώ η οριζόντια γραμμή τον μ.ο. της χώρας σε ότι αφορά την αναλογία του συνόλου των τουριστικών κλινών ανά κάτοικο

Σύνολο τουριστικών κλινών ανά κάτοικο και φυσική κίνηση ανά κάτοικο

Προσθέτοντας στα επαγγελματικά τουριστικά καταλύματα και τα ιδιωτικά καταλύματα διαπιστώνουμε ότι εμφανίζονται πολύ περισσότερα νησιά με συνολική υψηλή αναλογία τουριστικών κλινών/ κάτοικο γεγονός που οδηγεί ότι τα νησιά χαμηλής και μέσης πίεσης (νησιά με αναλογία κλινών μικρότερη από 1,6:1 που ήταν η διάμεσος στη περίπτωση των επαγγελματικών καταλυμάτων) να είναι μόλις 14. Στη περίπτωση του συνόλου των καταλυμάτων με βάση τη στατιστική ανάλυση το 25% των νησιών έχουν μικρότερη από 1,95:1 καταλύματα ανά κάτοικο και άλλο 25% πάνω από 3,675:1, δηλαδή 19 νησιά που στην υψηλή περίοδο μπορεί να τετραπλασιάσουν τον πληθυσμό τους.

Η πίεση αυτή πρέπει να ληφθεί υπόψη από τη πολιτεία για να αυξήσει τη στήριξη της προς τους περισσότερους νησιωτικούς δήμους, αλλά και από τους ίδιους τους δήμους όταν σχεδιάζουν τις υποδομές τους αλλά και τις παρεχόμενες υπηρεσίες αφού ο πληθυσμός στην αιχμή της περιόδου αυξάνεται και μπορεί να εξαπλασιαστεί σε νησιά όπως Σέριφος, Ηρακλεία και Κύθνος.

Σε ότι αφορά την επίδραση που ασκούν οι επαγγελματικές τουριστικές κλίνες στη δημογραφική εξέλιξη των νησιών παρατηρείται ότι σε πολλά νησιά, κυρίως μικρά με υψηλή αρνητική εξέλιξη, η υψηλή αναλογία κλινών ανά κάτοικο δεν έχει αντιστρέψει αυτή την κατάσταση. Είναι σχεδόν σίγουρο ότι την έχει περιορίσει σε σχέση με τη καταστροφική περίοδο 1951-81, αλλά θα χρειαστούν και άλλες προσπάθειες-πολιτικές ώστε να συγκρατηθεί η γήρανση του πληθυσμού σε βιώσιμα επίπεδα.

Από την ανάλυση των στοιχείων των κενών κατοικιών σε σχέση τόσο με τα επαγγελματικά καταλύματα, αλλά και με τον συνολικό πληθυσμό προκύπτει ότι στο μεγαλύτερο αριθμό των νησιών οι κλίνες σε ιδιωτικές κατοικίες είναι περισσότερες από τις επαγγελματικές. Σε πολλές από τις περιπτώσεις αφορά νέες κατοικίες που αναγέρθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες ειδικά για το σκοπό αυτό (πχ. Κέα, Κύθνος, Σέριφος), ενώ ειδικά σε μη τουριστικά νησιά αφορά σε παλαιές κατοικίες που είχαν εγκαταλειφθεί στη περίοδο της μετανάστευσης και χρησιμοποιούνται σε κάποιο βαθμό κυρίως από τους ιδιοκτήτες τους (πχ. Ερεικούσα, Λέσβος, Χίος Λήμνος). Αντίθετα στη πλειοψηφία των τουριστικών νησιών πχ. Θάσος, Σκιάθος, Ζάκυνθος, Κως, Ρόδος, Ίος, Μύκονος, Θήρα κλπ υπερτερούν οι επαγγελματικές κλίνες. Γίνεται αντιληπτό ότι η λειτουργία των δύο τύπων νησιών (παραθεριστικά και ξενοδοχειακά νησιά) είναι σημαντικά διαφορετική.

Για τη τελική ταξινόμηση των νησιών λήφθηκαν υπόψη οι παράμετροι **«επαγγελματικές κλίνες/ κάτοικο»** και **«φυσική κίνηση ανά κάτοικο»** που δίνουν τη κατάταξη των νησιών σε 12 κατηγορίες. Δεν επιλέχθηκε για τη ταξινόμηση ο αριθμός των συνολικών τουριστικών κλινών γιατί παρουσιάζει χαμηλότερο βαθμό συσχέτισης. Αυτό κατά πάσα πιθανότητα οφείλεται στο γεγονός ότι οι ιδιωτικές τουριστικές κλίνες έχουν χαμηλότερη συμβολή στην οικονομία και κατ' επέκταση στη τοπική κοινωνία και δεν οδηγούν στην παραμονή των κατοίκων στα νησιά.

Ταξινόμηση νησιών με βάση τον αριθμό επαγγελματικών κλινών/κάτοικο

Αριθμός	Θετική φυσική κίνηση	Χαμηλή αρνητική φυσική κίνηση	Υψηλή αρνητική φυσική κίνηση
< 0,28:1	Κάλυμνος,	Θηρασία, Χίος, Λέσβος, Λέρος	Οινούσες, Αντικύθηρα, Καστός, Σαλαμίνα, Κάλαμος, Ερεικούσα, Μαθράκι, Οθωνοί, Ψαρά, Αγ.Ευστράτιος, Λήμνος, Κάσος, Αγαθονήσι, Ικαρία, Φούρνοι
0,28:1 - 0,89:1	Καστελόριζο,	Νίσυρος, Σύμη, Λειψοί, Σκύρος, Χάλκη	Σύρος, Σάμος, Αίγινα, Κίμωλος, Γαύδος, Άνδρος, Σπέτσες, Ιθάκη, Σαμοθράκη, Κέρκυρα, Μεγανήσι, Τήνος
0,89 - 1,6:1	Ρόδος, Νάξος, Σχοινούσα, Κέα,	Πάτμος, Ζάκυνθος, Τήλος, Παξοί	Ύδρα, Κεφαλληνία, Αστυπάλαια, Πόρος, Λευκάδα, Ανάφη, Κύθηρα, Κάρπαθος, Δονούσα, Αλόνησος, Μήλος, Κύθνος,
>1,6:1	Κως, Μύκονος, Πάρος, Θήρα, Αντίπαρος, Σκιάθος, Αμουλιανή, Ίος,	Αμοργός, Σίφνος, Κουφονήσι,	Σκόπελος, Ελαφώνησος, Αγκίστρι, Σίκινο, Σέριφος, Θάσος, Φολέγανδρος, Ηράκλεια

Πρέπει να γίνει κατανοητό γιατί στη περίπτωση των νησιών που θεωρούνται εξόχως τουριστικά (σε ότι αφορά τον απόλυτο αριθμό κλινών) υπάρχει υψηλή θετική επίδραση στη φυσική κίνηση όπως είναι η Ρόδος, η Κως, η Μύκονος, η Θήρα, η Πάρος. Αντίθετα η Κέρκυρα, όπως και το σύνολο των νησιών του Ιονίου, φαίνεται να έχουν φθίνουσα δημογραφική πορεία που δεν εξηγείται από την ανάλυση των δεδομένων.

---

11. Η Ευρωπαϊκή εμπειρία από την οικονομική υποστήριξη και τη θεσμική θωράκιση της Νησιωτικότητας

Η νησιωτικότητα δεν είναι κάτι αφηρημένο. Τα Ευρωπαϊκά κράτη, για να μπορέσουν να αξιοποιήσουν τα πλεονεκτήματα της, την υποστηρίζουν οικονομικά και τη θωρακίζουν θεσμικά ώστε να μπορέσει να επιτελέσει αποτελεσματικά το ρόλο της. Στο κείμενο που ακολουθεί παρουσιάζονται οι σχετικές πολιτικές από τρία Ευρωπαϊκά, Μεσογειακά, κράτη- μέλη της ΕΕ.

Η Γαλλία αποτελεί ένα καλό παράδειγμα γιατί συνδυάζει τα υπερπόντια νησιά και το πώς αυτά υποστηρίζονται, με τις πολιτικές για την Κορσική και τις ιδιαιτερότητες της. Στην Ιταλία γίνεται αναφορά ώστε να εντοπιστεί η ιδιαίτερη οικονομική αντιμετώπιση που έχουν η Σικελία και η Σαρδηνία, σε σχέση όχι μόνο με την ηπειρωτική Ιταλία αλλά και με τις άλλες αυτόνομες περιοχές.

Τέλος, η Ισπανία παρουσιάζει μία καλή πρακτική συνταγματικής θωράκισης και θεσμικής προστασίας των Καναρίων Νήσων, που συνοδεύεται από νομικό πλαίσιο και κανονιστικές πράξεις οικονομικού και επιχειρησιακού σχεδιασμού.

Επίσης, η διεθνής εμπειρία από συστήματα κατανομής των επιχορηγήσεων, μας παρέχει το δικαίωμα να εντοπίσουμε κριτήρια που έχουν δοκιμαστεί και θα μπορούσαν να ενταχθούν στο νέο σύστημα κατανομής των ΚΑΠ. Σε χώρες όπως η Ελβετία, για παράδειγμα, που δεν έχει νησιά, στο σύστημα κατανομής των εξισορροπητικών της επιχορηγήσεων, υπάρχουν κριτήρια που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την ενίσχυση της νησιωτικότητας στην Ελλάδα.

1. Γαλλία

1.α. Οι επιχορηγήσεις στους Δήμους των υπερπόντιων νησιών της Γαλλίας.

Στους Γαλλικούς υπερπόντιους Δήμους χορηγήθηκαν, ως επιχορήγηση λειτουργικών αναγκών (DGF) το 2021, 681,5 εκατ. €, έναντι 653,8 εκατ. € το 2020, δηλαδή αύξηση άνω του 4% σε ένα χρόνο και άνω του 13% από την έναρξη της πενταετίας. Η επιχορήγηση λειτουργίας (DGF) είναι η μεγαλύτερη επιχορήγηση που κατανέμεται στους Γαλλικούς Δήμους, τηρουμένων των αναλογιών σαν την Ελληνική Τακτική Επιχορήγηση, των ΚΑΠ. Σημειώνεται ότι σε εθνικό επίπεδο η DGF παρέμεινε σχεδόν σταθερή για τέταρτη συνεχή χρονιά. Η επιχορήγηση λειτουργίας για τους υπερπόντιους Δή-

---

μους είναι πλέον ακόμη υψηλότερη από ό,τι πριν από τη μείωση που εφαρμόστηκε μεταξύ 2014 και 2017. Έχει αυξηθεί κατά σχεδόν 79 εκατομμύρια € από το 2017, όταν είχε μειωθεί κατά 52 εκατομμύρια € μεταξύ 2013 και 2017.

Ειδικότερα, οι Δήμοι των υπερπόντιων νησιών επωφελούνται από τη δυναμική «catch-up» που ξεκίνησε το 2020, σύμφωνα με τη δέσμευση που ανέλαβε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Η τροχιά κάλυψης, η οποία είχε αντικειμενοποιηθεί, κατέστησε δυνατή την ουσιαστική ενίσχυση των πιο εύθραυστων υπερπόντιων Δήμων στοχεύοντας την προσπάθεια εξισορρόπησης σε αυτούς.

Η κυβέρνηση πρότεινε την επιτάχυνση αυτής της προσαρμογής, που αρχικά είχε σχεδιαστεί για να αναπτυχθεί σε διάστημα πέντε ετών. Σε εφαρμογή του δημοσιονομικού νόμου για το 2021, οι εξισορροπητικές επιχορηγήσεις των Δήμων των υπερπόντιων νησιών αυξήθηκαν κατά 25 εκατ. € το 2021, δηλαδή 17 εκατ. € περισσότερα σε σχέση με τον προηγούμενο νόμο. Αυτή η πολύ ευνοϊκή τάση παρέχει τα μέσα για να δημιουργηθούν σταθερές οικονομικές προβλέψεις και να χρηματοδοτηθούν καλύτερα οι τοπικές δημόσιες πολιτικές, εξυπηρετώντας υπερπόντια εδάφη.

Εκτός από αυτήν την οικονομική προσπάθεια, υπάρχει η ανάπτυξη από την κυβέρνηση πολλών εργαλείων επιχειρησιακής υποστήριξης για τις τοπικές αρχές, μέσω της Εθνικής Υπηρεσίας Εδαφικής Συνοχής, τη χρηματοδοτική μηχανική 5.0 του Υπουργείου για τις υπερπόντιες κτήσεις, το σύστημα των Μικρών Πόλεων του αύριο, το πρόγραμμα Action heart of town και τα συμβόλαια ανάκτησης τοπικών οικονομικών «COROM», το πείραμα των οποίων αφορά 9 υπερπόντιους Δήμους το 2021.

1.β. Το Ειδικό Επενδυτικό Πρόγραμμα για την Κορσική (PEI)

Το PEI σχεδιάστηκε ως μία από τις κινητήριες δυνάμεις της οικονομικής ανάπτυξης στην Κορσική τα τελευταία 20 χρόνια, ενισχύοντας την κινητοποίηση των δημόσιων πόρων πέρα από άλλους μηχανισμούς, όπως τα ευρωπαϊκά κονδύλια. Η Κορσική συγκροτείται ως περιφερειακή αυτοδιοίκηση.

Η συνολική χρηματοδότηση του PEI ανέρχεται σε κονδύλι 1,94 δισεκατομμυρίων €, αυξημένο στη συνέχεια κατά επιπλέον 20 εκατομμύρια € από το σχέδιο Pinville.

Το Πρόγραμμα PEI καλύπτει περίπου το 70% του κόστους των έργων.

Μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 2021 το Πρόγραμμα είχε εντάξει και υποστήριξε 731 διαφορετικές επενδυτικές δράσεις.

Συγκεκριμένα αποτελέσματα του Προγράμματος

Το PEI είχε γενικά επιταχυνόμενη επίδραση στις επενδύσεις που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη της Κορσικής και συνέβαλε στην άμβλυση ενός υφιστάμενου χάσματος μεταξύ του νησιού και της ηπειρωτικής Γαλλίας. Αναμφίβολα συνέβαλε σημαντικά στη βελτίωση του επιπέδου εξοπλισμού στο νησί.

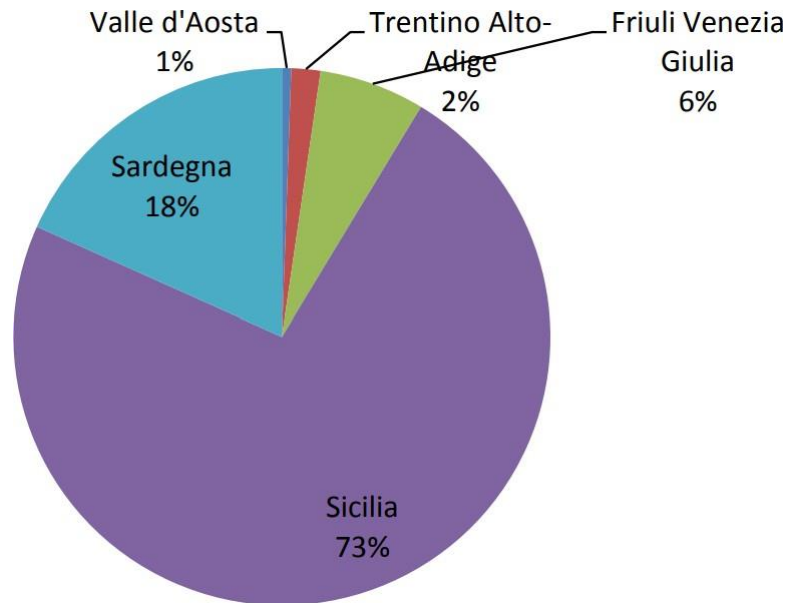
Οι επενδύσεις που υποστηρίζονται από το PEI είναι ουσιαστικά δημόσιες εγκαταστάσεις, στους τομείς των συγκοινωνιακών υποδομών (δρόμοι, σιδηρόδρομοι, λιμάνια, αεροδρόμια), της άρδευσης (δίκτυα άρδευσης), της ύδρευσης, της αποχέτευσης, των απορριμμάτων, της ηλεκτροδότησης της υπαίθρου, αλλά και της αστικής ανάπτυξης στις γειτονιές προτεραιότητας της πόλης, σφαγεία, πολιτιστικές εγκαταστάσεις, ιδρύματα δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιατρικές εγκαταστάσεις.

2. Ιταλία

Η ιδιαίτερη οικονομική υποστήριξη των νησιωτικών Δήμων.

Η διάρθρωση των επιχορηγήσεων στις αυτόνομες περιοχές της Ιταλίας

Η οικονομική υποστήριξη της Σαρδηνίας και της Σικελίας δεν είναι μόνο σε σχέση με την ηπειρωτική Ιταλία αλλά και με τις υπόλοιπες «αυτόνομες» περιοχές, οι οποίες ούτως ή άλλως έχουν ιδιαίτερη μεταχείριση. Για να γίνει καλύτερα κατανοητό το παραπάνω γράφημα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η Σαρδηνία και η περιφέρεια του Friuli – Venezia - Giulia έχουν, περίπου, τον ίδιο πληθυσμό.

Ένα πολύ ισχυρό επιχείρημα για την ενίσχυση των δύο μεγάλων Ιταλικών νησιών είναι ότι το κατά κεφαλή κόστος των Δήμων τους είναι πολύ μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των ηπειρωτικών ομολόγων τους.

3. Ισπανία

Κανάριοι νήσοι. Η θεσμική έκφραση της νησιωτικότητας.

Οι Κανάριοι Νήσοι έχουν ένα συγκεκριμένο, διαφορετικό, από την ηπειρωτική Ισπανία, οικονομικό και φορολογικό σύστημα για ιστορικούς και γεωγραφικούς λόγους, το οποίο έχει ρυθμιστεί λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα άρθρα 156 έως 158 του Ισπανικού Συντάγματος αναφέρονται στο Σύστημα Χρηματοδότησης των Αυτόνομων Κοινοτήτων. Ομοίως, αναγνωρίζει τις ιδιαιτερότητες των Καναρίων Νήσων.

Το άρθρο 156Α θεσπίζει τις αρχές του συστήματος: οικονομική αυτονομία, συντονισμός και αλληλεγγύη. Το άρθρο 157 απαριθμεί τους πόρους των Αυτόνομων Κοινοτήτων. Το άρθρο 158 θεσπίζει τα μέσα για την εφαρμογή της αρχής της αλληλεγγύης. Η χρηματοδότηση των Αυτόνομων Κοινοτήτων διέπεται από ειδικό Νόμο. Το σύστημα χρηματοδότησης ενσωματώνει επίσης τη χρηματοδότηση όλων των μεταβιβαζόμενων αρμοδιοτήτων. Ο Νόμος δημιουργεί δύο Περιφερειακά Ταμεία Σύγκλισης με πρόσθετους πόρους από το κράτος: το Ταμείο Ανταγωνιστικότητας και το Ταμείο Συνεργασίας.

Κριτήρια κατανομής, από τη διεθνή εμπειρία, που μπορούν να αξιοποιηθούν για την ενίσχυση της νησιωτικότητας.

Στο σύστημα κατανομής των εξισορροπητικών επιχορηγήσεων η **Ελβετία** έχει εντάξει δύο κριτήρια πολύ ενδιαφέροντα.

A. Βραχυχρόνιος πληθυσμός. Με αυτό τον τρόπο προσπαθούν να συλλάβουν το επιπλέον κόστος που προκαλείται στους ΟΤΑ κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου.

B. Αλλοδαποί. Το κριτήριο αυτό θα μπορούσε να λειτουργήσει ως αντισταθμιστικό μέτρο, κυρίως για τα νησιά του Β. Αιγαίου, που δέχονται τη μεγαλύτερη πίεση από τα μεταναστευτικά ρεύματα.

Στη **Γερμανία** είναι πολύ χαρακτηριστικό του πως, μέσω των επιχορηγήσεων, αναγνωρίζουν και υποστηρίζουν τους Δήμους που αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα.

A. Για τις περιοχές της Ανατολικής Γερμανίας υπάρχει επιχορήγηση για την βελτίωση των υποδομών τους, λόγω της υστέρησης που προϋπήρχε, στον τομέα αυτόν.

B. Στις μικρότερες, πληθυσμιακά, περιοχές κατανέμεται πρόσθετη επιχορήγηση, ώστε να αντισταθμίσουν το επιπλέον διοικητικό κόστος, που έχουν λόγω έλλειψης οικονομικών κλίμακας.

Τέλος, στον μακρινό **Καναδά** έχουν θεσμοθετήσει ειδική επιχορήγηση, συμπληρωματική προς την εξισορροπητική, για τις επαρχίες που είναι πολύ μακριά από το κέντρο, ώστε να καλύψουν τα επιπλέον κόστη τους.

---

12. Παράμετροι επηρεασμού του λειτουργικού κόστους των νησιωτικών Δήμων

- Ανάπτυξη και διατήρηση εύρους υπηρεσιών προς δημότες αντίστοιχου με αστικούς Δήμους που απευθύνονται όμως σε μικρότερο αναλογικά πληθυσμό με συνέπεια το αυξημένο μοναδιαίο κόστος.
- Εποχικότητα τουρισμού - αυξημένες απαιτήσεις σε υποδομές και υπηρεσίες που δεν καλύπτονται από ανταποδοτικότητα.
- Περιορισμένοι ίδιοι πόροι κυρίως στα νησιά που δεν έχουν σημαντική τουριστική κίνηση ή αυξημένα ποσοστά δεύτερης – παραθεριστικής κατοικίας.
- Ανάλωση τακτικών εσόδων λόγω της ανάγκης κάλυψης των συνήθως ελλειμματικών ανταποδοτικών υπηρεσιών (ιδίως στα μικρά νησιά).
- Αυξημένο κόστος προμηθειών υλικών και αναλωσίμων.
- Αυξημένο κόστος έργων και συντηρήσεων.
- Σημαντικά υψηλότερο ενεργειακό κόστος ιδίως στα απομακρυσμένα νησιά (κίνηση οχημάτων, γεωτρήσεις ύδρευσης - άρδευσης, αφαλατώσεις, θέρμανση – ψύξη δημοσίων κτηρίων κλπ)
- Συστηματική συνεισφορά από τους Δήμους σε χρηματοδότηση μελετών και έργων των Λιμενικών Ταμείων. Ανάληψη συντηρήσεων χερσαίων ζωνών και ηλεκτροφωτισμού μικρών λιμανιών, τουριστικών και αλιευτικών καταφυγίων.
- Εκτεταμένα δίκτυα αγροτικής οδοποιίας και προσβάσεων σε παραλίες.
- Συντήρηση πεπαλαιωμένου οικιστικού αποθέματος δημοσίων κτηρίων, ιδίως σε νησιά με μεγάλο αριθμό και έκταση χαρακτηρισμένων παραδοσιακών οικισμών.
- Η εφαρμογή του πληθυσμιακού κριτηρίου δεν καλύπτει τις ανάγκες νησιών με διαρκή και εντεινόμενη μείωση μόνιμου πληθυσμού, ενώ οι οριζόντιες επιχορηγήσεις δεν λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές συνθήκες και ανάγκες.

---

13. Προτάσεις (προς συζήτηση)

- Διπλασιασμός του ποσοστού της του κριτηρίου «νησιωτικότητας» σε σχέση με την προηγούμενη κατανομή ΚΑΠ
- Εφαρμογή κριτηρίου κατανομής των ΚΑΠ στους νησιωτικούς Δήμους **το πρό-τυπο κόστος** κυρίως για της κάλυψη των μικρών νησιωτικών δήμων ώστε να μπορούν να υλοποιήσουν πλήρως και επαρκώς τις αρμοδιότητες τους. Σύμφωνα με αυτό το κριτήριο όλοι οι μικροί και μεσαίοι νησιωτικοί Δήμοι θα παρουσιάσουν, σε σχέση με το 2022, αξιοσημείωτη αύξηση.
- Το ύψος της επιχορήγησης να καλύπτει οπωσδήποτε την προτεινόμενη στελέχωση των νησιωτικών δήμων
- Ενσωμάτωση με ειδικό τρόπο στο κριτήριο Νησιωτικότητα, των Δήμων της Κρήτης. Αξιοποίηση πολύ ενδιαφέρουσας εμπειρίας της δημοτικής χρηματοδότησης μεγάλων νησιών όπως στη Γαλλία (Κορσική) και στην Ιταλία (Σικελία, Σαρδηνία).
- Ειδική συμπληρωματική γραμμή στον προϋπολογισμό των ΚΑΠ, για την κάλυψη του υπερβάλλοντος κόστους των νησιών (βλέπε Καναδάς, Γερμανία)
- Μακροπρόθεσμα, πρόβλεψη και προετοιμασία για την Συνταγματική ενίσχυση της θωράκισης της νησιωτικότητας (σύμφωνα με την Ισπανική εμπειρία)
- Μεταφορά του φόρου διαμονής στους Δήμους
- Να εκπονηθεί δείκτης νησιωτικότητας για την κατανομή της αυξημένης επιχορήγησης, μεταξύ των νησιωτικών δήμων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

4. Η Διοικητική δομή των νησιών

ΝΗΣΙ	Διοικητικό Επίπεδο	Όνομα Δήμου/ Δημοτικής Ενότητας	Περιφερειακή Ενότητα	Περιφέρεια
Σαμοθράκη	Δήμος	Σαμοθράκης	Έβρου	Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης
Θάσος	Δήμος	Θάσου	Θάσου	
Αλόνησος	Δήμος	Αλονήσου	Σποράδων	Θεσσαλίας
Σκιάθος	Δήμος	Σκιάθου		
Σκόπελος	Δήμος	Σκοπέλου		
Ζάκυνθος	Δήμος	Ζακύνθου	Ζακύνθου	Ιονίων Νήσων
Ιθάκη	Δήμος	Ιθάκης	Ιθάκης	
Κεφαλληνία	3 Δήμοι	Δήμος Αργοστολίου	Κεφαλληνίας	
Κεφαλληνία		Δήμος Ληξουρίου		
Κεφαλληνία		Δήμος Σάμης		
Κέρκυρα	3 Δήμοι	Δήμος Βόρειας Κέρκυρας	Κέρκυρας	
Κέρκυρα		Δήμος Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων		
Κέρκυρα		Δήμος Νότιας Κέρκυρας		
Μαθράκι	Δ.Ε.	Δ.Ε. Μαθρακίου, Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων		
Οθωνοί	Δ.Ε.	Δ.Ε. Οθωνών, Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων		

ΝΗΣΙ	Διοικητικό Επίπεδο	Όνομα Δήμου/ Δημοτικής Ενότητας	Περιφερειακή Ενότητα	Περιφέρεια
Ερεϊκούσσα	Δ.Ε.	Δ.Ε. Ερεϊκούσσης, Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων		
Παξοί	Δήμος	Παξών		
Κάλαμος	Δ.Ε.	Δημοτική Ενότητα Καλάμου, Δήμου Λευκάδας	Λευκάδας	
Καστός	Δ.Ε.	Δημοτική Ενότητα Καστού, Δήμου Λευκάδας	Λευκάδας	
Λευκάδα	Δήμος	Λευκάδας	Λευκάδας	
Μεγανήσι	Δήμος	Μεγανησίου	Λευκάδας	
Σκύρος	Δήμος	Σκύρου	Εύβοιας	
Τριζόνια	Δ.Ε.	Δ.Ε. Τολοφώνος, Δήμος Δωρίδας	Φωκίδας	Στερεάς Ελλάδας
Ελαφώνησος	Δήμος	Ελαφονήσου	Λακωνίας	Πελοποννήσου
Αγκίστρι	Δήμος	Αγκιστρίου		
Αίγινα	Δήμος	Αίγινας		
Αντικύθηρα	Τ.Κ.	Τοπική Κοινότητα Αντικυθήρων , Δήμου Κυθήρων		
Κύθηρα	Δήμος	Κυθήρων	Νήσων	Αττικής
Πόρος	Δήμος	Πόρου		
Σαλαμίνα	Δήμος	Σαλαμίνας		
Σπέτσες	Δήμος	Σπετσών		
Ύδρα	Δήμος	Ύδρας		
Αγ.Ευστράτιος	Δήμος	Αγίου Ευστρατίου	Λήμνου	Βορείου Αιγαίου

ΝΗΣΙ	Διοικητικό Επίπεδο	Όνομα Δήμου/ Δημοτικής Ενότητας	Περιφερειακή Ενότητα	Περιφέρεια	
Λήμνος	Δήμος	Λήμνου	Λήμνου		
Λέσβος	2 Δήμοι	Δήμος Μυτιλήνης	Λέσβου		
Λέσβος		Δήμος Δυτικής Λέσβου	Λέσβου		
Ικαρία	Δήμος	Ικαρίας	Ικαρίας		
Φούρνοι	Δήμος	Φούρνων Κορσεών	Ικαρίας		
Σάμος	2 Δήμοι	Δήμος Ανατολικής Σάμου	Σάμου		
Σάμος		Δήμος Δυτικής Σάμου	Σάμου		
Χίος	Δήμος	Χίου	Χίου		
Οινούσες	Δήμος	Οινουσσών	Χίου		
Ψαρά	Δήμος	Ηρωικής Νήσου Ψαρών	Χίου		
Αγαθονήσι	Δήμος	Αγαθονησίου	Καλύμνου		Νοτίου Αιγαίου
Αστυπάλαια	Δήμος	Αστυπάλαιας	Καλύμνου		
Κάλυμνος	Δήμος	Καλυμνίων	Καλύμνου		
Λειψοί	Δήμος	Λειψών	Καλύμνου		
Πάτμος	Δήμος	Πάτμου	Καλύμνου		
Λέρος	Δήμος	Λέρου	Καλύμνου		
Κάρπαθος	Δήμος	Καρπάθου	Καρπάθου		
Κάσος	Δήμος	Ηρωικής Νήσου Κάσου	Καρπάθου		

ΝΗΣΙ	Διοικητικό Επίπεδο	Όνομα Δήμου/ Δημοτικής Ενότητας	Περιφερειακή Ενότητα	Περιφέρεια
Κως	Δήμος	Κω	Κω	
Νίσυρος	Δήμος	Νισύρου	Κω	
Μεγίστη	Δήμος	Μεγίστη // Καστελόριζο	Ρόδου	
Ρόδος	Δήμος	Ρόδου	Ρόδου	
Σύμη	Δήμος	Σύμης	Ρόδου	
Τήλος	Δήμος	Τήλου	Ρόδου	
Χάλκη	Δήμος	Χάλκης	Ρόδου	
Άνδρος	Δήμος	Άνδρου	Άνδρου	
Αντίπαρος	Δήμος	Αντιπάρου	Πάρου	
Πάρος	Δήμος	Πάρου	Πάρου	
Κίμωλος	Δήμος	Κιμώλου	Μήλου	
Μήλος	Δήμος	Μήλου	Μήλου	
Σίφνος	Δήμος	Σίφνου	Μήλου	
Σέριφος	Δήμος	Σέριφου	Μήλου	
Κέα	Δήμος	Κέας	Κέας - Κύθνου	
Κύθνος	Δήμος	Κύθνου	Κέας - Κύθνου	
Κουφονήσι	Δ.Ε.	Δημοτική Ενότητα Κουφονησίων, Δήμου Νάξου Και Μικρών Κυκλάδων	Νάξου	
Ηράκλεια	Δ.Ε.	Δημοτική Ενότητα Ηρακλείας, Δήμου Νάξου Και Μικρών Κυκλάδων	Νάξου	

ΝΗΣΙ	Διοικητικό Επίπεδο	Όνομα Δήμου/ Δημοτικής Ενότητας	Περιφερειακή Ενότητα	Περιφέρεια
Δονούσα	Δ.Ε.	Δημοτική Ενότητα Δονούσης, Δήμου Νάξου Και Μικρών Κυκλάδων	Νάξου	
Σχινούσσα	Δ.Ε.	Δημοτική Ενότητα Σχινούσσας, Δήμου Νάξου Και Μικρών Κυκλάδων	Νάξου	
Νάξος	Δήμος	Νάξου Και Μικρών Κυκλάδων	Νάξου	
Αμοργός	Δήμος	Αμοργού	Νάξου	
Μύκονος	Δήμος	Μυκόνου	Μυκόνου	
Ανάφη	Δήμος	Ανάφης	Θήρας	
Σίκινος	Δήμος	Σικίνου	Θήρας	
Θήρα	Δήμος	Θήρας	Θήρας	
Θηρασία	Τ.Κ.	Τοπική Κοινότητα Θηρασίας, Δ.Ε. Οίας, Δήμου Θήρας	Θήρας	
Ίος	Δήμος	Ιητών	Θήρας	
Φολέγανδρος	Δήμος	Φολέγανδρου	Θήρας	
Σύρος	Δήμος	Σύρου - Ερμούπολης	Σύρου	
Τήνος	Δήμος	Τήνου	Τήνου	

5. Ταξινόμηση νησιωτικών δήμων βάσει του άρθρου 2α του ν. 3852/2010				
A/A	Ονομασία	Κατηγορία	Όνομα κατηγορίας	Μόνιμος 2021
1.	Δήμος Ανατολικής Σάμου	2	Μεγάλοι Ηπειρωτικοί Δήμοι και Δήμοι πρωτεύουσες Νομών	20.025
2.	Δήμος Αργοστολίου	2		22.388
3.	Δήμος Ζακύνθου	2		40.508
4.	Δήμος Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων	2		65.237
5.	Δήμος Λευκάδας	2		21.759
6.	Δήμος Μυτιλήνης	2		58.285
7.	Δήμος Ρόδου	2		124.851
8.	Δήμος Σύρου-Ερμούπολης	2		20.791
9.	Δήμος Χίου	2		50.483
10.	Δήμος Αίγινας	5	Μεγάλοι και Μεσαίοι Νησιωτικοί Δήμοι	12.938
11.	Δήμος Άνδρου	5		8.883
12.	Δήμος Βόρειας Κέρκυρας	5		17.455

5. Ταξινόμηση νησιωτικών δήμων βάσει του άρθρου 2α του ν. 3852/2010				
A/A	Ονομασία	Κατηγορία	Όνομα κατηγορίας	Μόνιμος 2021
13.	Δήμος Δυτικής Λέσβου	5	Μεγάλοι και Μεσαίοι Νησιωτικοί Δήμοι	24.783
14.	Δήμος Δυτικής Σάμου	5		12.608
15.	Δήμος Θάσου	5		13.055
16.	Δήμος Θήρας	5		15.457
17.	Δήμος Ικαρίας	5		8.555
18.	Δήμος Καλυμνίων	5		17.797
19.	Δήμος Καρπάθου	5		6.416
20.	Δήμος Κυθήρων	5		3.659
21.	Δήμος Κω	5		36.986
22.	Δήμος Λέρου	5		7.988
23.	Δήμος Λήμνου	5		16.458
24.	Δήμος Ληξουρίου	5		7.025

5. Ταξινόμηση νησιωτικών δήμων βάσει του άρθρου 2α του ν. 3852/2010					
A/A	Ονομασία	Κατηγορία	Όνομα κατηγορίας	Μόνιμος 2021	
25.	Δήμος Μήλου	5		5.193	
26.	Δήμος Μυκόνου	5		9.802	
27.	Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων	5		19.812	
28.	Δήμος Νότιας Κέρκυρας	5		14.772	
29.	Δήμος Πάρου	5		14.290	
30.	Δήμος Πόρου	5		3.237	
31.	Δήμος Σαλαμίνας	5		37.175	
32.	Δήμος Σάμης	5		5.511	
33.	Δήμος Σκιάθου	5		5.499	
34.	Δήμος Σκοπέλου	5		Μεγάλοι και Μεσαίοι Νησιωτικοί Δήμοι	4.377
35.	Δήμος Σπετσών	5			3.680
36.	Δήμος Τήνου	5			8.611

5. Ταξινόμηση νησιωτικών δήμων βάσει του άρθρου 2α του ν. 3852/2010				
A/A	Ονομασία	Κατηγορία	Όνομα κατηγορίας	Μόνιμος 2021
37.	Δήμος Αγαθονησίου	6	Μικροί Νησιωτικοί Δήμοι (έως 3.500 κατοίκους)	203
38.	Δήμος Αγίου Ευστρατίου	6		257
39.	Δήμος Αγκιστρίου	6		1.107
40.	Δήμος Αλοννήσου	6		3.153
41.	Δήμος Αμοργού	6		1.965
42.	Δήμος Ανάφης	6		291
43.	Δήμος Αντιπάρου	6		1.264
44.	Δήμος Αστυπάλαιας	6		1.399
45.	Δήμος Γαύδου	6	Μικροί Νησιωτικοί Δήμοι (έως 3.500 κατοίκους)	151
46.	Δήμος Ελαφονήσου	6		913
47.	Δήμος Ηρωικής Νήσου Κάσου	6		1.224
48.	Δήμος Ηρωικής Νήσου Ψαρών	6		420

5. Ταξινόμηση νησιωτικών δήμων βάσει του άρθρου 2α του ν. 3852/2010					
A/A	Ονομασία	Κατηγορία	Όνομα κατηγορίας	Μόνιμος 2021	
49.	Δήμος Ιητών	6		2.297	
50.	Δήμος Ιθάκης	6		2.774	
51.	Δήμος Κέας	6		2.394	
52.	Δήμος Κιμώλου	6		817	
53.	Δήμος Κύθνου	6		1.492	
54.	Δήμος Λειψών	6		778	
55.	Δήμος Μεγανησίου	6		914	
56.	Δήμος Μεγίστης	6		584	
57.	Δήμος Νισύρου	6		1.043	
58.	Δήμος Οινουσσών	6		916	
59.	Δήμος Παξών	6		2.383	
60.	Δήμος Πάτμου	6		Μικροί Νησιωτικοί Δήμοι (έως 3.500 κα-	3.217

5. Ταξινόμηση νησιωτικών δήμων βάσει του άρθρου 2α του ν. 3852/2010				
A/A	Ονομασία	Κατηγορία	Όνομα κατηγορίας	Μόνιμος 2021
61.	Δήμος Σαμοθράκης	6	τοίκους)	2.622
62.	Δήμος Σερίφου	6		1.258
63.	Δήμος Σίκινου	6		253
64.	Δήμος Σίφνου	6		2.755
65.	Δήμος Σκύρου	6		2.913
66.	Δήμος Σύμης	6		2.495
67.	Δήμος Τήλου	6		745
68.	Δήμος Ύδρας	6		2.011
69.	Δήμος Φολεγάνδρου	6		715
70.	Δήμος Φούρνων Κορσεών	6		1.346
71.	Δήμος Χάλκης	6		476

6. Βασικά πληθυσμιακά - τουριστικά δεδομένα									
Νησιά	Εκτίμηση πληθυσμού 2019	Φυσική κίνηση/ πληθυσμός (γεννήσεις - θάνατοι)	Επαγγελματικές τουριστικές κλίνες	Παραθεριστικές κατοικίες (κλίνες)	Άθροισμα κλινών	Τουριστικές κλίνες/ κάτοικο	Παραθεριστικές κλίνες/ κάτοικο	Συνολικές κλίνες/ κάτοικο	Σχέση τουριστικών/ παραθεριστικών κλινών
Σαμοθράκη	2759	-3.50	2331	4,182	6,513	0.84	1.52	2.36	0.56
Θάσος	13051	-5.22	27764	17,349	45,113	2.13	1.33	3.46	1.60
Αμμουλιανή	547	0.00	527	951	1,478	0.96	1.74	2.70	0.55
Αλόνησος	2680	-2.55	4025	3,234	7,259	1.50	1.21	2.71	1.24
Σκιάθος	6117	0.48	15452	5,463	20,915	2.53	0.89	3.42	2.83
Σκόπελος	4803	-3.17	7386	9,006	16,392	1.54	1.88	3.41	0.82
Ζάκυνθος	40454	-0.75	56540	28,371	84,911	1.40	0.70	2.10	1.99
Ιθάκη	3002	-7.09	2104	4,407	6,511	0.70	1.47	2.17	0.48
Κεφαλληνία	34847	-2.66	30999	46,164	77,163	0.89	1.32	2.21	0.67
Ερεικούσσα	470	-5.24	18	264	282	0.04	0.56	0.60	0.07
Κέρκυρα	97043	-3.78	75845	124,476	200,321	0.78	1.28	2.06	0.61
Μαθράκι	313	-4.86	0	165	165	0.00	0.53	0.53	0.00
Οθωνοί	363	-7.40	21	492	513	0.06	1.36	1.41	0.04
Παξοί	2267	-1.43	1558	4,968	6,526	0.69	2.19	2.88	0.31

6. Βασικά πληθυσμιακά - τουριστικά δεδομένα

Νησιά	Εκτίμηση πληθυσμού 2019	Φυσική κίνηση/ πληθυσμός (γεννήσεις - θάνατοι)	Επαγγελματικές τουριστικές κλίνες	Παραθεριστικές κατοικίες (κλίνες)	Άθροισμα κλινών	Τουριστικές κλίνες/ κάτοικο	Παραθεριστικές κλίνες/ κάτοικο	Συνολικές κλίνες/ κάτοικο	Σχέση τουριστικών/ παραθεριστικών κλινών
Κάλαμος	456	-8.06	16	759	775	0.04	1.66	1.70	0.02
Καστός	72	-10.00	0	240	240	0.00	3.33	3.33	0.00
Λευκάδα	21334	-3.36	20788	26,787	47,575	0.97	1.26	2.23	0.78
Μεγανήσι	923	-11.34	764	1,680	2,444	0.83	1.82	2.65	0.45
Σκύρος	2941	-1.77	2329	6,090	8,419	0.79	2.07	2.86	0.38
Ελαφώνησος	1001	-3.84	1756	987	2,743	1.75	0.99	2.74	1.78
Αγκίστρι	1084	-5.08	1868	489	2,357	1.72	0.45	2.17	3.82
Αίγινα	12296	-5.82	5116	24,657	29,773	0.42	2.01	2.42	0.21
Αντικύθηρα	62	-8.82	0	129	129	0.00	2.08	2.08	0.00
Κύθηρα	3739	-5.89	2915	10,413	13,328	0.78	2.78	3.56	0.28
Πόρος	3736	-6.44	3491	5,556	9,047	0.93	1.49	2.42	0.63
Σαλαμίνα	37528	-4.47	94	63,561	63,655	0.00	1.69	1.70	0.00
Σπέτσες	3865	-4.02	2609	8,157	10,766	0.68	2.11	2.79	0.32
Ύδρα	1868	-4.98	1753	3,054	4,807	0.94	1.63	2.57	0.57
Αγ. Ευστράτιος	245	-9.26	44	489	533	0.18	2.00	2.18	0.09

6. Βασικά πληθυσμιακά - τουριστικά δεδομένα

Νησιά	Εκτίμηση πληθυσμού 2019	Φυσική κίνηση/ πληθυσμός (γεννήσεις - θάνατοι)	Επαγγελματικές τουριστικές κλίβες	Παραθεριστικές κατοικίες (κλίβες)	Άθροισμα κλινών	Τουριστικές κλίβες/ κάτοικο	Παραθεριστικές κλίβες/ κάτοικο	Συνολικές κλίβες/ κάτοικο	Σχέση τουριστικών/ παραθεριστικών κλινών
Λέσβος	83669	-3.20	12697	87,567	100,264	0.15	1.05	1.20	0.14
Λήμνος	16512	-2.82	3526	20,796	24,322	0.21	1.26	1.47	0.17
Ικαρία	8054	-4.38	2248	13,341	15,589	0.28	1.66	1.94	0.17
Φούρνοι	1380	-5.41	286	2,037	2,323	0.21	1.48	1.68	0.14
Σάμος	32031	-2.87	14517	39,180	53,697	0.45	1.22	1.68	0.37
Χίος	50353	-2.02	5538	50,328	55,866	0.11	1.00	1.11	0.11
Οινούσες	799	-3.27	0	783	783	0.00	0.98	0.98	0.00
Ψαρά	429	-6.33	53	408	461	0.12	0.95	1.07	0.13
Αγαθονήσι	177	-4.32	40	105	145	0.23	0.59	0.82	0.38
Αστυπάλαια	1303	-2.32	1746	2,262	4,008	1.34	1.74	3.08	0.77
Κάλυμνος	16388	1.29	2929	12,291	15,220	0.18	0.75	0.93	0.24
Κάρπαθος	6081	-2.33	7918	12,546	20,464	1.30	2.06	3.37	0.63
Κάσος	1040	-4.06	224	2,550	2,774	0.22	2.45	2.67	0.09
Κως	34834	4.33	61407	17,484	78,891	1.76	0.50	2.26	3.51
Λειψοί	781	-1.14	572	1,158	1,730	0.73	1.48	2.22	0.49

6. Βασικά πληθυσμιακά - τουριστικά δεδομένα

Νησιά	Εκτίμηση πληθυσμού 2019	Φυσική κίνηση/ πληθυσμός (γεννήσεις - θάνατοι)	Επαγγελματικές τουριστικές κλίνες	Παραθεριστικές κατοικίες (κλίνες)	Άθροισμα κλινών	Τουριστικές κλίνες/ κάτοικο	Παραθεριστικές κλίνες/ κάτοικο	Συνολικές κλίνες/ κάτοικο	Σχέση τουριστικών/ παραθεριστικών κλινών
Λέρος	7732	-2.34	2162	6,975	9,137	0.28	0.90	1.18	0.31
Μεγίστη	507	3.05	323	900	1,223	0.64	1.78	2.41	0.36
Νίσυρος	990	-1.79	363	4,590	4,953	0.37	4.64	5.00	0.08
Πάτμος	3034	-0.43	3524	1,974	5,498	1.16	0.65	1.81	1.79
Ρόδος	118726	2.80	115152	65,886	181,038	0.97	0.55	1.52	1.75
Σύμη	2566	-0.93	1203	3,489	4,692	0.47	1.36	1.83	0.34
Τήλος	774	-0.77	994	2,466	3,460	1.28	3.19	4.47	0.40
Χάλκη	481	0.63	425	1,491	1,916	0.88	3.10	3.98	0.29
Αμοργός	1932	-2.08	4277	3,291	7,568	2.21	1.70	3.92	1.30
Ανάφη	246	-9.23	255	1,005	1,260	1.04	4.09	5.12	0.25
Άνδρος	8885	-3.64	5920	16,413	22,333	0.67	1.85	2.51	0.36
Αντίπαρος	1253	3.47	3323	3,576	6,899	2.65	2.85	5.51	0.93
Δονούσα	161	-3.59	252	375	627	1.57	2.33	3.89	0.67
Ηράκλεια	131	-7.09	389	375	764	2.97	2.86	5.83	1.04
Θήρα	16793	7.99	41396	23,562	64,958	2.47	1.40	3.87	1.76

6. Βασικά πληθυσμιακά - τουριστικά δεδομένα

Νησιά	Εκτίμηση πληθυσμού 2019	Φυσική κίνηση/ πληθυσμός (γεννήσεις - θάνατοι)	Επαγγελματικές τουριστικές κλίνες	Παραθεριστικές κατοικίες (κλίνες)	Άθροισμα κλινών	Τουριστικές κλίνες/ κάτοικο	Παραθεριστικές κλίνες/ κάτοικο	Συνολικές κλίνες/ κάτοικο	Σχέση τουριστικών/ παραθεριστικών κλινών
Θηρασία	317	-0.63	0	813	813	0.00	2.56	2.56	0.00
Ίος	2053	1.43	6327	2,778	9,105	3.08	1.35	4.43	2.28
Κέα	2483	1.14	3180	8,229	11,409	1.28	3.31	4.59	0.39
Κίμωλος	832	-8.57	389	2,634	3,023	0.47	3.17	3.63	0.15
Κουφονήσι	392	-1.75	1414	423	1,837	3.61	1.08	4.69	3.34
Κύθνος	1405	-3.50	1889	6,231	8,120	1.34	4.43	5.78	0.30
Μήλος	4821	-3.13	6540	7,395	13,935	1.36	1.53	2.89	0.88
Μύκονος	10821	6.78	30398	17,295	47,693	2.81	1.60	4.41	1.76
Νάξος	18087	0.88	18985	30,120	49,105	1.05	1.67	2.71	0.63
Πάρος	13882	1.22	26363	21,885	48,248	1.90	1.58	3.48	1.20
Σέριφος	1341	-5.56	2584	6,255	8,839	1.93	4.66	6.59	0.41
Σχοινούσσα	227	0.00	278	384	662	1.22	1.69	2.92	0.72
Σίκινος	255	-6.59	483	867	1,350	1.89	3.40	5.29	0.56
Σίφνος	2594	-1.18	5925	6,093	12,018	2.28	2.35	4.63	0.97
Σύρος	20638	-4.04	8248	21,735	29,983	0.40	1.05	1.45	0.38

6. Βασικά πληθυσμιακά - τουριστικά δεδομένα									
Νησιά	Εκτίμηση πληθυσμού 2019	Φυσική κίνηση/ πληθυσμός (γεννήσεις - θάνατοι)	Επαγγελματικές τουριστικές κλίνες	Παραθεριστικές κατοικίες (κλίνες)	Άθροισμα κλινών	Τουριστικές κλίνες/ κάτοικο	Παραθεριστικές κλίνες/ κάτοικο	Συνολικές κλίνες/ κάτοικο	Σχέση τουριστικών/ παραθεριστικών κλινών
Τήνος	8323	-3.62	7356	20,541	27,897	0.88	2.47	3.35	0.36
Φολέγανδρος	728	-4.84	2042	1,428	3,470	2.80	1.96	4.77	1.43
Γαύδος	147	-3.29	61	204	265	0.41	1.39	1.80	0.30

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, μελέτη ΕΕΤΑΑ "Νησιωτικότητα και Νέα προγραμματική Περίοδος, α' φάση

7. Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 7/6/22 σχετικά με τις νήσους της ΕΕ και την πολιτική συνοχής

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη τα άρθρα 174, 175 και 349 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1058 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1056 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης,
- έχοντας υπόψη την τελική δήλωση της 40ής Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης της Επιτροπής των Νήσων της Διάσκεψης των Παράκτιων Περιφερειών της Ευρώπης, της 15ης Απριλίου 2021,
- έχοντας υπόψη το 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον και τις έννοιες που ορίζονται στο εν λόγω πρόγραμμα δράσης,
- έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 16ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα για το 2030,
- έχοντας υπόψη τη μελέτη της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης με τίτλο «Νήσοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης: τρέχουσα κατάσταση και μελλοντικές προκλήσεις», που δημοσιεύτηκε τον Μάρτιο του 2021,
- έχοντας υπόψη τη μελέτη της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης με τίτλο «Cohesion Policy and Climate Change» (Πολιτική συνοχής και κλιματική αλλαγή), που δημοσιεύτηκε τον Μάρτιο του 2021,
- έχοντας υπόψη το μέσο ανάκαμψης NextGenerationEU,
- έχοντας υπόψη την τελική δήλωση της 26ης Διάσκεψης των Προέδρων των εξόχως απόκεντρων περιοχών, που υπογράφηκε στην Ponta Delgada στις 18 Νοεμβρίου 2021,
- έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών, της 1012/20, σχετικά με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια ισχυρότερη και ανανεωμένη στρατηγική εταιρική σχέση με τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της ΕΕ,
- έχοντας υπόψη τη συμφωνία του Συμβουλίου, της 7ης Δεκεμβρίου 2021, σχετικά με μια γενική προσέγγιση ως προς την επικαιροποίηση των ενωσιακών κανόνων για τους συντελεστές του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ),
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 18ης Μαΐου 2021 σχετικά με την επανεξέταση του Ταμείου Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 17ης Απριλίου 2018 σχετικά με την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής στην ΕΕ: 7η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 17ης Απριλίου 2020 σχετικά με τη συντονισμένη δράση της ΕΕ για την καταπολέμηση της πανδημίας της COVID-19 και των συνεπειών της,
  - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 15ης Ιανουαρίου 2020 σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία,
  - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 14ης Σεπτεμβρίου 2021 με τίτλο «Προς μια ισχυρότερη εταιρική σχέση με τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της Ένωσης»,
  - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 28ης Νοεμβρίου 2019 σχετικά με την κλιματική και περιβαλλοντική κατάσταση έκτακτης ανάγκης,
  - έχοντας υπόψη το άρθρο 54 του Κανονισμού του,
  - έχοντας υπόψη τις γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων και της Επιτροπής Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου,
  - έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών, της 14ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων εντός του μεσογειακού νησιωτικού πλαισίου,
  - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης (A9-0144/2022),
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι νησιωτικές περιοχές της ΕΕ έχουν πληθυσμό που ξεπερνά, σύμφωνα με υπολογισμούς, τους 20.000.000 κατοίκους (4,6 % του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ): λαμβάνοντας υπόψη ότι ο νησιωτικός πληθυσμός της ΕΕ είναι μοιρασμένος σε περίπου 2.400 νησιά, τα οποία ανήκουν σε 13 κράτη μέλη.
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι όσα ευρωπαϊκά νησιά αντιμετωπίζουν σημαντικό αριθμό διαρθρωτικών προβλημάτων έχουν ήδη ταξινομηθεί στο μεγαλύτερο μέρος τους ως Ονοματολογία Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων (NUTS) 2 ή NUTS 3.
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα νησιά συχνά συνδυάζουν πολλαπλά και μόνιμα φυσικά μειονεκτήματα, όπως μικρό μέγεθος, ως επί το πλείστον χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού, δημογραφικές προκλήσεις όπως η εποχική δημογραφική πίεση, μικρές αγορές, διπλό νησιωτικό χαρακτήρα (και νησί και αρχιπέλαγος), δύσκολη μορφολογία παρόμοια με των ορεινών περιοχών, εξάρτηση από θαλάσσιες και εναέριες μεταφορές ή εξάρτηση από μικρό αριθμό προϊόντων.
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η δημογραφική μεταβολή δεν έχει ενιαίο αντίκτυπο σε όλες τις χώρες και όλες τις περιφέρειες, αλλά έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο στις περιφέρειες που ήδη υστερούν, επιδεινώνοντας τις υφιστάμενες εδαφικές και κοινωνικές ανισότητες, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αγροτικές, οι περιφερειακές και οι εξόχως απόκεντρες περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των νησιών, πλήττονται περισσότερο από την πληθυσμιακή συρρίκνωση, με αποτέλεσμα οι νέοι και οι γυναίκες να εγκαταλείπουν τις περιοχές αυτές, με αποτέλεσμα να αυξάνεται το ποσοστό των ηλικιωμένων που ζουν εκεί, γεγονός που θα μπορούσε να αυξήσει τον κίνδυνο κοινωνικής απομόνωσης.
- E. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των νησιών αναγνωρίζονται από το άρθρο 174 ΣΛΕΕ και ότι η εφαρμογή στην πράξη του εν λόγω άρθρου ειδικά όσον αφορά τα νησιωτικά εδάφη της ΕΕ εξακολουθεί να είναι ατελής. Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα χαρακτηριστικά αυτά θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στις πολιτικές της ΕΕ,

ιδίως με τη χάραξη ειδικής στρατηγικής, με ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης και με ένα θεματολόγιο για τη νησιωτική πολιτική που διαθέτει σαφώς καθορισμένες προτεραιότητες δράσης.

- ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι νησιωτικές περιοχές είναι όλες τους, συγκριτικά μιλώντας, λιγότερο ανεπτυγμένες από τις ηπειρωτικές περιφέρειες του κράτους μέλους τους και έχουν χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑεγχΠ.
- Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τρία κράτη μέλη της ΕΕ είναι νησιά.
- Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι η φυσική αποσύνδεση των νησιών και η απόσταση που τα χωρίζει από την ηπειρωτική χώρα δημιουργεί πρόσθετους περιορισμούς, σε σχέση μεταξύ άλλων με την αγορά εργασίας, τις βιώσιμες συγκοινωνιακές συνδέσεις και την κινητικότητα, την εισαγωγή πρώτων υλών και καταναλωτικών προϊόντων, την πρόσβαση των νησιωτικών προϊόντων στις γειτονικές εξωτερικές αγορές, την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, την επιχειρηματικότητα, την πρόσβαση σε υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης, την ηλεκτροδότηση και τις εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτή η γεωγραφική απόσταση καθιστά σημαντικά δυσκολότερη την πράσινη μετάβαση των εν λόγω περιοχών προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία
- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικά και πολυδεκτικά μέτρα για την απόκτηση δεξιοτήτων, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση, καθώς και σε πληροφορίες σχετικά με πόρους για την απόκτηση δεξιοτήτων, την παροχή συμβουλών, την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση για όλους τους ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που ζουν σε αραιοκατοικημένες και πληθυσμιακά συρρικνωμένες αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές και σε νησιά, είναι ζωτικής σημασίας για τη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη και την ανθεκτικότητα.
- Ι. λαμβάνοντας υπόψη ότι, σύμφωνα με το άρθρο 349 ΣΛΕΕ για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, που στην πλειονότητά τους είναι νησιά, η ΕΕ οφείλει να εκδίδει ειδικά μέτρα που αποσκοπούν στον καθορισμό των όρων εφαρμογής των κοινών πολιτικών της ΕΕ στις εν λόγω περιφέρειες, ιδιαιτέρως σε τομείς όπως η τελωνειακή και εμπορική πολιτική, η φορολογική πολιτική, οι ελεύθερες ζώνες, η γεωργική και αλιευτική πολιτική, οι όροι παροχής πρώτων υλών και βασικών καταναλωτικών αγαθών, οι κρατικές ενισχύσεις και οι όροι πρόσβασης σε διαρθρωτικά ταμεία και σε οριζόντια ενωσιακά προγράμματα. Λαμβάνοντας υπόψη τα ειδικά μέτρα σε όλους εκείνους τους τομείς που συνεισφέρουν στην ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής στην ΕΕ
- ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι κατά τη διάρκεια της πανδημίας της COVID-19, οι εποχικοί και αποσπασμένοι εργαζόμενοι στερούνταν συχνά βασικής υγειονομικής περίθαλψης, αξιοπρεπούς στέγασης, μέσω ατομικής προστασίας και επαρκούς πληροφόρησης. Λαμβάνοντας υπόψη ότι συχνά ήταν ανεπαρκής ή ανύπαρκτη η πρόσβασή τους στα συστήματα κοινωνικής προστασίας στα κράτη μέλη υποδοχής, συμπεριλαμβανομένων των επιδομάτων ασθενείας και των συστημάτων παροχών βραχυπρόθεσμης ανενεργίας. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η κινητικότητα των εργαζομένων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα διαθέσιμα μέσα μεταφοράς και ότι οι εργαζόμενοι από τα νησιά

και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές της Ένωσης επηρεάζονται ιδιαίτερα από το γεγονός αυτό.

- ΙΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι μακροπρόθεσμες κοινωνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές και πολιτιστικές συνέπειες της κρίσης της COVID-19 στα νησιωτικά εδάφη της ΕΕ προκαλούν ιδιαίτερη ανησυχία και ότι η ευρωπαϊκή ανάκαμψη πρέπει να περάσει από τα νησιά και δεν πρέπει να οδηγήσει σε περαιτέρω περιφερειακές ανισότητες. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η κρίση της COVID-19 κατέδειξε την πολύ μεγάλη τρωτότητα των νησιωτικών οικονομιών απέναντι σε τέτοια γεγονότα.
- ΙΓ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα συχνά υψηλά ποσοστά ανεργίας που καταγράφονται στα νησιά και τείνουν να είναι υψηλότερα από εκείνα της ηπειρωτικής χώρας επιδεινώθηκαν δραματικά από την κρίση της COVID-19, με ιδιαίτερο αντίκτυπο στους νέους.
- ΙΔ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι νήσοι και οι εξόχως απόκεντρες περιοχές βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της κλιματικής αλλαγής και υφίστανται τις συνέπειες από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας και τη διάβρωση των ακτών και την αύξηση της θερμοκρασίας και την οξίνιση των θαλασσών και των ωκεανών, καθώς και από την αυξημένη συχνότητα και βία των φυσικών καταστροφών, όπως είναι οι κυκλώνες, οι ηφαιστειακές εκρήξεις, οι δασικές πυρκαγιές και οι καταιγίδες, οι πλημμύρες, η ξηρασία και τα προβλήματα απερίθμωσης που μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στη γεωργία και τον επισιτιστικό εφοδιασμό και να προκαλέσουν πολλαπλές μορφές οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών ζημιών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα νησιά δύνανται να αποτελέσουν άριστα πεδία δοκιμών για μια σειρά διεργασιών οικολογικής μετάβασης και πολλά από αυτά επιδιώκουν την ενεργειακή αυτονομία βάσει ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- ΙΕ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα νησιά διαθέτουν πολλά πλεονεκτήματα που χρήζουν καλύτερης αξιοποίησης.
- ΙΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη τον εξαιρετικό πλούτο της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων των νησιών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα νησιωτικά οικοσυστήματα απειλούνται ιδιαίτερα από τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής και χρήζουν προστασίας.
- ΙΖ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, σε πολλά νησιά, οι περιοχές της ενδοχώρας υστερούν σε σχέση με τις παράκτιες περιοχές όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη και την προσβασιμότητα σε υπηρεσίες.
- ΙΗ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις στα νησιά, στην πλειονότητά τους μικρής έκτασης, αντιμετωπίζουν δυσκολίες εξαιτίας της γεωγραφικής απόστασης, του νησιωτικού χαρακτήρα και των περιβαλλοντικών συνθηκών τους, λόγω της ενεργειακής εξάρτησής τους από την ηπειρωτική χώρα, της περιορισμένης ποικιλομορφίας της παραγωγής λόγω των τοπικών και κλιματικών συνθηκών και της μεγάλης εξάρτησης από τις τοπικές αγορές, καθώς και από την κλιματική κρίση, την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, την απώλεια βιοποικιλότητας και την έλλειψη βασικών υποδομών, όπως είναι τα συστήματα υδροδότησης, διαχείρισης αποβλήτων και οι ψηφιακές υγειονομικές υποδομές. Λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτές οι διαρθρωτικές δυσκολίες συχνά επιδεινώνονται από την έλλειψη πλήρως ανεπτυγμένων υπηρεσιών κοινής ωφελείας.

- ΙΘ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι νήσοι και δη οι εξόχως απόκεντρες περιοχές είναι ιδιαίτε-
ρως ευάλωτες σε κοινωνικοοικονομικές κρίσεις, καθώς και σε φυσικές καταστροφές,
όπως είναι τα ακραία καιρικά φαινόμενα και η ηφαιστειακή δραστηριότητα. Λαμβά-
νοντας υπόψη ότι, λόγω της απομονωμένης θέσης τους και των δυσκολιών πρόσβα-
σης που αντιμετωπίζει ο εφοδιασμός τους σε βασικά αγαθά από τις ηπειρωτικές χώ-
ρες, όπως είναι τα καύσιμα ή το νερό, τα νησιά υφίστανται σοβαρότερες συνέπειες
από φαινόμενα όπως η πανδημία της COVID-19, τα οποία δημιουργούν ιδιαίτερες
δυσκολίες για τους γεωργούς. Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα νησιωτικά εδάφη στην ΕΕ
αντιπροσωπεύουν το 80 % της ευρωπαϊκής βιοποικιλότητας, φιλοξενούν πολλά από
τα ενδημικά είδη της Ευρώπης και μπορούν να λειτουργήσουν ως καταφύγια για είδη
που απειλούνται με εξαφάνιση, ενώ παράλληλα αποτελούν ζωτικούς τόπους διαχεί-
μασης, σημεία στάσης ή σημεία συμφόρησης για τη μετανάστευση πτηνών, θηλαστι-
κών και ασπόνδυλων, επιπλέον του γεγονότος ότι διαθέτουν τοπία και περιβαλλοντι-
κούς θησαυρούς που χρήζουν ειδικής προστασίας.
- Κ. λαμβάνοντας υπόψη ότι σημαντικό μέρος της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης των
νησιών βασίζεται σε τομείς εντόνως εποχικού χαρακτήρα, όπως συμβαίνει με τη γε-
ωργία και τον τουρισμό. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι γεωργοί των νησιωτικών περιο-
χών ιδίως υφίστανται τις αρνητικές συνέπειες από τη μειωμένη ανταγωνιστικότητα,
διότι επιβαρύνονται αναπόφευκτα με υψηλό κόστος μεταφοράς και διότι δεν είναι σε
θέση να επωφεληθούν από οικονομίες κλίμακας, δεδομένου ότι η γη αποτελεί σπάνιο
πόρο σε πολλά νησιά. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα νησιά της ΕΕ θα χρειαστεί να ευθυ-
γραμμιστούν με τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» που συνιστά βασικό
τμήμα της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, προκειμένου να αναπτύξουν δίκαια, υ-
γιή και φιλικά προς το περιβάλλον συστήματα επισιτισμού, λαμβάνοντας υπόψη ότι
οι περιφέρειες αυτές μπορεί να βρεθούν σε σημαντικά μειονεκτική θέση λόγω του
ανταγωνισμού από χώρες εκτός ΕΕ που συχνά δεν τηρούν τα ίδια περιβαλλοντικά
πρότυπα και τα ίδια πρότυπα παραγωγής για την ασφάλεια των τροφίμων ενώ έχουν
πολύ χαμηλότερο κόστος εργασίας.
- ΚΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο αντίκτυπος της στρατηγικής «από το αγρόκτημα στο πιάτο»
στη γεωργική παραγωγή της ΕΕ μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες σε αυτές τις περιο-
χές λόγω της ασθενούς ανταγωνιστικότητάς τους έναντι εισαγωγών από τρίτες χώρες
λόγω των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν στη διαφοροποίηση της παραγωγής τους.
- ΚΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η θαλάσσια και χερσαία βιοποικιλότητα των νησιών είναι σε
μεγάλο βαθμό ενδημική και, ως εκ τούτου, περισσότερο ευάλωτη, λαμβάνοντας υ-
πόψη ότι η θαλάσσια και παράκτια ρύπανση, καθώς και η υπεραλίευση και η παρά-
νομη, αδήλωτη και ανεξέλεγκτη αλιεία, οι οποίες έχουν αυξημένο αντίκτυπο στο πε-
ριβάλλον στα νησιά και πολύ σοβαρές επιπτώσεις για την απασχόληση, τον κλάδο της
αλιείας μικρής κλίμακας και τις τοπικές κοινότητες, μπορεί να αποτελέσουν πηγή
προβλημάτων για τα νησιά.
- ΚΓ. έχοντας υπόψη ότι οι εξόχως απόκεντρες περιοχές και τα νησιά έχουν τη δυνατότητα
να συμβάλουν στο βιώσιμο μέλλον της Ευρώπης σε στρατηγικούς τομείς, όπως η κα-
θαρή ενέργεια, η βιοποικιλότητα και ο οικοτουρισμός.

Χαρακτηριστικά και ιδιαιτερότητες των νησιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. αναγνωρίζει τον νησιωτικό χαρακτήρα ως μόνιμο διαρθρωτικό μειονέκτημα, σημειώνει ότι γι' αυτό πρέπει να διαμορφωθούν στρατηγικές ολοκλήρωσης που θα δώσουν στα νησιά τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις και να υπερβούν τα εμπόδια που δημιουργεί ο νησιωτικός χαρακτήρας τους.
2. υπενθυμίζει αυτό που ορίζει το άρθρο 174 ΣΛΕΕ, ότι η Ένωση οφείλει να δίνει ιδιαίτερη προσοχή στα ευρωπαϊκά νησιά.
3. υπογραμμίζει ότι τα ευρωπαϊκά νησιά, μολονότι αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις, διαθέτουν πληθώρα διαφορετικών γεωγραφικών χαρακτηριστικών και θεσμικών δομών, γεγονός που καθιστά ζωτικής σημασίας την υιοθέτηση ευέλικτων λύσεων που συνυπολογίζουν τις εν λόγω ιδιαιτερότητες.
4. θεωρεί λυπηρή την απουσία οράματος για τα ευρωπαϊκά νησιά εκ μέρους της ΕΕ και ζητεί την εκπόνηση ενός ευρωπαϊκού νησιωτικού οράματος και την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων των νησιών.
5. επισημαίνει ότι το άρθρο 349 ΣΛΕΕ αναγνωρίζει επίσης τον νησιωτικό χαρακτήρα μεταξύ των συνθηκών που περιορίζουν την ανάπτυξη των εννέα εξόχως απόκεντρων περιοχών και αναφέρει τον νησιωτικό χαρακτήρα ως μία από τις συνθήκες που επιδεινώνουν τη δομικά εύθραυστη κοινωνική και οικονομική τους κατάσταση, υπενθυμίζει ότι το άρθρο 349 ΣΛΕΕ προβλέπει ειδικά μέτρα για τις εν λόγω εξόχως απόκεντρες περιοχές, ζητεί τη θέσπιση ειδικού κανονισμού για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές σχετικά με την κοινή οργάνωση των αγορών προκειμένου να συνυπολογιστούν τα ειδικά περιβαλλοντικά, γεωγραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά εκείνων των εδαφών που υπάγονται στο άρθρο 349 ΣΛΕΕ.
6. τονίζει ότι το ΑΕγχΠ και το επίπεδο ανάπτυξης των ευρωπαϊκών νησιών είναι κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ και των χωρών στις οποίες ανήκουν.
7. τονίζει ότι ένα από τα σημαντικότερα μειονεκτήματα των νησιών έγκειται στις γεωμορφολογικές και φυσικές συνθήκες τους, σημειώνει ότι, σε γενικές γραμμές, τα νησιά πάσχουν από διπλό ή τριπλό φυσικό μειονέκτημα όταν στον νησιωτικό χαρακτήρα και στην ορεινή μορφολογία τους έρχεται να προστεθεί και το ότι είναι τμήμα αρχιπελάγους.
8. υπενθυμίζει ότι ο νησιωτικός χαρακτήρας δημιουργεί διαρθρωτικά προβλήματα εξάρτησης από τις θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές, που συνιστούν δημόσια υπηρεσία από την οποία εξαρτάται η καθημερινή ζωή όσων Ευρωπαίων πολιτών ζουν σε νησιά, με πρόσθετο κόστος για την εισαγωγή και την εξαγωγή εμπορευμάτων, ενεργειακών κυρίως πρώτων υλών και καταναλωτικών προϊόντων, καθώς και για τη μεταφορά επιβατών.
9. τονίζει ότι, για τα αρχιπελάγη, ο διπλός και ενίοτε τριπλός νησιωτικός χαρακτήρας πολλαπλασιάζει τις δυσκολίες.
10. υπογραμμίζει τις ελλείψεις από άποψη πληθυσμού, πρώτων υλών και κάθε λογής πόρων, και υπενθυμίζει ότι σε πολλά νησιά η πρόσβαση σε πόσιμο νερό και αποχέτευση και δη για όλα τα νοικοκυριά αποτελεί κεντρικό πρόβλημα για τη ζωή των ανθρώπων και την ανάπτυξη της γεωργίας, την παραγωγή ενέργειας, τη βιωσιμότητα του νησιού και τις δυνατότητες υποδοχής τουριστών.

11. τονίζει ότι η απομόνωση λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα συνεπάγεται εξάρτηση από τις αγορές της μητρόπολης και των ηπειρωτικών χωρών και αυξάνει το κόστος ορισμένων υπηρεσιών, όπως είναι η διαχείριση αποβλήτων, καθώς και ορισμένων αγαθών, ιδίως όσον αφορά μικρά ή απόμακρα νησιά που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές.
12. τονίζει ότι οι νησιωτικές οικονομίες είναι στραμμένες στον πρωτογενή και στον τριτογενή τομέα και ότι η υπέρμετρη εξειδίκευση αποδυναμώνει τον οικονομικό ιστό διότι τον καθιστά πιο ευάλωτο σε περιόδους ύφεσης και κρίσεων, εκφράζει την ανησυχία του για εκείνες τις μακροπρόθεσμες εξελίξεις που μπορούν να οδηγήσουν στη δημιουργία μιας οικονομίας αποκλειστικά εξαρτημένης από τον τουρισμό σε πολλά νησιά της ΕΕ, με αποτέλεσμα να προκύπτουν εποχικές αδυναμίες όπως οι αποκλίσεις στα εισοδήματα μεταξύ περιόδων με υψηλή και περιόδων με χαμηλή τουριστική κίνηση, τονίζει, ως εκ τούτου, την ανάγκη διαφοροποίησης της οικονομίας των νησιών μέσω της ενίσχυσης των δευτερευόντων τομέων τους, προκειμένου να επιτευχθεί μια καλή ισορροπία και μια διαφοροποιημένη αγορά εργασίας,
13. σημειώνει με ανησυχία σημερινές και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της κρίσης της πανδημίας της COVID-19 που επιδεινώνουν μια ήδη επισφαλή κατάσταση για τα νησιά της ΕΕ σε πολλούς τομείς, σημειώνει με ανησυχία ότι η επιδείνωση της κατάστασης ως προς την ψυχική υγεία αποτελεί σημαντικό παράγοντα ανασφάλειας λόγω της απομόνωσης και του μικρού αριθμού επιλογών που χαρακτηρίζουν τις νησιωτικές περιοχές.
14. υπογραμμίζει ότι οι επιπτώσεις της κρίσης της COVID-19 είναι ακόμη πιο μελανές σε πολλές νήσους και εξόχως απόκεντρες περιοχές σε σύγκριση με την ηπειρωτική χώρα, όπως μαρτυρά η εκτόξευση των τιμών των θαλάσσιων ναύλων, και ότι προστίθενται στις διαρθρωτικές κοινωνικές και οικονομικές δυσκολίες που χαρακτηρίζουν τις εν λόγω περιοχές. σημειώνει ότι οι τρέχουσες αυξήσεις των τιμών θα ενισχύσουν κι άλλο αυτές τις δυσκολίες.
15. υπενθυμίζει στα κράτη μέλη ότι ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα πρέπει να αποσκοπεί στη μείωση των αποκλίσεων που παρατηρούνται στην οικονομική, κοινωνική και εδαφική ανάπτυξη μεταξύ νήσων και εξόχως απόκεντρων περιοχών από τη μία και περισσότερο ανεπτυγμένων περιφερειών από την άλλη, καλεί την Επιτροπή να δηλώσει κατά πόσο υλοποιήθηκε η λόγω διάταξη στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης κατά την παρουσίαση της έκθεσης επανεξέτασης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Ζητήματα και προκλήσεις που αφορούν τις ευρωπαϊκές νήσους

Κλιματική αλλαγή και βιοποικιλότητα

16. τονίζει ότι η βιοποικιλότητα στα νησιά χαρακτηρίζεται από μοναδικά βιογεωγραφικά, φυλογενετικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, ότι τα νησιά φιλοξενούν σημαντικό μέρος της παγκόσμιας βιοποικιλότητας και αποτελούν μείζονες τόπους αναπαραγωγής για σημαντικά έμβια είδη, αλλά ότι βιώνουν επίσης δυσανάλογες απώλειες βιοποικιλότητας, επισημαίνει ότι χρειάζονται στοχευμένες περιφερειακές πολιτικές και δράσεις, όπως είναι μια καλύτερα συντονισμένη τεχνική βοήθεια για την προστασία και την αποκατάσταση της μοναδικής βιοποικιλότητας των νησιών και για τη διατήρηση των περιορισμένων φυσικών πόρων τους, όπως είναι το έδαφος και το νερό,

προκειμένου να διασφαλιστεί η γεωργική τους παραγωγικότητα, ιδίως όσον αφορά τα βιώσιμα παραδοσιακά προϊόντα, και προκειμένου να διασφαλιστούν τα προς το ζειν, με παράλληλη συμβολή στην επίτευξη του στόχου της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας· ζητεί από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τη στήριξη που παρέχουν στους γεωργούς που εφαρμόζουν πρακτικές φιλικές προς τη βιοποικιλότητα, μεταξύ άλλων μέσω υψηλότερων ποσοστών χρηματοδότησης και συγχρηματοδότησης.

17. επισημαίνει ότι πολλά νησιά έχουν ευαίσθητο περιβάλλον και ενδημική θαλάσσια και χερσαία βιοποικιλότητα, και ότι η ανάπτυξη του τουρισμού, ιδίως σε ορισμένα νησιά της Μεσογείου, αυξάνει περαιτέρω την ανθρωπογενή πίεση στη βιοποικιλότητα.
18. ζητεί στοχευμένες, βιώσιμες και αποτελεσματικές περιφερειακές πολιτικές και δράσεις για τα νησιά με στόχο την ενίσχυση της ικανότητάς τους να προστατεύουν και να αποκαθιστούν τη μοναδική τους βιοποικιλότητα, την προώθηση μιας γαλάζιας οικονομίας που θα επικεντρώνεται στον βιώσιμο τουρισμό και την αλιεία, και τη στήριξη της έρευνας στον θαλάσσιο βυθό, καλεί επίσης την Επιτροπή να αξιολογήσει τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής στα νησιά.
19. υπενθυμίζει ότι τα νησιά βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της κλιματικής αλλαγής, ιδίως αν σκεφτούμε την άνοδο των υδάτων, την αύξηση της θερμοκρασίας και την οξίνιση των θαλασσών και των ωκεανών, τον αυξανόμενο αντίκτυπο της απερίμωσης και τον πολλαπλασιασμό των φυσικών καταστροφών.
20. ζητεί από την Επιτροπή να εξετάσει την ανάγκη βελτίωσης του ευρωπαϊκού ταμείου αλληλεγγύης και να το προσαρμόσει στις νέες πραγματικότητες και απειλές, όπως είναι οι φυσικές καταστροφές ή οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, προκειμένου να αντιμετωπιστούν με περισσότερο ρεαλισμό οι συνέπειες αυτών των φαινομένων.
21. ζητεί από την Επιτροπή να ασχοληθεί χωρίς χρονοτριβή με το σημαντικό ζήτημα της προσαρμογής των υφιστάμενων μηχανισμών έκτακτης ανάγκης ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζουν ολοένα και πιο σοβαρές φυσικές καταστροφές, όπως ήταν η έκρηξη του ηφαιστείου στη νήσο La Palma της Ισπανίας, μια πρωτοφανής κοινωνική και οικονομική πρόκληση που επιβάλλει ανάλογη απάντηση για να αποκατασταθούν οι ζημιές που προκλήθηκαν.
22. σημειώνει με ανησυχία τους κινδύνους που συνδέονται με την υπεραλίευση και τη θαλάσσια και παράκτια ρύπανση. Ζητεί, στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού και της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένου του νομοθετήματος για το κλίμα, να παρασχεθεί ειδική στήριξη στα νησιά, στοιχείο απαραίτητο ώστε να καταστούν αρκούντως προσαρμόσιμα, ανθεκτικά και προορατικά για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν. Ζητεί τα μέσα αντιστάθμισης των αντίξων κοινωνικών επιπτώσεων της Πράσινης Συμφωνίας να εφαρμοστούν στις νήσους της ΕΕ.
23. ζητεί να αξιολογηθούν οι στρατηγικές πρόληψης των κινδύνων φυσικών καταστροφών, τα μέτρα προσαρμογής στην αλλαγή του κλίματος και οι πολιτικές χωροταξικού σχεδιασμού με στόχο την αποφυγή του πολλαπλασιασμού των κατοικιών και των υποδομών στις παράκτιες περιοχές που κινδυνεύουν από πλημμύρες ή σε περιοχές εκτεθειμένες σε κατολισθήσεις.

Πρόσβαση σε υπηρεσίες ύδρευσης και διαχείρισης των υδάτων

24. θεωρεί ότι οι νήσοι μπορούν να αποτελέσουν ένα υπέροχο πεδίο δοκιμών για πρακτικές βιωσιμότητας σε τομείς όπως είναι η καθαρή μορφή ενέργειας, η κυκλική οικονομία, η έξυπνη κινητικότητα, η διαχείριση των αποβλήτων και η γαλάζια οικονομία, θεωρεί ιδίως απαραίτητο να συντομευθούν οι αλυσίδες διανομής προκειμένου να μειωθούν οι εκπομπές από τη μεταφορά πρώτων υλών και να προαχθεί η κυκλική οικονομία, στοιχείο το οποίο είναι πολύ σημαντικό προκειμένου οι νήσοι να καταστούν ανταγωνιστικές και αυτοσυντηρούμενες,
25. επισημαίνει ότι όλες σχεδόν οι νήσοι βρίσκονται σε ολοένα και πιο επισφαλή θέση όσον αφορά τους περιβαλλοντικούς τους πόρους και δη τους υδάτινους, ζητεί, στο πλαίσιο αυτό, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να κινητοποιήσει πρόσθετα κεφάλαια για να παράσχει καλύτερη υποστήριξη για τις νησιωτικές περιφέρειες όσον αφορά την πρόσβαση σε υπηρεσίες ύδρευσης και τη διαχείριση των υδάτων και να εγκρίνει κοινή πολιτική διαχείρισης των υδάτων για τις νήσους,
26. τονίζει την ανάγκη να προαχθεί ο καθαρισμός των υδάτων και δη των υδάτων των υπονόμων και να διασφαλιστεί ένας βιώσιμος κύκλος του νερού· υπενθυμίζει ότι η αφαλάτωση είναι συχνά δαπανηρή και μια όχι πάντα αποτελεσματική διαδικασία πλήρους υδροδότησης για ένα νησί, υπενθυμίζει επίσης τις προκλήσεις που ενέχει η διαχείριση των αποβλήτων στις νησιωτικές περιοχές, οι οποίες διαθέτουν περιορισμένους πόρους για αποθήκευση και επεξεργασία αποβλήτων, ιδίως σε περιόδους υψηλής τουριστικής κίνησης κατά τη διάρκεια των οποίων η παραγωγή αποβλήτων αυξάνεται, επισημαίνει επίσης τον στρατηγικό ρόλο της κυκλικής οικονομίας, η οποία πρέπει να επεκταθεί ώστε να περιλαμβάνει τη συλλογή και την οικονομική ανακύκλωση των θαλάσσιων αποβλήτων.

Ενεργειακή μετάβαση

27. ζητεί να θεσπιστούν ειδικοί κανόνες και να παρασχεθεί χρηματοδοτική στήριξη ώστε να βοηθηθούν τα νησιά να επιτύχουν τους στόχους της κλιματικής ουδετερότητας, ενώ παράλληλα συνυπολογίζονται το πρόσθετο κόστος που συνδέεται με τομείς όπως η ενέργεια και οι μεταφορές, καθώς και ο αντίκτυπος των κινητών τεχνολογιών στα ενεργειακά τους συστήματα, αναγνωρίζει ότι απαιτούνται συγκριτικά πολύ υψηλά επίπεδα επενδύσεων για να διαχειριστούμε διαλείπουσες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ζητεί να συνυπολογιστεί το κόστος αυτό στη νομοθετική δέσμη για την προσαρμογή στον στόχο του 55 %.
28. υπογραμμίζει πόσο αναγκαία είναι η νομοθετική δέσμη για την προσαρμογή στον στόχο του 55 % και τις ευκαιρίες που απορρέουν από αυτήν, συντάσσεται, ωστόσο, με την άποψη ότι η εφαρμογή στην πράξη των εν λόγω νομοθετικών μέτρων πρέπει να συμβαδίζει με την προαγωγή της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, δεδομένου ότι τα νησιά εξαρτώνται απολύτως από αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές.
29. ζητεί συγκεκριμένα αντισταθμιστικά μέτρα που αντισταθμίζουν οποιοσδήποτε αρνητικές συνέπειες στην οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή των νησιών απορρέουν από τη διαδικασία μετάβασης σε μια καθαρότερη οικονομία και κοινωνία, και οι οποίες μπορεί να προκύπτουν λόγω της εξάρτησής τους από τους τομείς των αεροπορικών και θαλάσσιων μεταφορών.

30. εκτιμά ότι η εκ του σύνεγγυς παρακολούθηση είναι σημαντική για να εξασφαλιστεί η πλήρης ένταξη των νήσων στην ανάπτυξη πράσινων θαλάσσιων υποδομών, ζητεί να δοθεί προτεραιότητα στα νησιά σε σχέση με την ανάπτυξη υποδομών με σκοπό την απαλλαγή από ανθρακούχες εκπομπές των αεροπορικών και θαλάσσιων μεταφορών, υπογραμμίζει ότι στα διαρθρωτικά μειονεκτήματα των νήσων οφείλεται η μεγαλύτερη έκθεση των πολιτών και των επιχειρήσεων τους στις αυξήσεις των τιμών.
31. επισημαίνει ότι λόγω του μικρού μεγέθους τους και των απομονωμένων ενεργειακών συστημάτων τους, τα νησιά αντιμετωπίζουν μεγάλες προκλήσεις όσον αφορά τον ενεργειακό εφοδιασμό, καθώς εξαρτώνται συνήθως από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, τις μεταφορές και τη θέρμανση.
32. θεωρεί ότι η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της παλιρροϊκής ενέργειας, θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα που αποφέρει σημαντικά οφέλη στα νησιά, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις ανάγκες των τοπικών κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και των τοπικών οικοτόπων των νησιών, ζητεί συνεπώς να υποστηριχθεί η ανάπτυξη ενός ευρέως φάσματος ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σύμφωνα με τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά των νησιών, εκφράζει την ικανοποίησή του για τα προγράμματα πράσινου υδρογόνου που έχουν δρομολογήσει ορισμένα νησιά.
33. ζητεί να τεθεί στόχος ενεργειακής αυτονομίας με βάση τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για όλα τα ευρωπαϊκά νησιά, ο οποίος θα στηριχθεί από τα απαραίτητα χρηματοδοτικά μέσα και θα προσεγγιστεί μέσω της σταδιακής κατάργησης των ορυκτών καυσίμων και μέσω της θέσπισης μέτρων για την αύξηση των δυνατοτήτων βιώσιμων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ζητεί πρόσθετη έρευνα ώστε οι υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας να καταστούν πιο προσιτές οικονομικά και καταλληλότερες όσον αφορά τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά διαφορετικών θαλάσσιων λεκανών.
34. υπογραμμίζει ότι, προκειμένου να επιτευχθεί αποτελεσματική περιβαλλοντική μετάβαση, είναι θεμελιώδους σημασίας η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των τοπικών θεσμικών φορέων των ευρωπαϊκών νησιών και η ανάπτυξη του δυναμικού τους τόσο ως παραγόντων διευκόλυνσης της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής ανταγωνιστικότητας όσο και ως υποστηρικτών μιας φιλικής προς το κλίμα συμπεριφοράς των πολιτών, υπενθυμίζει ότι η μετάβαση αυτή εξαρτάται επίσης από ισχυρές πολιτικές και πρωτοβουλίες έρευνας και καινοτομίας που εδραιώνουν τη συνεργασία μεταξύ τοπικών ενδιαφερόμενων φορέων και προάγουν παράλληλα την ευρύτερη αξιοποίηση των ερευνητικών εγκαταστάσεων στις νησιωτικές περιοχές.
35. υπενθυμίζει στα κράτη μέλη ότι τα εθνικά τους σχέδια μετάβασης, όπως προβλέπονται στο πλαίσιο του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, πρέπει να περιλαμβάνουν ειδική μελέτη και ανάλυση για καθένα από τα νησιά τους.

Οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη

36. τονίζει τη σημασία της υποστήριξης του τοπικού οικονομικού ιστού των ευρωπαϊκών νησιών και δη των πολύ μικρών και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ).
37. καλεί τα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν κονδύλια από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ και από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης για τη στήριξη της δημιουργίας ποιοτικών θέσεων εργασίας, την προώθηση καλύτερης ισορροπίας μεταξύ

επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και την παροχή ευκαιριών απασχόλησης σε περιοχές που αντιμετωπίζουν κίνδυνο πληθυσμιακής συρρίκνωσης, με ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, τονίζει τη σημασία των συμβουλευτικών υπηρεσιών, της δια βίου μάθησης και των προγραμμάτων επανεκπαίδευσης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων για εργαζομένους κάθε ηλικίας.

38. ζητεί να ληφθούν επειγόντως μέτρα για την αντιμετώπιση της πληθυσμιακής συρρίκνωσης των νησιών καθώς και για την αντιμετώπιση της διαρροής εγκεφάλων και δεξιοτήτων, και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης για ευάλωτες ομάδες, τη στήριξη των τοπικών επιχειρήσεων και την προστασία των θέσεων εργασίας, καθώς και για την αντιμετώπιση της γήρανσης του πληθυσμού, ζητεί επίσης να προωθηθεί η ανάπτυξη φορέων εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης, αναβάθμισης δεξιοτήτων, καινοτόμου και βιώσιμης επιχειρηματικότητας και απασχόλησης για τους κατοίκους των νήσων και δη για τις γυναίκες που αντιμετωπίζουν υψηλότερα ποσοστά ανεργίας από τους άνδρες σε όλα σχεδόν τα νησιά της ΕΕ, καθώς και για τους νέους ανθρώπους.
39. τονίζει ότι είναι ανάγκη να επεκταθεί η συμφωνία του Συμβουλίου, της 7ης Δεκεμβρίου 2021, για την επικαιροποίηση των ενωσιακών κανόνων για τους συντελεστές του ΦΠΑ, σε όλες τις νησιωτικές περιοχές στην ΕΕ, όπου αρμόζει.
40. υπενθυμίζει ότι η κρίση της COVID-19 αποκάλυψε τα τρωτά σημεία πολυάριθμων ευρωπαϊκών νήσων όσον αφορά την υγεία. τονίζει συνεπώς τη μεγάλη σημασία που έχουν η ανάπτυξη και η βελτίωση των υγειονομικών υποδομών, η πρόσβαση στην υγειονομική μέριμνα και η παροχή στήριξης ώστε να ενθαρρυνθεί η εγκατάσταση επαγγελματιών του τομέα της υγείας και δη στις πλέον απομακρυσμένες νησιωτικές περιοχές.
41. τονίζει ότι είναι ανάγκη να ενθαρρυνθούν, σε τοπικό επίπεδο, η εκ του σύνεγγυς συνεργασία, η κινητικότητα και οι ανταλλαγές γνώσεων μεταξύ ιδρυμάτων εκπαίδευσης, έρευνας και τεχνολογικής καινοτομίας, επιχειρήσεων και μεμονωμένων πολιτών, ζητεί από την Επιτροπή συνεπώς να μεριμνήσει ώστε οι κάτοικοι των ευρωπαϊκών νησιών και δη των πλέον απομακρυσμένων από την ηπειρωτική Ευρώπη να μπορούν να συμμετέχουν πλήρως και ισότιμα σε ευρωπαϊκά προγράμματα κινητικότητας όπως είναι το Erasmus+, το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, το DiscoverEU ή το μελλοντικό πρόγραμμα Aim, Learn, Master, Achieve (ALMA).
42. υπενθυμίζει τη σημασία που έχουν προγράμματα της ΕΕ όπως οι Εγγυήσεις για τη Νεολαία, ζητεί από τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν ταχέως το πρόγραμμα αυτό, σε στενό συντονισμό με ταμεία της ΕΕ, όπως είναι το EKT+, για να αντιμετωπίσουν την κατάσταση των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης, με ιδιαίτερη μέριμνα για όσους ζουν σε αγροτικές περιοχές και σε περιοχές με φυσικούς ή δημογραφικούς περιορισμούς στις αγορές εργασίας τους, συμπεριλαμβανομένων των νησιών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι σε όλους τους νέους ηλικίας κάτω των 30 ετών θα προσφέρονται θέσεις εργασίας καλής ποιότητας, συνεχής εκπαίδευση, επαγγελματική εκπαίδευση ή κατάρτιση, ότι όλοι τους θα είναι σε θέση να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για ευκαιρίες απασχόλησης σε ευρύ φάσμα τομέων, ή ότι θα τους προσφέρεται αμειβόμενη μαθητεία ή πρακτική άσκηση εντός τεσσάρων μηνών από τότε που ξεκίνησε η ανεργία ή σταμάτησε η επίσημη εκπαίδευσή τους,

43. επικροτεί τις προσπάθειες για να γίνουν οι Εγγυήσεις για τη Νεολαία ακόμη πιο ανοιχτές σε όλους και για να αποφεύγεται κάθε μορφή διακρίσεων, μεταξύ άλλων εις βάρος νέων που ζουν σε απομακρυσμένες, αγροτικές ή μειονεκτούσες αστικές περιοχές ή σε υπερπόντια εδάφη και νησιωτικές περιοχές,

Πολιτισμός

44. πιστεύει ότι ο πολιτισμός και η ανάπτυξη του πολιτιστικού τομέα στα νησιά είναι θεμελιώδους σημασίας, θεωρεί ότι η πολιτιστική και η γλωσσική ταυτότητα των νήσων θα πρέπει να προστατεύονται και να προωθούνται, μεταξύ άλλων και σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, καθώς συμβάλλουν στην ενίσχυση των νήσων και της ΕΕ εν γένει σε όλα τα επίπεδα,
45. καλεί την Επιτροπή να ανακηρύξει το 2024 Ευρωπαϊκό Έτος Νήσων

Γεωργία και αλιεία

46. ζητεί από την Επιτροπή να αξιολογήσει την ανάγκη θέσπισης κανονισμού που θα θεσπίζει ειδικά μέτρα στον τομέα της γεωργίας για όλα τα νησιά επιπέδου NUTS 2 και NUTS 3, με σκοπό την επίτευξη επισιτιστικής αυτονομίας και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων τους, χωρίς να υπονομευθούν υπάρχοντα μέσα, όπως είναι το πρόγραμμα ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα ορισμένων περιφερειών (POSEI) και ο κανονισμός για τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στα μικρά νησιά του Αιγαίου.
47. ζητεί την ανάληψη δράσεων που αποσκοπούν στη γεφύρωση του οικονομικού χάσματος μεταξύ των περιοχών της ενδοχώρας και των παράκτιων περιοχών, χάσμα που πολύ συχνά παραμένει άλυτο πρόβλημα στις νησιωτικές περιοχές.
48. σημειώνει ότι τα νησιωτικά γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα είναι μοναδικής ποιότητας λόγω των ιδιαίτερων μικροκλιματικών και τοπογραφικών συνθηκών των νησιών, τονίζει την ανάγκη προώθησης της κατανάλωσης γεωργικών προϊόντων από νησιωτικές και περιφερειακές περιοχές μέσω της πολιτικής συνοχής, παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναπτύξουν βιώσιμες λύσεις για τη μεταφορά γεωργικών προϊόντων μεταξύ των περισσότερων νήσων και της ηπειρωτικής χώρας, είναι της άποψης ότι αυτό θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητα των μικρότερων ιδίως νησιών και θα ενισχύσει τις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις,
49. τονίζει ότι είναι ανάγκη να υπάρξει αυξημένη στήριξη για τη βιώσιμη ανάπτυξη των νησιών, εντός των οικολογικών ορίων και με σεβασμό για ένα υγιές χερσαίο και θαλάσσιο περιβάλλον, για τη γεωργία, για τη διαχείριση και τη διατήρηση των δασών, για τη ζωική παραγωγή, για την υδατοκαλλιέργεια, για τη βιώσιμη αλιεία, για την τοπική παραγωγή και για την γαλάζια οικονομία, μεταξύ άλλων μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων συνεργασίας, εκτιμά ότι είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η στήριξη που παρέχει η ΕΕ για τον εκσυγχρονισμό της γεωργικής δραστηριότητας στα νησιά, μεταξύ άλλων μέσω της προώθησης της γεωργίας ακριβείας, ώστε να βοηθηθούν οι εν λόγω περιφέρειες να επιτύχουν τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.
50. επισημαίνει ότι το αναπτυξιακό χάσμα που αντιμετωπίζει η ύπαιθρος στα νησιά επιτείνεται περαιτέρω από το γεγονός ότι, δεδομένης της απουσίας δυναμικών πόλεων από τα περισσότερα νησιά, δεν μπορεί να επωφεληθεί από τις δευτερογενείς επιπτώσεις της αστικής χρηματοδότησης, σημειώνει ότι αυτό οδηγεί σε μείωση της α-

νταγωνιστικότητας, ιδίως όσον αφορά την ικανότητα των ΜΜΕ να εξερευνούν οικονομίες κλίμακας.

51. τονίζει πόσο σημαντικό είναι να επικεντρώνεται ο χωροταξικός σχεδιασμός σε αποτελεσματική και αποδοτική χρήση της γης.
52. τονίζει πόσο σημαντικό είναι να προσεγγίζονται άτομα σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές και να καθίστανται οι ευκαιρίες αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανειδίκευσης περισσότερο προσβάσιμες και ειδικά σχεδιασμένες για άτομα που εργάζονται στη γεωργία, την αλιεία, τη δασοπονία και σε άλλα πεδία εργασίας σε αυτές τις περιοχές, και να τους παρέχονται πράσινες και ψηφιακές και όλες οι άλλες απαραίτητες δεξιότητες για την καλύτερη αξιοποίηση σημερινών και μελλοντικών ευκαιριών που προσφέρει η πράσινη και η γαλάζια οικονομία, και να τους δίνονται οι δυνατότητες να έχουν σημαντική συμβολή στη διατήρηση του περιβάλλοντος·
53. επισημαίνει την έλλειψη βιώσιμων λύσεων για τη μεταφορά γεωργικών προϊόντων μεταξύ των περισσότερων νησιών και της ηπειρωτικής χώρας και για την εξαγωγή και εισαγωγή γεωργικών προϊόντων από και προς τα νησιά, και ζητεί από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να υποστηρίξουν καινοτόμα έργα για ακόμη πιο πράσινες συνδέσεις στα αναπτυξιακά τους σχέδια για τα νησιά της ΕΕ·
54. καλεί τα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν όλα τα διαθέσιμα εργαλεία στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής ώστε να εντοπίζουν και να προωθούν ευκαιρίες για συμπληρωματικότητα και συνέργειες μεταξύ των διάφορων πολιτικών και ταμείων της ΕΕ, προκειμένου να ενισχύσουν την επισιτιστική ασφάλεια και την αυτάρκεια των νησιών, μεταξύ άλλων με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, και να τα καταστήσουν αναπόσπαστο μέρος της μετάβασης σε βιώσιμα, κυκλικά συστήματα επισιτισμού και σε μια «έξυπνη ύπαιθρο», μετατρέποντας έτσι τα γεωγραφικά μειονεκτήματα σε ευκαιρίες, είναι της άποψης ότι η προώθηση του ρόλου των νησιών στη βιώσιμη αλυσίδα τροφίμων μέσω μηχανισμών πολιτικής της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής συνοχής, θα μπορούσε να δημιουργήσει πρόσθετες ευκαιρίες απασχόλησης και να αναχαιτίσει την τάση πληθυσμιακής συρρίκνωσης στις νησιωτικές περιοχές.
55. τονίζει την ανάγκη να υποστηριχθούν οι ανταποδοτικές και φιλικές προς το περιβάλλον βραχείες αλυσίδες παραγωγής και η ανάπτυξη ενός γεωργικού τομέα με προτεραιότητα στα παραδοσιακά προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας, στην τοπική κατανάλωση και στις πράσινες λύσεις και με συνεισφορά στην επίτευξη επισιτιστικής αυτονομίας.
56. τονίζει την ανάγκη για περαιτέρω εφαρμογή της διακήρυξης του Cork II για τη βελτίωση της ζωής στις αγροτικές περιοχές, προκειμένου να εξεταστούν οι σημερινές προκλήσεις και οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται αυτή τη στιγμή στα νησιά της Ευρώπης, ζητεί ως προς το μακροπρόθεσμο όραμα για τις αγροτικές περιοχές να ενσωματώνει αυτό συγκεκριμένα τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιφερειών και των νησιών του Αιγαίου, καλεί την Επιτροπή να προωθήσει τις νησιωτικές πολιτικές κατά τις διαδικασίες περιφερειακού σχεδιασμού, με στόχο τη στήριξη της βιώσιμης γεωργίας, της παραγωγής τροφίμων, του αγροτουρισμού, της γαλάζιας οικονομίας και της συνδεσιμότητας, μεταξύ άλλων μέσω κονδυλίων συμπληρωματικών προς εκείνα από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), για την αντιμετώπιση

της κλιματικής αλλαγής, την προστασία της βιοποικιλότητας, την εισαγωγή μιας κυκλικής οικονομίας και τη στροφή προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, παροτρύνει, επίσης, την Επιτροπή να αξιολογήσει το πραγματικό κόστος του νησιωτικού χαρακτήρα και του διπλά νησιωτικού χαρακτήρα που χαρακτηρίζουν τα αρχιπελάγη και τις περιφέρειές τους, δεδομένων των τρωτών σημείων και πλεονεκτημάτων των νησιωτικών περιφερειών και δη των εξόχως απόκεντρων περιφερειών, πιστεύει ότι το πραγματικό κόστος του νησιωτικού χαρακτήρα για τις νησιωτικές περιοχές θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στην πολιτική συνοχής της ΕΕ και ότι θα πρέπει παράλληλα να διενεργηθεί αξιολόγηση αντικτύπου των πρωτοβουλιών και των δράσεων της ΕΕ στα νησιά βάσει επικαιροποιημένων και εναρμονισμένων δεδομένων, τονίζει ότι το Παρατηρητήριο των αγροτικών περιοχών παρέχει μια μοναδική ευκαιρία συγκέντρωσης επαρκών και επικαιροποιημένων δεδομένων υψηλής ποιότητας για τα νησιωτικά εδάφη, με έμφαση, μεταξύ άλλων, στην πρόσβαση στη γη, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για μια ολιστική γεωργική και οικονομική ανάπτυξη των νησιών.

57. πιστεύει ότι τα ζώντα ζώα θα πρέπει να συνεχίσουν να μεταφέρονται δια θαλάσσης, δεδομένης της μεγάλης εξάρτησης του γεωργικού τομέα ορισμένων νησιών από τις εξαγωγές και δη των μικρότερων νησιών, από τα οποία είναι αδύνατες οι μεταφορές σφαγίων λόγω του μικρού μεγέθους τους και της συνακόλουθης έλλειψης υποδομών.
58. θεωρεί απαραίτητο να ενισχυθεί η στήριξη της ΕΕ για τον εκσυγχρονισμό της γεωργικής δραστηριότητας στα νησιά, μεταξύ άλλων μέσω της προώθησης της γεωργίας ακριβείας, ώστε να βοηθηθούν οι εν λόγω περιφέρειες να επιτύχουν τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.
59. τονίζει, ωστόσο, ότι, δεδομένου ότι η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» περιορίζει ακόμη περισσότερο τη χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην Ένωση, θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες των τροπικών και υποτροπικών καλλιεργειών στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες και να περιορίζεται η πρόσβαση στις αγορές της Ένωσης προϊόντων που δεν συμμορφώνονται με τα πρότυπα της Ένωσης.
60. φρονεί ότι, ιδίως σε σχέση με τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, η συνοχή της ΕΕ πρέπει να επιδιώκεται μέσω της ενίσχυσης του άρθρου 349 ΣΛΕΕ, κυρίως με την ενοποίηση του «κεκτημένου της ΕΕ» που εφαρμόζεται στις εν λόγω περιφέρειες, μέσω της διατήρησης και της ενίσχυσης του προγράμματος POSEI και του προϋπολογισμού του, κυρίως με την μεταφορά του σε άλλους τομείς πέραν της γεωργίας, όπως η αλιεία, οι μεταφορές, ο τουρισμός κ.λπ. και μέσω της διασφάλισης μιας διαφοροποιημένης μεταχείρισης των προϊόντων των εξόχως απόκεντρων περιοχών σε όλες τις επαναδιαπραγματεύσεις συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης και συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών, καθώς και μέσω της πλήρους προστασίας ευαίσθητων γεωργικών προϊόντων, όπως είναι οι μπανάνες, οι τομάτες, η ζάχαρη και το γάλα στις εν λόγω διαπραγματεύσεις.
61. ζητεί να ενισχυθούν συγκεκριμένοι μηχανισμοί στο πλαίσιο της ΚΓΠ μέσω του προγράμματος POSEI προκειμένου να καταστεί δυνατή η μείωση της εξάρτησης των εξόχως απόκεντρων περιφερειών από αγροτικές και αγροδιατροφικές εισαγωγές και προκειμένου να ενισχυθούν η επισιτιστική ασφάλεια και η ικανότητα των εν λόγω περιφερειών να έχουν πρόσβαση στις αγορές, είτε στο δικό τους έδαφος, είτε αλλού

στην Ένωση, ζητεί, στο πλαίσιο αυτό, να αυξηθεί ο προϋπολογισμός του προγράμματος POSEI από το 2027, ώστε να καλυφθούν οι αυξανόμενες ανάγκες και η ανάπτυξη της τοπικής παραγωγής στις εν λόγω απομακρυσμένες και νησιωτικές περιφέρειες, οι οποίες αντιμετωπίζουν σημαντικό πρόσθετο κόστος παραγωγής.

62. καλεί την Επιτροπή να διατηρήσει το ποσοστό μακροπρόθεσμης συγχρηματοδότησης για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες στο 85 % για το ΕΓΤΑΑ, προκειμένου να διασφαλιστεί η κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη των περιφερειών αυτών και, ως εκ τούτου, να αμβλυνθούν τα προβλήματα που προκύπτουν από την απομακρυσμένη θέση τους.
63. ζητεί την αυστηρή συμμόρφωση με τα ευρωπαϊκά περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα για τροπικά προϊόντα από χώρες εκτός ΕΕ και για τη συστηματική καθιέρωση ποσοστώςσεων εισαγωγής για τροπικά προϊόντα από αυτές τις χώρες, βάσει των υφιστάμενων εμπορικών ροών, θεωρεί ότι θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικοί μηχανισμοί επιτήρησης και κυρώσεων για τον έλεγχο της συμμόρφωσης με αυτούς τους όρους, συνιστά να επιβάλλεται η αρχή της συμμόρφωσης στις εισαγωγές από χώρες εκτός ΕΕ, ιδίως για βιολογικά προϊόντα.
64. αναγνωρίζει ότι οι παράκτιες και οι εξόχως απόκεντρες περιοχές εξαρτώνται παραδοσιακά από την αλιεία και θα πρέπει να λαμβάνουν χρηματοδοτική στήριξη, προκειμένου να εξασφαλιστούν οι υπάρχουσες θέσεις εργασίας στον τομέα της αλιείας, να αναπτυχθούν νέοι τομείς, καθώς και να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας, ιδίως στην αλιεία μικρής κλίμακας, καλεί τα κράτη μέλη να θεσπίσουν στοχευμένες πολιτικές με σκοπό την προστασία των υφιστάμενων θέσεων εργασίας, τη δημιουργία νέων, ποικίλων θέσεων εργασίας και την προώθηση της ψηφιοποίησης, τονίζει ότι είναι σημαντικό να προλαμβάνονται κάθε είδους διακρίσεις στην αγορά εργασίας και να παρέχεται προστασία και στήριξη στις ευάλωτες και μειονεκτούσες ομάδες, υποστηρίζει τη συνδυαστική χρήση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων για τη δημιουργία συνεργιών με μέριμνα ώστε να αποφευχθούν αλληλεπικαλύψεις.
65. εκφράζει την έντονη ανησυχία του για τη σωματική και ψυχική υγεία των εργαζομένων στον αλιευτικό κλάδο, η οποία συχνά διατρέχει κίνδυνο, όχι μόνο λόγω τους εγγενούς κινδύνου που ενέχει η εργασία στην ανοιχτή θάλασσα, αλλά και εξαιτίας της χρήσης σκαφών τα οποία δεν τηρούν τους ισχύοντες κανονισμούς ασφάλειας, γεγονός που επιτείνει την έκθεσή τους σε, ενίοτε σοβαρά, εργατικά ατυχήματα, καλεί, συνεπώς, τις αρμόδιες αρχές να μεριμνήσουν για ασφαλείς και αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας για όλους τους εργαζομένους στον τομέα και να διασφαλίσουν ισότιμους όρους ανταγωνισμού και θεμιτό ανταγωνισμό για τις αλιευτικές εταιρείες παγκοσμίως, χωρίς να υποβαθμιστούν τα ευρωπαϊκά πρότυπα, καλεί τα κράτη μέλη να παράσχουν επαρκή στήριξη για τη βελτίωση της ασφάλειας του στόλου και των συνθηκών εργασίας σύμφωνα με τις επιταγές της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και με ιδιαίτερη έμφαση στην αλιεία μικρής κλίμακας, ιδίως στις νησιωτικές και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, όπου η μέση ηλικία των σκαφών είναι σημαντικά υψηλότερη από ότι στη βιομηχανική αλιεία, επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να επιδιώξει συμφωνία για την ασφάλεια των αλιευτικών σκαφών,

Τουρισμός

66. σημειώνει ότι ο τομέας του τουρισμού είναι ο κύριος παράγοντας που συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη των νησιωτικών περιοχών από πλευράς εισοδήματος και απασχόλησης, ζητεί συνεπώς από την Επιτροπή να παράσχει ειδική πρόσθετη χρηματοδοτική στήριξη για τον βιώσιμο τουρισμό στα νησιά, να επιλύσει το πρόβλημα του εποχικού τουρισμού και να στηρίξει καινοτόμα πιλοτικά έργα ώστε να προαχθούν περισσότερες οικολογικές και ψηφιακές λύσεις που συνάδουν με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, και να βοηθήσει τα νησιά που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τον τουρισμό να διαφοροποιήσουν τις οικονομίες τους, ζητεί από την Επιτροπή επιπλέον να δημιουργήσει ένα ευρωπαϊκό σήμα βιώσιμου τουρισμού για να αναδειχθούν τα δυνατά σημεία και οι προσπάθειες των νήσων και των νησιωτικών περιοχών σε αυτόν τον τομέα.
67. τονίζει την ανάγκη ενίσχυσης τόσο της ολοκληρωμένης προσέγγισης για την εδαφική ανάπτυξη των νησιών, όπως είναι οι ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις και η τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των κοινοτήτων, όσο και πρωτοβουλιών όπως είναι τα «έξυπνα χωριά» και οι ευρωπαϊκοί κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας σε σχέση με τα νησιά, προκειμένου να στηριχθεί η βιώσιμη γεωργία και παραγωγή τροφίμων με ιδιαίτερη έμφαση σε πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον, καθώς και ο βιώσιμος αγροτουρισμός, επισημαίνει τη σημασία της προώθησης της έξυπνης χρήσης της ενέργειας και του νερού, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα νησιά αξιοποιούν στο έπακρο τους λιγιστούς τους πόρους.

Πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες

68. ζητεί ανάπτυξη και βελτίωση των μεταφορικών υποδομών των νησιών προκειμένου να εδραιωθούν οι βιώσιμες μεταφορές και προκειμένου να υποστηριχθεί ο εκσυγχρονισμός και ο οικολογικός προσανατολισμός των οδικών, αερολιμενικών και λιμενικών υποδομών, ενώ διασφαλίζεται παράλληλα μια κοινωνικά δίκαιη μετάβαση, ζητεί ιδίως να παρασχεθεί υποστήριξη προς φιλικές προς το περιβάλλον δημόσιες και ιδιωτικές μεταφορές.
69. ζητεί να δοθεί προτεραιότητα σε μεγαλύτερες επενδύσεις σε βασικές υποδομές για τη βελτίωση της πρόσβασης για όλα τα νοικοκυριά σε πόσιμο νερό και υπηρεσίες υγιεινής,
70. τονίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί η εδαφική συνέχεια όλων των νησιών μέσω βιώσιμων θαλάσσιων και αεροπορικών μεταφορών, με αυστηρή μέριμνα για την αποφυγή μονοπωλιακών καταστάσεων, εκτός από περιπτώσεις όπου παρατηρείται έλλειψη τακτικών μεταφορών σε συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού, γεγονός που καθιστά αναγκαία την προσφυγή σε συμφωνίες παροχής δημόσιας υπηρεσίας, υπογραμμίζει πόση σημασία έχει η μείωση του κόστους μεταφοράς για επιβάτες και εμπορεύματα, μεταξύ άλλων προσφέροντας μειωμένους ναύλους για κατοίκους, καθώς και το να είναι εγγυημένες η ασφάλεια και η επάρκεια των χερσαίων γεφυρών και των οδικών συνδέσεων.
71. καλεί την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι το πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2021-2023 του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» και τα ευρωπαϊκά προγράμματα συνεργασίας συμβάλλουν στην εδαφική προσβασιμότητα των νησιών σημειώνει ότι η βελτίωση της προσβασιμότητας των νησιών και η ανάπτυξη βιώσιμων μεταφορικών συνδέσεων με αυτά και μεταξύ αυτών είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξή τους

και για την παροχή βασικών δημόσιων υπηρεσιών, όπως η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική πρόνοια· πιστεύει ότι βελτιώσεις αυτού του είδους δεν θα πρέπει να περιορίζονται στην ηπειρωτική χώρα ή, αναλόγως της περίπτωσης, σε κράτη μέλη της ΕΕ.

72. τονίζει, στο πλαίσιο ιδίως της κρίσης που προξένησε η πανδημία της COVID-19, πόσο σημαντικό είναι να βελτιωθούν οι υποδομές υγείας, να ενισχυθούν οι υπηρεσίες τηλεϊατρικής και τηλεψυχιατρικής και να αναβαθμιστούν η πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη και η πρόσβαση σε φάρμακα στα νησιά της ΕΕ.
73. υπογραμμίζει ότι οι ίσες ευκαιρίες για όλους αποτελούν καίριας σημασίας παράγοντα και ζητεί από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να θέσουν ως προτεραιότητα τη γεφύρωση του χάσματος ψηφιακών δεξιοτήτων μεριμνώντας ώστε οι ευάλωτες περιφέρειες, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών και απομακρυσμένων περιοχών και με έμφαση στους άπορους πολίτες, να έχουν πρόσβαση σε ψηφιακή εκπαίδευση και κατάρτιση, στο ελάχιστο απαιτούμενο υλισμικό, σε ευρεία πρόσβαση στο διαδίκτυο, σε ψηφιακή υποστήριξη και σε άλλα τεχνολογικά εργαλεία μάθησης, υπογραμμίζει ότι πρέπει να δοθεί στήριξη σε αυτές τις κατηγορίες, ώστε να αυξηθεί το επίπεδο των ψηφιακών δεξιοτήτων που χρειάζονται για να ευημερήσουν και να σταματήσει η διέγερση των ανισοτήτων, ώστε να εξασφαλίζεται ότι κανείς δεν θα μένει στο περιθώριο.
74. υπογραμμίζει ότι η ψηφιοποίηση και η αποτελεσματική ψηφιακή συνδεσιμότητα για τα νησιά αποτελούν ύψιστη προτεραιότητα, ιδίως ως συμβολή στην υπέρβαση των γεωγραφικών μειονεκτημάτων που αντιμετωπίζουν και για την ενίσχυση της παροχής ψηφιακών τεχνολογιών και υποδομών, υπηρεσιών εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και ηλεκτρονικής υγείας, συμπεριλαμβανομένης της τηλεϊατρικής και της τηλεψυχιατρικής, και άλλων βασικών κρατικών υπηρεσιών για πολίτες και ΜΜΕ που έχουν θετικές επιπτώσεις στις επιχειρηματικές στρατηγικές και δραστηριότητες.
75. τονίζει τη μεγάλη σημασία της συντήρησης των ψηφιακών υποδομών που συνδέουν τα νησιά της ΕΕ με τον υπόλοιπο κόσμο και συγκεκριμένα με τη διάθεση επαρκών ευρωπαϊκών κονδυλίων για την αντικατάσταση απηρχαιωμένων υποθαλάσσιων καλωδίων.
76. εκτιμά ότι, ιδίως σε μικρά νησιά, δυσκολεύονται οι ΜΜΕ να έχουν απρόσκοπτη πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες σχετικά με την προαγωγή της επιχειρηματικότητας, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και τις ευκαιρίες που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ· ζητεί να υπάρξει ισχυρότερη χρηματοδοτική στήριξη ως προς αυτό, καθώς και να παρέχονται ενισχυμένες συνεδριάσεις ενημέρωσης, υπηρεσιών παροχής συμβουλών και ειδικά προσαρμοσμένης κατάρτισης.

Μετανάστευση

77. σημειώνει ότι ορισμένα νησιά βρίσκονται αντιμέτωπα με την άφιξη μεγάλου αριθμού μεταναστών, συχνά μεγαλύτερου από τον τοπικό πληθυσμό, και αδυνατούν να παράσχουν τα απαραίτητα όσον αφορά τη στέγαση και τη βοήθεια.
78. εφιστά την προσοχή στην ιδιαίτερη και δυσανάλογα μεγάλη πίεση που υφίστανται συστήματα ασύλου και υποδοχής σε νησιά, περιφερειακά νησιά και εξόχως απόκεντρες περιοχές, ζητεί να αναγνωρίσει το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τα νησιά την

προαναφερθείσα πραγματικότητα όσον αφορά το άσυλο και τη μετανάστευση, η οποία απαιτεί συντονισμένες λύσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, λύσεις που σέβονται την ευημερία και την αξιοπρέπεια του ατόμου, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζουν την πίεση.

Καθεστώςτα επαναξιολόγησης κρατικών ενισχύσεων και μέτρα για τη μείωση του αναπτυξιακού ελλείμματος

79. ζητεί από την Επιτροπή να διενεργήσει ανάλυση του όγκου των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε νήσους της ΕΕ· θεωρεί ότι, παρά τις προσπάθειες που καταβάλλουν η ΕΕ και τα κράτη μέλη, είναι επιτακτικά αναγκαίο να καθοριστεί εάν και κατά πόσον οι εταιρείες που είναι εγκατεστημένες σε νησιωτικές περιοχές έχουν επωφεληθεί από τέτοια μέτρα και να επαναξιολογηθούν οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις αντιστοίχως, υπογραμμίζει, σε αυτό το πλαίσιο, ότι είναι σημαντική η παροχή πιο ευέλικτων κρατικών ενισχύσεων σε εταιρείες εναέριων και θαλάσσιων μεταφορών στις εν λόγω νησιωτικές περιοχές, δεδομένης της πλήρους εξάρτησής τους από τα εν λόγω μέσα μεταφοράς·
80. ζητεί να υποβληθεί οποιαδήποτε μελλοντική αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις σε εκτιμήσεις επιπτώσεων με βάση ειδικούς δείκτες, ώστε να αξιολογηθεί η υστέρηση των οικονομιών των νησιωτικών περιοχών ως προς την ανταγωνιστικότητα, και έναντι των συνεπειών της δέσμης για την προσαρμογή στον στόχο του 55 % στις εν λόγω περιοχές, και να διαμορφωθεί ένα ειδικό καθεστώς σταδιακής μείωσης για τα νησιωτικά εδάφη όταν τα έκτακτα μέτρα που προβλέπονται στο προσωρινό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις θα λήξουν μετά την 31η Δεκεμβρίου 2021·
81. ζητεί, δεδομένων των διακριτών χαρακτηριστικών τους, να δημιουργηθεί υποκατηγορία «νησιά» όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις για την περίοδο 2021-2027, και να καταργηθούν τα ανώτατα όρια για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας για ευρωπαϊκές νήσους και εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, πάνω από τα οποία απαιτείται η έγκριση της Επιτροπής·
82. τονίζει ότι είναι απαραίτητη μια πιο ευέλικτη προσέγγιση ώστε να διασφαλιστεί η πλέον αποτελεσματική διάθεση των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών κονδυλίων στα νησιωτικά εδάφη και στις εξόχως απόκεντρες περιοχές χωρίς να υποβαθμίζονται τα σχετικά ποιοτικά πρότυπα και οι διαδικασίες παρακολούθησης.
83. σημειώνει ότι ο ισχύων κανόνας de minimis περιορίζει την ανταγωνιστικότητα και δημιουργεί δυσκολίες σε ευρωπαϊκές νήσους και εξόχως απόκεντρες περιοχές, συντάσσεται με την άποψη ότι οι νήσοι της ΕΕ θα πρέπει να εξαιρούνται όλες από τα ισχύοντα ανώτερα όρια του κανόνα de minimis, προκειμένου να μην βρίσκονται σε τόσο μειονεκτική θέση· ζητεί, επιπλέον, από την Επιτροπή να προσαρμόσει τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι επιδοτήσεις για την επίλυση των προβλημάτων που άπτονται του νησιωτικού χαρακτήρα δεν θα θεωρούνται κρατικές ενισχύσεις, αλλά αντιστάθμιση ώστε να αντιμετωπίζονται ευρωπαϊκές νήσοι και εξόχως απόκεντρες περιοχές επί ίσοις όροις με τις αντίστοιχες ηπειρωτικές περιοχές·
84. ζητεί να επανεξεταστεί το κριτήριο της χιλιομετρικής απόστασης (150 χλμ.) που χρησιμοποιείται για την κατηγοριοποίηση των νήσων ως παραμεθόριων περιοχών επιλέ-

ξιμων για χρηματοδότηση από τα προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας στο πλαίσιο είτε του στόχου εδαφικής συνεργασίας της πολιτικής συνοχής είτε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας, δεδομένης βεβαίως της κατάστασης των νήσων, φρονεί ότι εάν κριθεί απαραίτητος ο καθορισμός κάποιου ορίου, θα ήταν σκοπιμότερο, για τις νησιωτικές περιοχές, να εφαρμοστεί η προϋπόθεση του διασυνοριακού εδάφους σε επίπεδο θαλάσσιας λεκάνης.

Μια ειδική και προσαρμοσμένη πολιτική της ΕΕ για τα νησιά

85. επισημαίνει ότι η έλλειψη στατιστικών στοιχείων για τα νησιά εμποδίζει την κατάρτιση στοχευμένων πολιτικών, ζητεί από την Επιτροπή να συστήσει Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για τις μειονεκτούσες περιοχές, σε σχέση με το άρθρο 174 ΣΛΕΕ, για να αναλάβει τη συλλογή αξιόπιστων και συγκεντρωτικών στατιστικών στοιχείων, μεταξύ των οποίων δεδομένων κατηγοριοποιημένων ανά φύλο, τα οποία θα επικαιροποιούνται τακτικά με τη χρήση εναρμονισμένων κριτηρίων σε όλα τα διοικητικά επίπεδα, ζητεί από την Επιτροπή να βελτιώσει τη συλλογή στατιστικών στοιχείων σχετικά με τις ευρωπαϊκές νήσους και να εισαγάγει την έννοια της εδαφικής θωράκισης σε εκτιμήσεις επιπτώσεων των προτάσεών της, με σκοπό τη διαμόρφωση στοχευμένων πολιτικών και την αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο η προτεινόμενη νομοθεσία θα επηρεάσει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις που εδρεύουν στις διάφορες περιφέρειες.
86. υπογραμμίζει ότι οι νήσοι δεν καλύπτονται επί του παρόντος όλες από την νομοθεσία της ΕΕ για την εδαφική ταξινόμηση, ζητεί από την Επιτροπή να ξεκινήσει διάλογο επί του θέματος, με στόχο να συμπεριληφθούν τα νησιά στην κοινή ονοματολογία των εδαφικών στατιστικών μονάδων και να εξεταστεί το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός προγράμματος παρόμοιου με την ευρωπαϊκή αστική πρωτοβουλία για τη στήριξη συμπράξεων μεταξύ ευρωπαϊκών νήσων, προκειμένου να καθιερωθούν καινοτόμες προσεγγίσεις στα ειδικά προβλήματα των νήσων και να υπάρξει ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και προκειμένου να εφαρμοστούν λύσεις επωφελείς για πολίτες και επιχειρήσεις.
87. ζητεί από την Επιτροπή να λάβει υπόψη τις μελέτες που έχουν ήδη εκπονηθεί από ευρωπαϊκές νήσους σχετικά με τις προκλήσεις και τις πρόσθετες δαπάνες που άπτονται του νησιωτικού χαρακτήρα, και να προβεί σε διεπιστημονικές αναλύσεις που θα καλύπτουν τα δημογραφικά, γεωγραφικά και οικονομικά χαρακτηριστικά των νησιωτικών περιοχών ούτως ώστε να διασφαλιστεί ότι αυτές οι περιοχές δεν θα πλήττονται από κανένα ανταγωνιστικό μειονέκτημα συνδεδεμένο με τη γεωγραφική τους κατάσταση.
88. ζητεί να δημιουργηθεί πρόσθετο κονδύλιο που θα αποσκοπεί να βοηθήσει τις ευρωπαϊκές νήσους να υπερνικήσουν τις όποιες προκλήσεις και ελλείψεις αντιμετωπίζουν και να καλύψει οποιεσδήποτε πρόσθετες δαπάνες άπτονται των ευρωπαϊκών νήσων στο πλαίσιο της μελλοντικής πολιτικής συνοχής, προτείνει την επέκταση του σημείου επαφής των νησιών με τη σύσταση ειδικής ομάδας για τα νησιά στο πλαίσιο της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης της Επιτροπής.
89. καλεί την Επιτροπή να λάβει υπόψη την κατανομή του προϋπολογισμού βάσει κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ, προκειμένου να καλυφθούν όλες οι αποκλίσεις μεταξύ νησιών.

Σύμφωνο των νησιών και Ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τα νησιά

90. ζητεί από την Επιτροπή να προβεί σε δυναμική αξιολόγηση του άρθρου 174 ΣΛΕΕ και να οικοδομήσει πάνω του με τη βοήθεια μιας πραγματικής ευρωπαϊκής ατζέντας για τα νησιά και να καταρτίσει μια ευρωπαϊκή στρατηγική για τα νησιά στη βάση αυτής της έκθεσης, που θα συνάδει με τις τοπικές ανάγκες και πραγματικότητες στην πράξη και θα συνυπολογίζει τις ιδιαιτερότητες καθεμίας από τις θαλάσσιες λεκάνες της ΕΕ, ζητεί από την Επιτροπή να εκπονήσει μελέτη σχετικά με τις διαφορετικές καταστάσεις των νησιωτικών περιοχών και να διαμορφώσει μια στρατηγική για τα νησιά, με συγκεκριμένες προτάσεις.
91. ζητεί να εκπονηθεί και να εφαρμοστεί, το συντομότερο δυνατό, ένα σύμφωνο για τα νησιά, με τη συμμετοχή των βασικών ενδιαφερόμενων μερών και συγκεκριμένα των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, των οικονομικών και κοινωνικών φορέων εκμετάλλευσης, της κοινωνίας των πολιτών, των ακαδημαϊκών κύκλων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων, με βάση το σύμφωνο για τις πόλεις και το μελλοντικό αγροτικό σύμφωνο.
92. υπογραμμίζει ότι ο διάλογος με τις νησιωτικές κοινότητες, και μεταξύ αυτών, είναι σημαντικός ώστε να ενθαρρυνθεί η εγγύτητα στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα, να οικοδομηθούν γέφυρες μεταξύ πολιτισμών, να τονωθεί το ενδιαφέρον για τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και να προαχθεί η οικοδόμηση της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
93. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο, την Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και τα εθνικά και περιφερειακά κοινοβούλια των κρατών μελών.

14. Βιβλιογραφία

- Νησιωτική Πολιτική - Τοπική Αυτοδιοίκηση και Νησιωτικότητα, Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Αθήνα 2016
- Μελέτη εξειδίκευσης για την υλοποίηση του Έργου: Τεχνική βοήθεια στην Οικονομική και Διοικητική Διαχείριση μικρών Νησιωτικών και Ορεινών Δήμων, Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Αθήνα 2017
- Ο Καλλικράτης στα νησιά, ΕΕΤΑΑ, 2011